

ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ

KUR'AN-I KERİM

9. SINIF

Yazarlar

Nazif YILMAZ

Faruk SALMAN

Hasan ÖZARSLAN

İlknur APAK

Fatih DİLEKÇİ

Firdevs EFE

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI.....: 8135
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ.....: 2043

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Kitabın metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiç bir surette alınıp yayınlanamaz.

EDİTÖR

Dr. Ahmet İŞLEYEN

Dil Uzmanı

Arzu DEMİR

Nilgün BIYIKLI

Görsel Tasarım Uzmanı

Faize ULUSOY

Sami ÇELİK

Yahya ÖZTÜRK

Ölçme Değerlendirme Uzmanı

M. Akif KARAKUŞ

Hülya ERDUL

Program Geliştirme Uzmanı

Hasan TOPAL

Talip AYDEMİR

Rehberlik Uzmanı

Esra DEMİR

Kenan PINARBAŞI

ISBN 978-975-11-6052-2

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerâhamdan İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

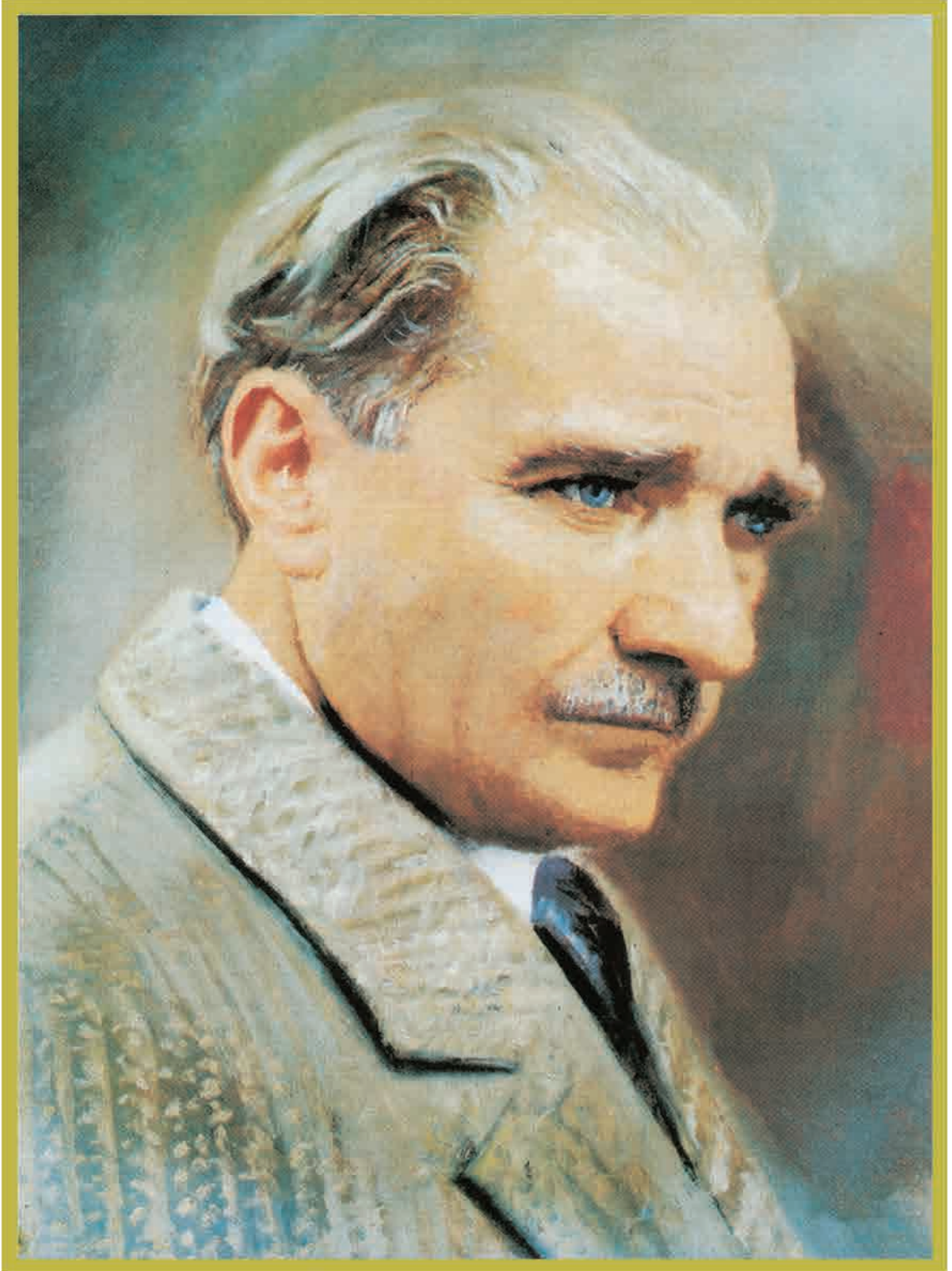
ATATÜRK'ÜN GENÇLİĞE HİTABESİ

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

1. ÜNİTE

KUR'AN OKUMAYA GİRİŞ

HARFLER VE ÖZELLİKLERİ	14
Kur'an'ı Doğru ve Güzel Okumanın Önemi	14
Harfler ve İsimleri	17
Harflerin Yazılışları (Başta, Ortada, Sonda)	18
Harflerin Mahreçleri	20
İnce ve Kalın Sesli Harfler	23
HARFLERİN OKUNUŞU	24
Harekeler: Üstün, Esre, Ötre	24
Cezim (Sükûn)	28
Şedde	29
Tenvin	30
Med Harfleri: Elif, Vav, Ya	33
Vav ve Ya Şeklinde Yazılan Elif	37
Uzatma (Asar - Çeker) İşareti	38
HARFLERİN OKUNUŞU İLE İLGİLİ ÖZEL DURUMLAR	39
Elif Lam Takısı	39
Zamir ve Okunuşu	40
Med ve Kasır İşaretleri	41
Okunmayan Elif	41
Hurûf-u Mukatta'a	42
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	44

2. ÜNİTE

EZBERDEN OKUNACAK DUALAR VE ANLAMLARI

KELİME-İ TEVHİT	50
KELİME-İ ŞHADET	50
İSTİÂZE	51
BESMELE	51
TEKBİR	52
SALATÜSELAM	53
RABBİ YESSİR	54
AMENTÜ	54
EZAN VE KAMET	55
SÜBHANEKE	57
TAHİYYAT	58
SALLİ VE BARİK	59
RABBENA DUALARI	60
KUNUT DUALARI	61
NAMAZ TESBİHATİ	63
CENAZE NAMAZI DUALARI	65
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	67

3. ÜNİTE

KUR'AN-I KERİM'İ DOĞRU VE GÜZEL OKUMA: TECVİT

MED ÇEŞİTLERİ	74
Tecvidin Tanımı, Amacı Ve Önemi	74
Tecvidi Öğrenmede Öğreticiye Duyulan İhtiyaç	75
Uzatma (Med ve Çeşitleri)	76
Medd-i Tabîî	78
Medd-i Muttasıl	78
Medd-i Munfasıl	79
Medd-i Ârız	79
Medd-i Lâzım	80
Medd-i Lîn	81
TENVİN VE SAKİN NUN	81
İhfa	82
İzhar	83
İklab	83
İdgamlar	84
İdgam-ı Mea'l-Gunne	84
İdgam-ı Bila-Gunne	85
İdgam-ı Misleyn	86
İdgam-ı Mütecaniseyn	87
İdgam-ı Mütekaribeyn	88
ELİF LAM TAKISI	89
İdgam-ı Şemsiyye	89
İzhar-ı Kameriyye	90
SAKİN MİM	90
KALKALE	91
RA HARFİ	92
LAFZATULLAH	93
ZAMİR	94
SEKTE	95
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	96

5. ÜNİTE

EZBERDEN OKUNACAK DUALAR VE ANLAMLARI

FÂTİHA SURESİ	104
FİL SURESİ	105
KUREYŞ SURESİ	106
MAÛN SURESİ	107
KEVSER SURESİ	108
KÂFİRÛN SURESİ	109
NASR SURESİ	110
TEBBET SURESİ	111
İHLAS SURESİ	112
FELAK SURESİ	113
NAS SURESİ	114
KADİR SURESİ	115
TEKÂSÜR SURESİ	116
ASR SURESİ	118
HÜMEZE SURESİ	119
AYET EL-KÛRSİ	121
BAKARA SURESİ (1-5) AYETLER	122
BAKARA SURESİ (285-286) AYETLER	123
HAŞR SURESİ (21-24) AYETLER	125
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	126

4. ÜNİTE

YÜZÜNDEN OKUNACAK SURELER VE ANLAMLARI

ÂL-İ İMRÂN SURESİ VE ANLAMI	218
NİSÂ SURESİ VE ANLAMI	191
MÂİDE SURESİ VE ANLAMI	162

SÖZLÜK	220
KAYNAKÇA	224
CEVAP ANAHTARI	225

Üniteye Ait
Dijital İçeriklere
Yönlendirecek
Karekod

Ünite Kapağı

Etkinlik Başlıkları

- **PAYLAŞALIM**
- **YORUMLAYALIM**
- **UYGULAYALIM**
- **OKUYALIM**
- **BULALIM**
- **DİKKAT EDELİM**
- **LİSTELEYELİM**
- **ARAŞTIRALIM**

Tarihten

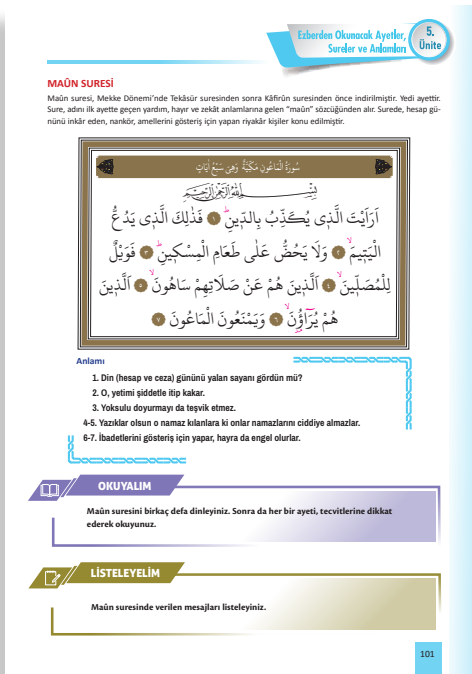
Bilgi Kutusu

Dinleyelim

Ezberlenecek Sureler, Ayatler ve Anlamlari

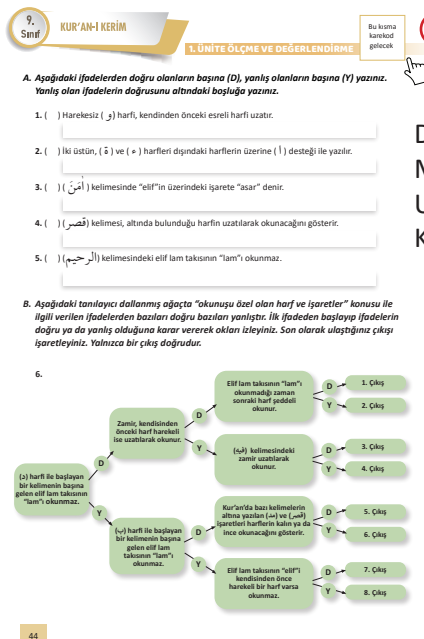
Yüzünden Okunacak Sureler

Surelerin
Anlamlarına
Ulaşabileceğiniz
Karekod

Ünite Sonu Değerlendirme Soruları

Sözlük ve
Kaynakça

Hazırlık Çalışmaları

1. Kur'an'ı, doğru ve güzel bir şekilde okuyanlardan dinlemeyi sevmemizin sebebi sizce nedir?
2. Çevrenizde Kur'an okumayı öğrenmek isteyenler nasıl bir yol takip ediyor?
3. Bilmediğiniz bir alfabeyi öğrenmenin ne gibi zorlukları olabilir?
4. Türkçe metinlerde karşılaştığınız, yazıldığı gibi okunmayan kelimelere örnekler veriniz.

1. ÜNİTE

Kur'an Okumaya Giriş

Görsel 1.1

Kur'an son ilahi kitaptır.

HARFLER VE ÖZELLİKLERİ

Kur'an'ı Doğru ve Güzel Okumanın Önemi

Kur'an-ı Kerim, Hz. Muhammed'e (s.a.v)* Allah (c.c)** tarafından gönderilen son ilahi kitaptır. Bütün çağlara, mekânlara ve insanlara hitap eden bu ilahi kitabın öğüt ve mesajları kıyamete kadar geçerlidir.

Yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim, 610 yılı, Ramazan ayının Kadir Gecesi'nde inmeye başlamış ve yaklaşık yirmi üç yılda tamamlanmıştır. O, kendisine özgü okunuş tarzıyla indiği günden itibaren insanları derinden etkilemiş ve tarih boyunca Müslümanlar onu en güzel şekilde okumak için büyük gayret göstermişlerdir.

Kur'an-ı Kerim, Allah (c.c) kelimidir. Gerek okuma esnasında gerekse diğer zamanlarda onun bu özelliği daima göz önünde bulundurulmalı, ona gereken değer verilerek okurken abdestli olmaya özen gösterilmeli ve hayatımızı anlamlandırmamızda onun rehberliği göz ardı edilmemelidir.

PAYLAŞALIM

“Ey insanlar! Size Rabb'inizden bir öğüt, gönüllerdeki dertlere bir şifa, müminlere doğru yolu gösteren bir hidayet ve rahmet gelmiştir.”

(Yûnus suresi, 57. ayet.)

Verilen ayet Kur'an-ı Kerim'in hangi özelliklerini vurgulamaktadır? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Peygamber Efendimiz, Kur'an'ı ağır ağır, tane tane okur ve Müslümanları da bu şekilde okumaya teşvik ederdi. Kur'an-ı Kerim, sözlerin en üstünü ve en güzeli olduğu için onu öğrenen ve öğretenler de insanların en hayırlılarıdır. Hz. Peygamber (s.a.v) *“Sizin en hayırlınız, Kur'an'ı öğrenen ve öğreteninizdir.”*¹ hadisiyle bunu en güzel şekilde ifade etmiştir.

Peygamber Efendimiz, Kur'an'ı Cebrail'in (a.s)*** kendisine öğrettiği şekilde ashabına okumuş ve onları sürekli Kur'an okumaya teşvik etmiştir. Peygamberimiz (s.a.v), Kur'an okuyan ve onunla amel eden kimselerin imrenilecek kimseler olduklarını,² okudukları ayetlerin kıyamette onları cennete ulaştıran birer nur olacağını³ ve onlara okuduklarının her bir harfine karşılık on sevap verileceğini⁴ bildirmiştir.

Peygamberimiz (s.a.v), bazı sahabilerini Kur'an'ı ezberlemeye teşvik etmiş, bu konuda onları özel olarak yetiştirmiştir. Zeyd bin Sabit (r.a)**** ve Abdullah bin Mes'ûd (r.a) gibi bazı sahabiler, Kur'an'ı güzel okuma özellikleriyle ön plana çıkmıştır. Bunlar, Hz. Peygamber'in vefatından sonra ondan öğrendikleri okuyuş şekillerini öğretmek ve bu ilmi yaymak için uzak diyarlara giderek kıraat ilminin sonraki nesillere aktarılmasında büyük görevler üstlenmiş ve bizlere örnek olacak çalışmalar yapmışlardır.

1 Buhârî, Fedâilü'l-Kur'an, 21.

2 bk. Buhârî, Fedâilü'l-Kur'an, 17; Müslim, Salâtü'l-Müsâfirîn, 243.

3 bk. Ahmed bin Hanbel, Müsned, C 2, s. 341.

4 bk. Tirmizî, Fedâilü'l-Kur'an, 16.

* Sallallahu aleyhi ve sellem: Allah'ın (c.c) rahmet ve selamı üzerine olsun.

** Celle celaluhu: Şanı yüce.

*** Aleyhisselam: Allah'ın (c.c) selamı onun üzerine olsun.

**** Rادیاللہ انہ: Allah (c.c) ondan razı olsun.

Kur'an öğrenmeye ve öğretmeye büyük önem veren milletimiz "Dâru'l-Kurrâ" adı verilen özel müesseseler kurarak bu merkezlerde, Kur'an'ın doğru ve güzel okunmasını sağlamak üzere sayısız hafız ve kâiler yetiştirmesini sağlamıştır.

YORUMLAYALIM

"... Kur'an'ı tertil ile (ağır ağır, tane tane, anlayarak ve hissederek) oku."

(Müzzemmil suresi, 4. ayet.)

"(Kıyamet günü) Kur'an okuyan kimseye: Oku, yüksel ve dünyada Kur'an'ı tertil ile okuduğun gibi (şimdi de) tertil ile oku. Senin cennetteki derecen, mevkiin okuduğun ayetlerin sonuncusuna göredir."

(Ebu Dâvûd, Tefrii Ebvâbi'l-Vitr, 20.)

Verilen ayet ve hadise göre Kur'an'ı tertil ile okumak neden önemlidir? Yorumlayınız.

Kur'an-ı Kerim okumak bir ibadettir. Bundan dolayı İslam âlimleri Kur'an'ın tarifini yaparlarken onun okunmasıyla ibadet edilen bir kitap olduğuna dikkat çekmişlerdir. Allah (c.c) kelamı olması hasebiyle Kur'an-ı Kerim'e abdestsiz dokunmak zaruret durumları dışında caiz görülmemiştir. Abdestsiz kişinin Mushaf'a dokunmadan bakarak veya ezberden okumasına ise cevaz verilmiştir.

Tarihten

Peygamber Efendimiz, Kur'an'ı güzel okuyanlara değer verir, onlardan Kur'an dinlemeyi çok severdi. Kur'an'ı güzel okumasıyla meşhur olan sahabe Abdullah bin Mes'ûd (r.a) bu konuda bir hatırasını şöyle anlatır:

Bir defasında Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem:

–"Bana Kur'an oku!" buyurdu.

–"Ey Allah'ın Resülü!" dedim. "Kur'an sana indirilmişken ben mi sana Kur'an okuyayım?"

Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem:

–"Ben, Kur'an'ı başkasından dinlemeyi çok severim." buyurdu.

Bunun üzerine Nisâ suresini okumaya başladım. **"Her ümmetten bir şahit getirip seni de bütün bunlara şahit tuttuğumuz zaman onların durumu nice olur?"** (Nisâ suresi, 41. ayet.) anlamındaki ayete geldiğimde:

–"Şimdilik yeter!" buyurdu.

Bir de baktım Resulullah ağlıyordu.

(Buhârî, Fedâilü'l-Kur'ân, 33-34.)

Bilgi Kutusu

Kur'an; Hz. Muhammed'e (s.a.v) Arapça olarak vahiy yoluyla indirilmiş, mushaflara yazılmış, mütevatir olarak nakledilmiş, okunmasıyla ibadet edilen, insanların bir benzerini getirmekten âciz kaldığı Allah (c.c) kelimidir.

(İsmail Cerrahoğlu, Tefsir Usulü, s. 34.)

Görsel 1.2

Kur'an okumak ve dinlemek ibadettir.

Kur'an okumak ibadet hayatımızın vazgeçilmez bir parçasıdır. Namazda Kur'an okumak (kıraat) farz olduğu için Kur'an'dan bazı bölümleri doğru bir şekilde öğrenmek ve ezberlemek gerekir. Cemaatle kılınan namazlarda imam tarafından doğru bir kıraat ile okunan Kur'an, namazın daha huzurlu kılınmasını sağlayacaktır.

Ramazan ayı, mübarek gün ve geceler, nikâh törenleri, cenaze merasimleri, kabir ziyaretleri gibi çeşitli zaman, mekân ve merasimlerde Kur'an okur ve dinleriz. Bireysel veya toplu olarak yaptığımız bu ibadetler bize huzur verir.

Kur'an-ı Kerim'i doğru ve güzel okumanın ilk adımı, harflerin mahreçlerine uygun olarak telaffuz edilmesidir. Harflerin düzgün telaffuzu, kelimelerin, ayetlerin ve dolayısıyla da Kur'an'ın doğru okunmasını ve anlaşılmasını sağlar.

YORUMLAYALIM

"Kur'an'ı gereği gibi güzel okuyan kimse, vahiy getiren şerefli ve itaatkâr meleklerle beraberdir. Kur'an'ı zorlukla okuyan kimseye de iki kat sevap vardır."

(Buhârî, Tevhid, 52;
Müslim, Salâtü'l-Müsâfirîn, 243.)

Verilen hadisi Kur'an okumanın önemi bakımından yorumlayınız.

Kur'an'ı usulüne uygun okumak "tilavet" kavramıyla ifade edilir. Güzel bir tilavet, Kur'an'ı harflerin mahreçlerine ve tecvit kurallarına göre doğru bir şekilde okumakla mümkündür. Kur'an'ın kendine özgü bir okunuş usulü vardır. Kur'an lafızlarının dizilişi, manalarındaki derinlik ve okuyuş tarzı ile oluşan ahenk, insan ruhunu derinden etkiler. Onu okuyan ve dinleyenler ilahi kelamın yüceliğini hissederler.

PAYLAŞALIM

"Kur'an okuyan mümin, tadı güzel kokusu güzel turunç gibidir. Kur'an okumayan mümin, tadı güzel fakat kokusu olmayan hurma gibidir. Kur'an okuyan münafık, kokusu güzel tadı acı reyhane (fesleğen) otu gibidir. Kur'an okumayan münafık ise tadı acı, kokusu olmayan Ebu Cehil karpuzu gibidir."

(Buhârî, Fedâilü'l-Kur'ân, 17;
Müslim, Salâtü'l-Müsâfirîn, 243.)

Yukarıdaki hadisten hareketle Kur'an okumanın önemi hakkındaki düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Harfler ve İsimleri

Kur'an-ı Kerim, Arapça olarak indirilmiş ilahi bir kitaptır. Onun yazılışı, harflerden ve harflerin seslendirilmesine yardımcı olan bazı özel işaretlerden (üstün, esre, ötre) oluşmaktadır. Kur'an alfabesi, Arap alfabesindeki 28 harften meydana gelir ve Türkçeden farklı olarak metinler, sağdan sola doğru yazılır ve okunur.

Dinleyelim

Kur'an harflerinin okunuşlarını karekoddaki linkten dinleyerek tekrar ediniz.

ح hâ	ج cîm	ث sâ	ت tâ	ب bâ	ا elif
س sîn	ز zâ	ر râ	ذ zâl	د dâl	خ hâ
ع ayn	ظ zâ	ط tâ	ض dâd	ص sâd	ش şîn
م mîm	ل lâm	ك kâf	ق kâf	ف fâ	غ ğayn
	ي yâ	ه hâ	و vâv	ن nûn	

*Türkçe yazılışları aynı görünen harfleri doğru telaffuz etmek için "Dinleyelim" etkinliğinde verilen okuyuşu esas alarak çalışınız.

Tablo 1.1
Kur'an harfleri ve okunuşları

UYGULAYALIM

Şekil olarak birbirine benzeyen harfleri gruplayarak defterinize yazınız. Aralarındaki benzerlik ve farklılıkları bulunuz.

Bilgi Kutusu

Kur'an-ı Kerim'de yer alan lamelif (لا), ayrı bir harf değildir. Lam (ل) ve elif (ا) harflerinin bir araya gelmesiyle oluşmuştur.

OKUYALIM

Aşağıda karışık olarak verilen harflerin isimlerini okuyunuz.

Harflerin Yazılışları

Kur'an harfleri, Türkçemizdeki el yazısında olduğu gibi önceki ve sonraki harfe bitleştirilerek yazılır. Kelime içindeki konumuna göre harflerin yazılış biçimleri değişir. Bir harf, konumuna göre dört farklı şekilde yer alır.

Misal:

Harfin Konumu	Harfin Yazılış Şekli	Örnek
Tek Başına	Bitişmemiş şekli	ب
Başta	Kendinden sonraki harfle bitişmiş şekli	بـ
Ortada	Hem önceki hem sonraki harfle bitişmiş şekli	بـ
Sonda	Kendinden önceki harfle bitişmiş şekli	بـ

Bilgi Kutusu

اد ذ ز و

harfleri kendinden sonraki harfle bitişmez.
Bu harflerin ortada ve sondaki yazılışları aynıdır.

Sonda	Ortada	Başta	Harfler (Tek başına)
ط	ط	ط	ط
ظ	ظ	ظ	ظ
ع	ع	ع	ع
غ	غ	غ	غ
ف	ف	ف	ف
ق	ق	ق	ق
ك	ك	ك	ك
ل	ل	ل	ل
م	م	م	م
ن	ن	ن	ن
و	و	و	و
هـ - ه	هـ	هـ	هـ
ي	ي	ي	ي

Sonda	Ortada	Başta	Harfler (Tek başına)
ا	ا	ا	ا
ب	ب	ب	ب
ت	ت	ت	ت
ث	ث	ث	ث
ج	ج	ج	ج
ح	ح	ح	ح
خ	خ	خ	خ
د	د	د	د
ذ	ذ	ذ	ذ
ر	ر	ر	ر
ز	ز	ز	ز
س	س	س	س
ش	ش	ش	ش
ص	ص	ص	ص
ض	ض	ض	ض

Tablo 1.2

Harflerin kelime içindeki yazılışı

DİKKAT EDELİM

رب يسر ولا تعسر رب تمم بالخير

Yukarıdaki harflerin başta, ortada ve sondaki yazılış durumlarına dikkat ediniz.

Harflerin Mahreçleri

Akciğerlere (diyafram) dolan hava, dışarıya ya ses ya da nefes hâlinde çıkar. İrade dışında alınıp verilen nefesin ses tellerini titreştirmesiyle ses meydana gelir. Bu ses ağız, boğaz veya dilin belli bir noktasından çıkarılırsa harf meydana gelir.⁵ Her dilde harflerin kendine özgü bir çıkış yeri vardır. Harflerin çıkış yerine mahreç, çoğuluna da mehâriç denir.

Kur'an'ı doğru okuyabilmek için harfler mahreçlerine uygun olarak telaffuz edilmelidir. Çünkü harfin yanlış yerden çıkarılması, kelimelerin anlamlarının bozulmasına sebep olabilir. Bu nedenle Kur'an okumaya geçmeden önce harflerin mahreçleri, iyi bir öğreticinin rehberliğinde güzel bir şekilde öğrenilmelidir.

Aralarında ses benzerliği olmamasına rağmen bazı harfler, iyi bir şekilde kavranılamaması nedeniyle doğru olarak telaffuz edilememekte ve sanki birbirinin aynısıymış gibi okunabilmektedir. Bu da harflerin yanlış okunmasına ve kelimelerin anlamlarının karışmasına sebep olmaktadır. Bu harfler kendi aralarında gruplanarak özel olarak okuma çalışması yapılmalıdır.

Türkçedeki “ç”, “j”, “o”, “ö”, “p” gibi bazı harflerin sesleri Arapçada olmadığı gibi Arapçadaki bazı harflerin sesleri Türkçede yoktur. Peltek olarak seslendirilen ط, ذ, ث ile boğazdan hırıltılı bir sesle çıkartılan خ bu harflerdendir.

Kur'an harflerinin çıkış yerleri, üç ana bölgede toplanır.⁶ Bunlar; boğaz, dil ve dudaktır. Bunların dışında, ağız boşluğu ve geniz de mahreç bölgesi kabul edilir. Med harfi olan ا-و-ي harfleri ağız boşluğundan, gunne sesi ise genizden çıkarılır.

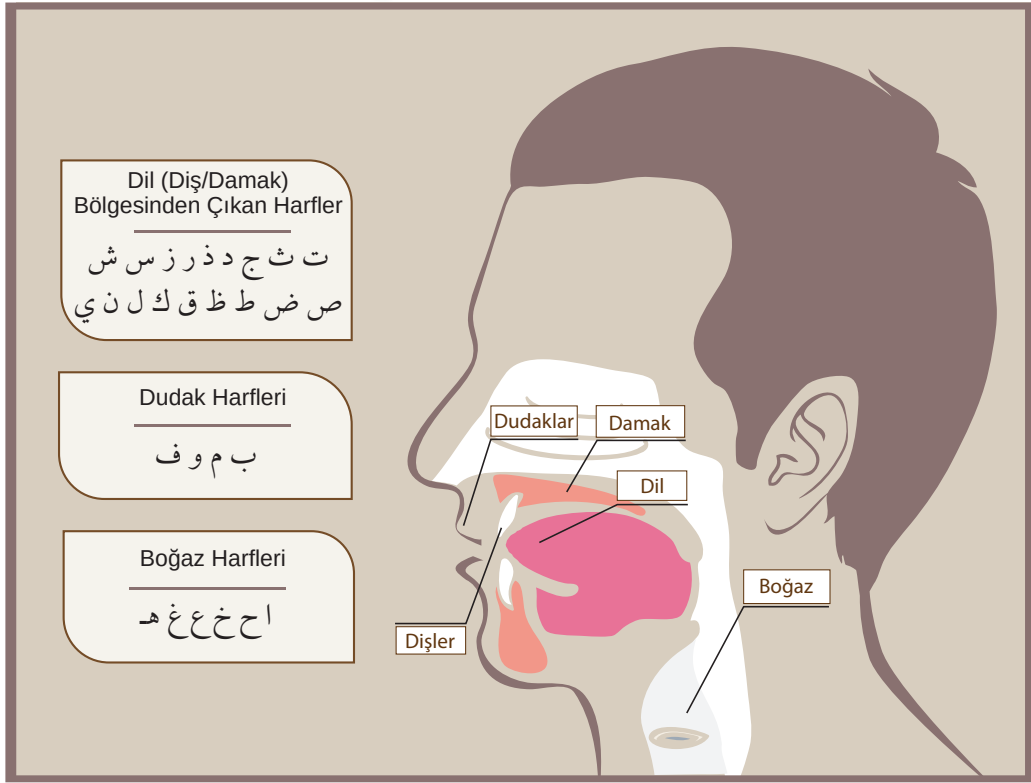
Harf	Mahreç (Çıkış Yeri)	Türkçedeki (seslendirme) karşılığı
ا	Boğaz sonu	“E” harfi gibidir.
ب	Alt ve üst dudak	“B” harfi gibidir.
ت	Dil ucu ile ön diş dipleri	“T” harfi gibidir.
ث	Dil ucu ile ön diş uçları	Türkçe karşılığı yoktur.
ج	Dil ortası ve üst damak ortası	“C” harfinin yumuşatılmış şeklidir.
ح	Boğaz ortası	Türkçe karşılığı yoktur.
خ	Boğazın ağza en yakın kısmı	Türkçe karşılığı yoktur.
د	Dil ucu ile üst ön diş dipleri	“D” harfi gibidir.

5 Mehmet Ali Sarı, Kur'an-ı Kerim'i Güzel Okuma Tekniği ve Kuralları, s. 43.

6 Demirhan Ünlü, Kur'an-ı Kerim'in Tecvidi, s. 59.

ذ	Dil ucu ile ön diş uçları	Türkçe karşılığı yoktur.
ر	Dil ucu ile ön dişlerin üstündeki damak	"R" harfi gibidir.
ز	Dil ucu ile alt ön dişlerin iç yüzeyi	"Z" harfi gibidir.
س	Dil ucu ile alt ön dişlerin iç yüzeyi	"S" harfi gibidir.
ش	Dil ortası ve üst damak ortası	"Ş" harfi gibidir.
ص	Dil ucu ile alt ön dişlerin iç yüzeyi	"S" harfinin kalınlaştırılmış hali gibidir (Sa).
ض	Dil kenarı ile üst azı dişler	Türkçe karşılığı yoktur.
ط	Dil ucu ile üst ön diş dipleri	"T" harfinin kalınlaştırılmış hali gibidir (Ta).
ظ	Dil ucu ile ön diş uçları	Türkçe karşılığı yoktur.
ع	Boğaz ortası	Türkçe karşılığı yoktur.
غ	Boğazın ağza en yakın kısmı	"Ğ" harfinin kalınlaştırılmış hali gibidir (Ğa).
ف	Üst ön diş uçlarıyla alt dudağın içi	"F" harfi gibidir.
ق	Dil kökü ve üst damak	Türkçe karşılığı yoktur.
ك	Dil kökü ve küçük dil önü	"K" harfi gibidir.
ل	Dilin iki kenarı ve ucu ile üst damak	"L" harfi gibidir.
م	Alt ve üst dudak	"M" harfi gibidir.
ن	Dil ucu ile iki üst ön diş etleri	"N" harfi gibidir.
و	Alt ve üst dudak	"V" harfinin kalınlaştırılmış hali gibidir.
ه	Boğaz sonu	"H" harfi gibidir.
ي	Dil ortası ve üst damak ortası	"Y" harfi gibidir.

Tablo 1.3
Harflerin mahreçleri

Görsel 1.3

Harflerin mahreç bölgeleri

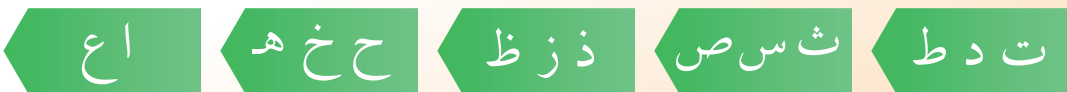
OKUYALIM

Arap alfabesindeki her bir harfi mahreçlerine uygun olarak okuyunuz.

BULALIM

Aşağıdaki harf gruplarının telaffuzları arasındaki ses farklarını bulunuz.

İnce ve Kalın Sesli Harfler

Kur'an harfleri, okunuşu bakımından temelde iki gruba ayrılır.

Kalın sesli harfler

خ ص ض ط ظ غ ق

İnce sesli harfler

ا ب ت ث ج ح د ذ ر ز س ش ع ف ك ل م ن و م

- (ل) harfi ince sesli harflerdendir. Ancak Allah (الله) lafzındaki (Lafzatullah) lam (ل), önceki harfin harekesi üstün veya ötre ise kalın, esre ise ince okunur.
- (ر) harfinin kendisine özgü okunuş kuralları vardır. Harekesi üstün veya ötre olduğunda veya kendisi sakin, önceki harfin harekesi üstün veya ötre olduğunda kalın; harekesi esre olduğunda ya da kendisi sakin, önceki harfin harekesi esre olduğunda ince okunur.

BULALIM

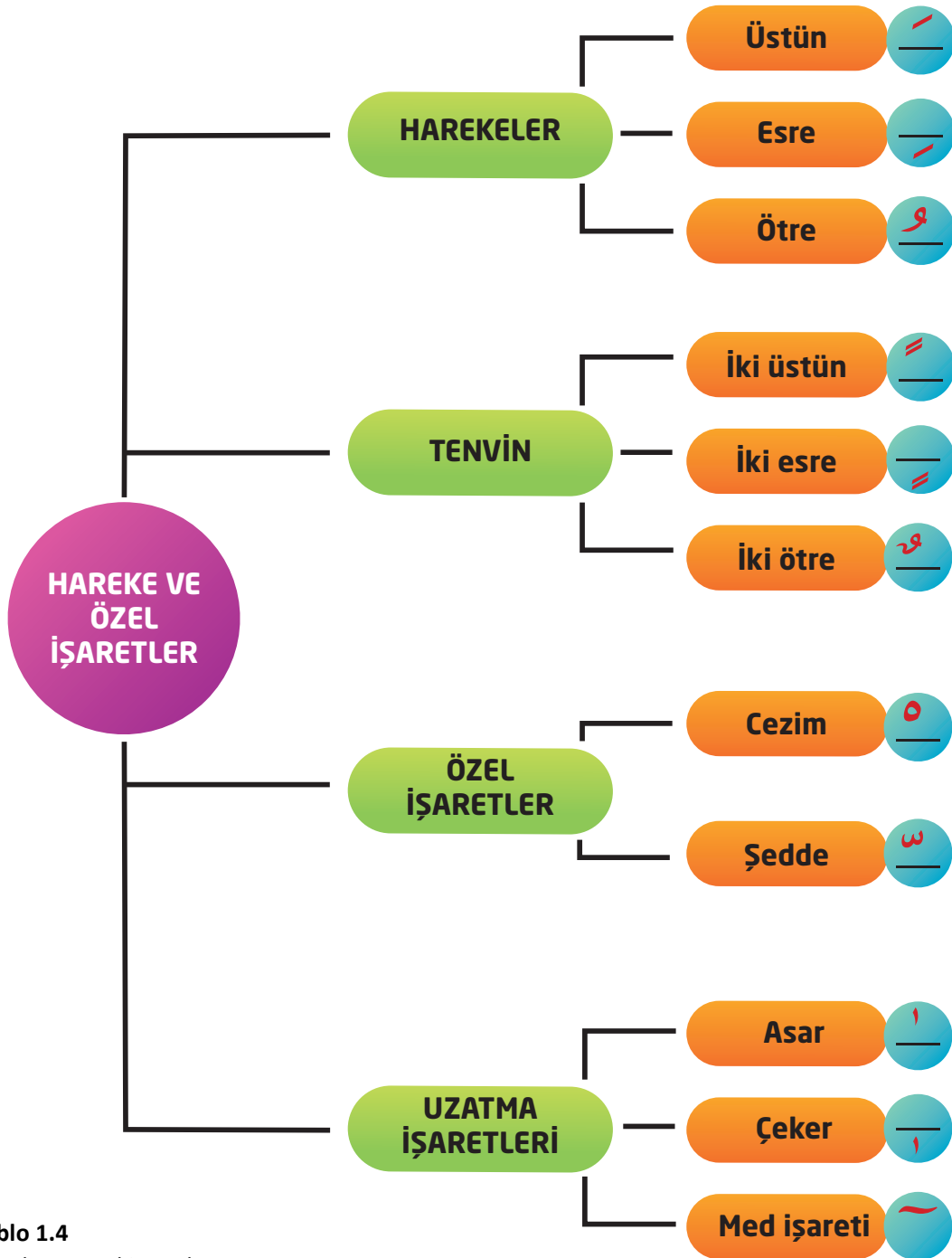
Aşağıdaki tabloda boş bırakılan yerlere sırasıyla doğru harfleri yazınız.

		ج	ث		ب	ا
	ش	س	ز		ذ	د
	ف					
ي	ه	و	ن	م	ل	ك

HARFLERİN OKUNUŞU

Harekeler: Üstün, Esre, Ötre

Kur'an harflerinin tamamı sessizdir. Bu harfleri seslendiren ve dilimizdeki sesli harflerin yerini tutan özel işaretlere hareke denir. Bu işaretler, harflerin üstünde veya altında bulunur. Harflerin sesli okunmasını sağlayan üç hareke vardır: Üstün, esre ve ötre.

Tablo 1.4
Hareke ve özel işaretler

Üstün: Harfin üstüne yazılan sola doğru hafif eğik küçük çizgidir (َ). Bu işarete Arapçada fetha denir. Üstün, ince harflerin “e”, kalın harflerin “a” sesiyle okunmasını sağlar. Örneğin, “sin” (س) harfine üstün işareti konulunca “se” (سَ), “sad” (ص) harfine üstün konulunca “sa” (صَ) şeklinde okunur.

OKUYALIM

Aşağıdaki harfleri, üstün harekesiyle okuyunuz.

أَب ت ث ج ح خ د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ع غ ف ق ك ل م ن وَ ه ي

OKUYALIM

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz.

أَدَبَ	رَزَقَ	دَرَسَ	وَزَنَ	وَرَدَ
أَمَرَ	ذَهَبَ	نَزَلَ	تَرَكَ	أَكَلَ
أَمَرَ	ذَهَبَ	نَزَلَ	تَرَكَ	أَكَلَ
كَتَبَ	طَلَبَ	فَعَلَ	دَخَلَ	حَسَدَ
خَلَقَ	خَتَمَ	سَجَدَ	نَصَرَ	ثَبَتَ
خَلَقَ	خَتَمَ	سَجَدَ	نَصَرَ	ثَبَتَ

Esre: Harfin altına yazılan sola doğru hafif eğik küçük çizgidir (ـِ). Bu işarete Arapçada kesra denir. Esre, ince harflerin "i" sesiyle; kalın harflerin "ı-i" arası bir sesle okunmasını sağlar. Örneğin, sin (س) harfine esre işareti konulunca "si" (سِ), sad (ص) harfine esre konulunca "sı-si" arası bir sesle (صِ) okunur.

OKUYALIM

Aşağıdaki harfleri, esre harekesiyle okuyunuz.

ا ب ت ث ج ح خ د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ع غ ف ق ك ل م ن و ه ي

OKUYALIM

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz.

اَذِنَ	اَزِفَ	وَرِثَ	اَمِنَ	رَكِبَ
شَرِبَ	وَسِعَ	رَبِحَ	عَلِمَ	فَهِمَ
حَمِدَ	لَبِسَ	حَسِبَ	خَسِرَ	تَبِعَ
سَمِعَ	ضَحِكَ	نَسِيَ	وَلِيَ	عَمِلَ
مَثَلِ	مَسَدِ	لَهَبِ	عَدَسِ	فَلَقِ
مَلِكِ	قَبْلِ	حَفِظَ	شَهِدَ	وَجَلَ

Ötre: Harfin üstüne yazılan ve küçük bir vav'a benzeyen işarettir (ُ). Bu işarete Arapçada damme denir. Ötre, ince harflerin “u-ü” arası bir sesle; kalın harflerin “u” sesiyle okunmasını sağlar. Örneğin, sin (س) harfine ötre işareti konulunca “su-sü” arasında bir sesle (سُ), sad (ص) harfine ötre konulunca “su” (ض) şeklinde okunur.

OKUYALIM

Aşağıdaki harfleri, ötre harekesiyle okuyunuz.

أ ب ت ث ج ح خ د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ع غ ف ق ك ل م ن و ه ي

OKUYALIM

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz.

أَذِنَ	أَمَرَ	رَزَقَ	وُلِدَ	أَخَذَ
كَتَبَ	قَتَلَ	خُلِقَ	جُعِلَ	سُئِلَ
ذَكَرَ	غُفِرَ	خُسِرَ	فُهِمَ	ضُرِبَ
حُمِلَ	رُفِعَ	جُمِعَ	وُضِعَ	نُصِبَ
يَصِفُ	يَرِثُ	يَلِدُ	صَمَدُ	يَهَبُ
رُسِلَ	ضَعِفَ	كُتِبَ	وَهُوَ	ثُلُثُ

Cezm/Sükûn

Sükûn, harfin harekesizlik hâlidir. Harflerin harekesiz olarak okunmasını sağlayan cezm, harfin üzerine küçük bir daire şeklinde yazılan işarettir (◌̣). Harekeli bir harf cezimli bir harfle birleşince Türkçedeki sessiz harfle biten kapalı hece biçimi oluşur. Örneğin, üstünlü hemze ile cezimli lam birleşince **أَلْ** (el), ötreli kef ile cezimli nun birleşince **كُنْ** (kün) şeklinde okunur.

OKUYALIM

Arap alfabesindeki her bir harfin başına örnekteki gibi üstünlü, esreli ve ötreli elif getirerek harfleri cezimli bir şekilde okuyunuz. (...- **أَبْ-إِبْ-أُبْ-أَتْ-إِثْ-أُتْ** -...)

OKUYALIM

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz.

قُلْ	كَمْ	لَمْ	مِنْ	إِنْ
نَحْنُ	أَنْتُمْ	أَنْتَ	لَكُمْ	حَمْدُ
رَيْبَ	بَعْدَ	قَبْلِكَ	يَوْمَ	كَيْفَ
غَيْبِ	كُنْتُمْ	أَرْسَلَ	أَنْزَلَ	عَلَيْهِمْ
مَثْلَهُمْ	اسْتَوْقَدَ	لَمْ تُنْذِرْ	أَنْذَرْتَ	مُفْلِحُ
يُبْصِرُ	يَخْذَعُ	يَشْعُرُ	أَنْفُسَهُمْ	رَبِحَتْ

Şedde

Şedde, harfin üzerine birleşmiş iki küçük “u” harfine benzer şekilde yazılan işarettir (۞). Üzerinde bulunduğu harfin iki defa okunmasını sağlar. Dolayısıyla şeddeli harf, aslında iki harftir. Bunlardan birincisi cezimli, ikincisi harekelidir. Örneğin, اِنَّ şeklinde yazılan kelime اِنَّنِ (inne) diye okunur.

OKUYALIM

Arap alfabesindeki her bir harfin başına üstünlü, esreli ve ötreli elif getirerek harfleri şeddeli bir şekilde örnekteki gibi okuyunuz. (أَبْ-إِبْ-أُبْ-أُتْ-إِتْ-أُتْ-...)

OKUYALIM

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz.

اِنَّ	اَنَّ	كَانَ	لَعَلَّ	كُلَّ
رَبِّ	تَبَّ	ثُمَّ	شَرِّ	حَقُّ
نَزَلَ	عَلَّمَ	كَذَّبَ	جَنَّةَ	زَيْنَ
يَمْدُ	يَصْدُ	يُظَنُّ	يُضِلُّ	يُبَشِّرُ
نُسَبِّحُ	نُقَدِّسُ	يُكَذِّبُ	جَهَنَّمَ	لَعَلَّكُمْ
أُعِدَّتْ	مُصَدِّقَ	اتَّخَذَ	عَلَّمْتُمْ	فَضَّلْتُكُمْ

UYGULAYALIM

Felak suresinde kırmızı renkle belirtilen harfleri, şedde işaretine dikkat ederek okuyunuz.

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ﴿١﴾ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿٢﴾ وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ﴿٣﴾
وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ﴿٤﴾ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ﴿٥﴾

Tenvin

Tenvin, kelimenin sonuna cezimli nun sesi veren iki üstün (ُ), iki esre (ِ) ve iki ötre (ٍ) işaretleridir. “Nunlamak” olarak da ifade edebileceğimiz tenvin, Arapçada sadece isimlerin sonunda bulunur.

İki üstün: Harfin üzerine yazılır (ُ). Yuvarlak te (ة) ve hemze (ء) dışındaki harflerde elif (ا) desteği üzerine yazılır. İnce harflerin “en” sesiyle, kalın harflerin “an” sesiyle okunmasını sağlar.

OKUYALIM

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz.

أَحَدًا	أَبَدًا	إِذَا	رَغَدًا	ثَمَنًا
عِلْمًا	مَثَلًا	رِزْقًا	خَيْرًا	ظُلْمًا
حُكْمًا	مَرَضًا	رِجْزًا	مَوْتًا	عُذْرًا
جَنَّةً	أَمْرًا	مُصَدِّقًا	قَوْلًا	كَلِمَةً
تَوْبَةً	جَهْرَةً	قِرْدَةً	بَقَرَةً	طَيْرًا
مُسْتَكْبِرًا	سُجَّدًا	مُبَيِّنَةً	مُؤْمِنًا	مَوْعِظَةً

UYGULAYALIM

Mürselât suresinin 1-6. ayetlerinde kırmızı renkle belirtilen harfleri, harekesine dikkat ederek okuyunuz.

وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا ﴿١﴾ فَالْعَاصِفَاتِ عَصْفًا ﴿٢﴾ وَالنَّاشِرَاتِ نَشْرًا ﴿٣﴾
فَالْفَارِقَاتِ فَرْقًا ﴿٤﴾ فَالْمُلْقِيَاتِ ذِكْرًا ﴿٥﴾ عَذْرًا أَوْ نَذْرًا ﴿٦﴾

İki esre: Harfin altına yazılır (-). İnce harflerin “in” sesiyle, kalın harflerin “ın-in” arası bir sesle okunmasını sağlar.

OKUYALIM

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz.

رَيْبٍ	أَجْرٍ	أَجَلٍ	حَسَدٍ	أَحَدٍ
يَوْمٍ	سَفَرٍ	نَفْسٍ	عِلْمٍ	بَيْتٍ
بَيْتَةٍ	لِكُلِّ	وَلِيِّ	مَيِّتٍ	كَصِيبٍ
شَيْءٍ	سُنْبُلَةٍ	جَبَلٍ	فَضْلٍ	مُؤْمِنٍ
بِنِعْمَةٍ	بِغَضَبٍ	بِقُوَّةٍ	بِخَيْرٍ	لِقَوْمٍ
أَوْ صَدَقَةٍ	مِنْ فِتْنَةٍ	لِنَبِيِّ	وَنَقْصٍ	وَفَضْلٍ

UYGULAYALIM

Abese suresinin 13-19. ayetlerinde kırmızı renkle belirtilen harfleri, harekesine dikkat ederek okuyunuz.

فِي صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ ﴿١٣﴾ مَرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ ﴿١٤﴾ بِأَيْدِي سَفَرَةٍ ﴿١٥﴾
كِرَامٍ بَرَرَةٍ ﴿١٦﴾ قُتِلَ الْإِنْسَانُ مَا أَكْفَرَهُ ﴿١٧﴾ مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ ﴿١٨﴾
مِنْ نُطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَّرَهُ ﴿١٩﴾

İki ötre: Harfin üzerine yazılır (ُ). İnce harflerin “un-ün” arası bir sesle, kalın harflerin “un” sesiyle okunmasını sağlar.

OKUYALIM

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz.

أَحَدٌ	أَجَلٌ	رُّسُلٌ	كُتِبَ	مَرَضٌ
صُمٌّ	بُكْمٌ	عَمِيٌّ	نَفْسٌ	عَدْلٌ
خَوْفٌ	خِزْيٌ	إِثْمٌ	كُفْرٌ	عَشْرَةٌ
عَدُوٌّ	أُمَّةٌ	مُحَرَّمٌ	حَقٌّ	مُسْتَقَرٌّ
وَرَعْدٌ	وَبَرَقٌ	فَوَيْلٌ	مُخْرَجٌ	مُحْسِنٌ
فِتْنَةٌ	حِطَّةٌ	مُسْلِمَةٌ	وَرَحْمَةٌ	مُطَهَّرَةٌ

UYGULAYALIM

Abese suresinin 34-42. ayetlerinde kırmızı renkle belirtilen harfleri, harekesine dikkat ederek okuyunuz.

يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ ﴿٣٤﴾ وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ ﴿٣٥﴾ وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ ﴿٣٦﴾
لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ ﴿٣٧﴾ وَوُجُوهُ يَوْمَئِذٍ مُسْفَرَةٌ ﴿٣٨﴾ ضَاحِكَةٌ
مُسْتَبْشِرَةٌ ﴿٣٩﴾ وَوُجُوهُ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ ﴿٤٠﴾ تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ ﴿٤١﴾
أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرَةُ الْفَجَرَةُ ﴿٤٢﴾

Med Harfleri: Elif, Vav, Ya

Med, uzatmak demektir. Kendinden önceki harfin uzatılarak okunmasını sağlayan harekesiz (sakin) harflere med harfleri (uzatma harfleri) denir.

Med harfleri üç tanedir: Elif (ا), vav (و), ya (ي). Meddin (uzatma) ölçüsü, okuyuşu bir elif miktarı uzatmak demektir. Bu da okuma esnasında sesin iki hareke miktarı uzatılması ya da bir parmak kaldırma veya indirme süresi kadardır.

Görsel 1.4

Med harfleriyle ("elif", "vav", "ya") yapılmış bir hat çalışması. (Ebru: İzzetin Yılmaz Başkar)

Elif (ا): Kendisinden önceki üstünlü harfin uzatılarak okunmasını sağlar. İnce harfleri “e-a” arası bir sesle, kalın harfleri “a” sesiyle uzatır. Örneğin, حَا (hâ), رَا (râ), صَا (sâ).

UYGULAYALIM

Arap alfabesindeki her bir harfin sonuna harekesiz elif harfi ekleyerek **آ، بَا، تَا...** şeklinde bir elif miktarı uzatmaya dikkat ederek okuyunuz.

OKUYALIM

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz.

يَا	مَا	لَا	إِذَا	كَمَا
قَالَ	كَانَ	زَادَ	أَرَادَ	تَبَارَكَ
مَالِكٍ	عِبَادٍ	يَكَادُ	كِتَابٌ	سُبْحَانَكَ
إِيَّاكَ	فَتَابَ	عَلَيْنَا	جَاعِلٌ	نَزَّلْنَا
اهْدِنَا	غِشَاوَةً	يَا أَيُّهَا	ظُلُمَاتٍ	جَنَاتٍ
بِمَا أُنْزِلَ	تِجَارَتُهُمْ	فَزَادَهُمْ	أَبْصَارِهِمْ	رَزَقْنَاهُمْ

UYGULAYALIM

Nebe suresinin 6-9. ayetlerini, kırmızı renkle belirtilen elif harfine dikkat ederek okuyunuz.

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهَادًا ﴿٦﴾ وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا ﴿٧﴾
وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا ﴿٨﴾ وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُباتًا ﴿٩﴾

Vav (و): Kendisinden önceki ötreli harfin uzatılarak okunmasını sağlar. İnce harfleri “u-ü” arası bir sesle, kalın harfleri “u” sesiyle uzatır. Örneğin, حُو (hû), رُو (rû), عُو (û).

UYGULAYALIM

Arap alfabesindeki her bir harfin sonuna harekesiz vav harfi ekleyerek **أَوْ بُو تُو ...** şeklinde bir elif miktarı uzatmaya dikkat ederek okuyunuz.

OKUYALIM

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz.

قُو	ذُو	أَعُوذُ	أَمُوتُ	وَقُودُ
يَقُولُ	يَعُودُ	تَتُوبُ	يَكُونُ	قُلُوبُ
رَسُولُ	قُلُوبِهِمْ	مَعْدُودَةٌ	غَفُورٌ	بِسُورَةِ
مَغْضُوبٍ	مُفْلِحُونَ	مُفْسِدُونَ	مُصْلِحُونَ	يَرْجِعُونَ
يَعْلَمُونَ	يُوقِنُونَ	يُؤْمِنُونَ	يَشْعُرُونَ	يُنْفِقُونَ
تَتَّقُونَ	يُخَادِعُونَ	يُجَاهِدُونَ	يُبَشِّرُونَ	يُسِرُّونَ

UYGULAYALIM

Burûc suresinin 1-6. ayetlerini, kırmızı renkle belirtilen vav harfine dikkat ederek okuyunuz.

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ ﴿١﴾ وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ ﴿٢﴾ وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ ﴿٣﴾
قَتَلَ أَصْحَابُ الْأَخْذُودِ ﴿٤﴾ النَّارِ ذَاتِ الْوَقُودِ ﴿٥﴾ إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ ﴿٦﴾

Ya (ي): Kendisinden önceki esreli harfin uzatılarak okunmasını sağlar. İnce harfleri “i” sesiyle, kalın harfleri “i-i” arası bir sesle uzatır. Örneğin, **بي** (bî), **مي** (mî), **ني** (nî).

UYGULAYALIM

Arap alfabesindeki her bir harfin sonuna harekesiz ya harfi ekleyerek ... **ا بي تي** şeklinde bir elif miktarı uzatmaya dikkat ederek okuyunuz.

OKUYALIM

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz.

اخي	ابي	ذي	لي	في
كتابي	علمي	الذي	ديني	بني
سميع	قدير	الذين	عليم	اليم
ظالمين	كافرين	فاسقين	صادقين	عالمين
ترميهم	ابايل	ابليس	يحيي	يُميت
حكيم	خاشعين	مُنذرين	مُبشرين	نستعين

DİKKAT EDELİM

Harflerin üstünde yer alan asar (ˆ) ve altında yer alan çeker (˘) işaretlerinin med harfi gibi harfleri uzatarak okuttuğuna dikkat ediniz.

UYGULAYALIM

Fil suresini, kırmızı renkle belirtilen “ya” harfine dikkat ederek okuyunuz.

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ﴿١﴾ أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ
﴿٢﴾ وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ﴿٣﴾ تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ ﴿٤﴾
فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ ﴿٥﴾

Vav ve Ya Şeklinde Yazılan Elif

Kur'an yazısında elif harfi üç şekilde yazılır.

1. Genellikle bildiğimiz elif (ا) şeklinde yazılır. **Misal:** أَيَّاكَ ve قَالَ
2. Bazen vav (و) şeklinde yazılır. **Misal:** زَكَاةً ve صَلَوةً
3. Bazen de ya (ي) şeklinde yazılır. **Misal:** عَلَى ve إِلَى

OKUYALIM

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz.

سَلَوٰى	أَبٰى	بَلٰى	عَلٰى	إِلٰى
تَقْوٰى	عِيسٰى	مُوسٰى	أَدْرٰى	أَوَّلٰى
إِسْتَوٰى	فَهْدٰى	صَلٰى	تَعَالٰى	حَتٰى
أَدْنٰى	بُشْرٰى	يُسْرٰى	أُخْرٰى	تَلَقٰى
مَنْوَةً	فَسَوَّيْهِنَّ	نَجَّيْنَا	يَغْشٰى	حُسْنٰى
نَجْوَةً	غَدْوَةً	حَيَوَةً	زَكَاةً	صَلَاةً

Uzatma İşareti

Kur'an yazısında, harfin üstüne konulan (ˆ) uzatma işaretine **asar**, altına konulan (˘) uzatma işaretine **çeker** denir. Bu işaretler o harfin bir elif miktarı uzatılarak okunmasını sağlar. Örneğin, ح (hâ), في (fi).

OKUYALIM

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz.

أَمِنْ	أَدَمَ	أَنْسَ	هَذَا	ذَلِكَ
إِسْحَقَ	هَارُونَ	قُرْآنَ	إِلَهَ	آيَاتِ
أَمَّا	رَحْمَنِ	آتَيْنَا	آخِرَةَ	لَكِنَّ
سَمَوَاتِ	أَذَانِهِمْ	بِآيَاتِنَا	أَلْ فِرْعَوْنَ	أَلِ عِمْرَانَ
إِبْرَاهِيمَ	اسْمَعِيلَ	فِيهِ	دِينُكُمْ	مُسْتَقِيمَ
عَلِيمَ	تَجْرِي	يُمِيتُكُمْ	شَيَاطِينِهِمْ	أَرْبَعِينَ

UYGULAYALIM

Bakara suresinin 25. ayetini kırmızı renkle verilen "asar" ve "çeker" işaretine dikkat ederek okuyunuz.

وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا قَالُوا هَذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَأَتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا
وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥﴾

HARFLERİN OKUNUŞUYLA İLGİLİ ÖZEL DURUMLAR

Elif Lam Takısı

Arapçada isimleri belirli yapma yollarından biri, ismin başına elif lam (ال) takısı (lam-ı tarif) getirmektir.

ا ب ج ح خ ع غ ف ق ك م و ه ي harflerinden biriyle başlayan kelimelerin başına elif lam takısı gelirse lam harfi cezimli olarak okunur.

Misal: قَمَرٌ → الْقَمَرُ (el-Kameru)

ث د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ل ن harflerinden biriyle başlayan kelimelerin başına elif lam takısı gelirse lam harfi yazılır fakat okunmaz. Sonraki harf şeddeli okunur.

Misal: شَمْسٌ → الشَّمْسُ (eş-Şemsü)

OKUYALIM

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz.

الْحَمْدُ	الْكِتَابُ	الْأَرْضُ	الْغَيْبُ	الْمَغْضُوبِ
الْمُسْتَقِيمَ	الْفَاسِقِينَ	الْخَاسِرُونَ	الْمُفْسِدُونَ	الْمُفْلِحُونَ
السَّلَامُ	التَّوَابُ	النَّاسُ	الشَّيْطَانُ	الضَّلَالَةُ
الدِّينُ	الصِّرَاطُ	الرَّحْمَنُ	الرَّحِيمُ	الصَّمَدُ
الْقُرْآنُ	الْعَالَمِينَ	الْكَافِرِينَ	الْخَالِقُ	الْكَرِيمُ
التَّيْنِ	الرَّسُولُ	الظَّالِمُونَ	الصَّلَاةُ	الزَّكَاةُ

Zamir ve Okunuşu

Kur'an tilavetinde zamirin (٤- ٥) özel bir okunuşu vardır. Kendisinden önceki harf harekeli olduğunda zamir uzatılarak okunur. Önceki harf cezimli veya sakin olduğunda ise zamir uzatılmaz.

Misal: إِنَّهُ → Zamir, kendisinden önceki harf harekeli olduğu için uzatılarak okunur.

Misal: مِنْهُ → Zamir, kendisinden önceki harf cezimli olduğu için uzatılmadan okunur.

OKUYALIM

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz.

لَهُ	مَالُهُ	رَبُّهُ	وَحْدَهُ	حَوْلَهُ
عِنْدَهُ	كُلُّهُ	قَلْبُهُ	بَيْنَهُ	عِلْمُهُ
بِهِ	مِثْلُهُ	رُسُلُهُ	خَيْرُهُ	شَرُّهُ
مِثْلَاقِهِ	مِنْ بَعْدِهِ	بِأَمْرِهِ	لِقَوْمِهِ	كُتُبِهِ
فِيهِ	بَنِيهِ	قَتَلُوهُ	فَعَلُوهُ	عَلَّمْنَاهُ
أَتَيْنَاهُ	مِنْهُ	عَنْهُ	إِلَيْهِ	عَلَيْهِ

UYGULAYALIM

Nasr suresinin ayetlerinde kırmızı renkle verilen kelimeleri zamire dikkat ederek okuyunuz.

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ﴿١﴾ وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا ﴿٢﴾
فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ﴿٣﴾

Med ve Kasr İşaretleri

Kur'an-ı Kerim'de bazı kelimelerin altında küçük ve eğik olarak "med" (مد) veya "kasr" (قصر) işaretleri yer alır.

Med işareti, altında bulunduğu harfin uzatılarak okunacağını gösterir.

Misal: يُرَاوُنَ

Kasr işareti, altında bulunduğu harfin uzatılmadan okunacağını gösterir.

Misal: أَنَا

UYGULAYALIM

Kitabınızın "Yüzünden Okunacak Sureler" bölümünden med ve kasr işaretlerine örnekler bulunuz.

OKUYALIM

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz.

وَلَا يُوَدُّهُ

يُرَاوُنَ

مُسْتَهْزُونَ

رُؤْفٌ

أَنْبِئْنِي

هَؤُلَاءِ

أُولَئِكَ

أَنَا

أُولِي بَاسٍ

مَأْوَكُمْ

Okunmayan Elif

Elif harfi, bazen yazıldığı hâlde okunmaz. Örneğin, قَالُوا kelimesindeki birinci elif (ا), kaf (ق) harfinin uzatılmasını sağlar. Fakat kelimenin sonundaki elifin okunuşa herhangi bir etkisi yoktur.

Elif lam takısının hemzesi, kendisinden önce harekeli bir harf geldiğinde okunmaz.

Misal:

بِالْكِتَابِ → الْكِتَابُ
يَوْمُ الدِّينِ → الدِّينُ

OKUYALIM

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz.

كَفَرُوا	أَمِنُوا	كَانُوا	قَالُوا
وَأَفْعَلُوا	وَارْكَعُوا	وَأَسْجُدُوا	وَاعْبُدُوا
فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي	وَمِنَ النَّاسِ	وَلَا الضَّالِّينَ	إِهْدِنَا الصِّرَاطَ
وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ	وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ	هُمُ السُّفَهَاءُ	مِنَ الْمَاءِ

Hurûf-u Mukatta'a

Hurûf-u mukatta'a, sözlükte "kesik harfler" anlamına gelir. Bir veya birkaç harften oluşur. Kur'an-ı Kerim'in yirmi dokuz suresi bu harflerle başlar.

Kur'an-ı Kerim'e özgü olan hurûf-u mukatta'anın özel bir okunuş şekli vardır. Bu harfler, harekesiz olarak yazılır ve isimleriyle okunur.

Misal: أَلِفْ لَامٌ مِيمٌ → أَلَمْ

DİKKAT EDELİM

Hurûf-u mukatta'anın okunuşundaki medlere dikkat ediniz.

OKUYALIM

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz.

Okunuşları	Mukatta'a Harfleri
اَلِفْ لَامْ مِیْمٌ صَادُ	اَلْمَصْرَ
اَلِفْ لَامْ رَا	اَلْرَ
اَلِفْ لَامْ مِیْمٌ رَا	اَلْمَرَّ
كَافْ هَا یَا عَیْنُ صَادُ	كَهْیَعَصَ
طَا هَا	طَهْ
طَا سِیْنُ مِیْمٌ	طَسَمَ
طَا سِیْنُ	طَسَ
یَا سِیْنُ	یَسَ
صَادُ	صَ
حَا مِیْمٌ	حَمَ
حَا مِیْمٌ عَیْنُ سِیْنُ قَافُ	حَمَّ عَسَقَ
قَافُ	قَ
نُونُ	نَ

A. Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başına (D), yanlış olanların başına (Y) yazınız. Yanlış olan ifadelerin doğrusunu altındaki boşluğa yazınız.

1. () Harekesiz (و) harfi, kendinden önceki esreli harfi uzatır.

2. () İki üstün, (ة) ve (ء) harfleri dışındaki harflerin üzerine (ل) desteği ile yazılır.

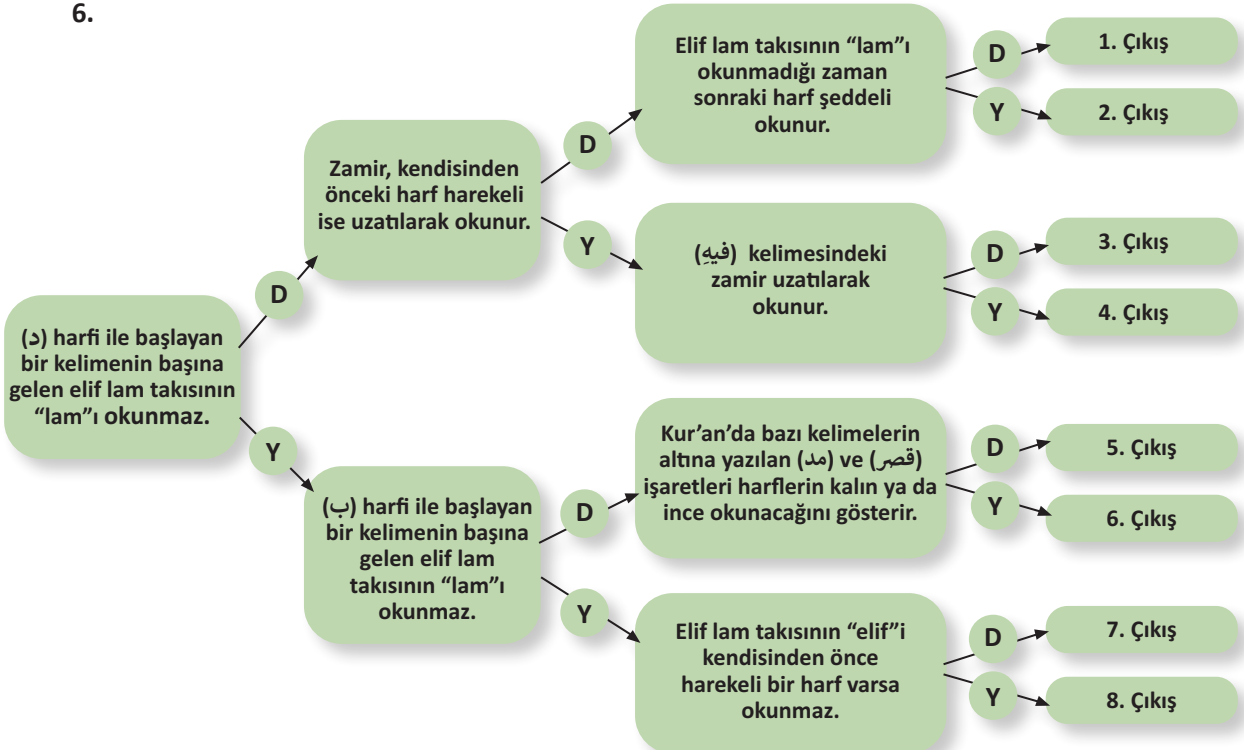
3. () (اَمِنْ) kelimesinde “elif”in üzerindeki işarete “asar” denir.

4. () (قَصْر) kelimesi, altında bulunduğu harfin uzatılarak okunacağını gösterir.

5. () (الرَّحِيم) kelimesindeki elif lam takısının “lam”ı okunmaz.

B. Aşağıdaki tanılayıcı dallanmış ağaçta “okunuşu özel olan harf ve işaretler” konusu ile ilgili verilen ifadelerden bazıları doğru bazıları yanlıştır. İlk ifadeden başlayıp ifadelerin doğru ya da yanlış olduğuna karar vererek okları izleyiniz. Son olarak ulaştığınız çıkışı işaretleyiniz. Yalnızca bir çıkış doğrudur.

6.

1. ÜNİTE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

C. Aşağıdaki numaralı kutucuklarda Arap alfabesindeki bazı harfler verilmiştir. Kutucuklardaki numaraları ilgili soruların altına yazarak soruları cevaplayınız. (Aynı kutucuğu birden fazla soru için kullanabilirsiniz.)

1 ا	2 ب	3 ت	4 ث
5 ج	6 ح	7 خ	8 ذ
9 س	10 ص	11 ظ	12 ع
13 ف	14 م	15 ن	16 و

7. İnce harfler hangi numaralı kutucuklarda verilmiştir?

8. Kalın harfler hangi numaralı kutucuklarda verilmiştir?

9. Mahreç bölgesi dil olan harfler hangi numaralı kutucuklarda verilmiştir?

10. Mahreç bölgesi dudak olan harfler hangi numaralı kutucuklarda verilmiştir?

11. Mahreç bölgesi boğaz olan harfler hangi numaralı kutucuklarda verilmiştir?

12. Peltek harfler hangi numaralı kutucuklarda verilmiştir?

Ç. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

13. Hz. Peygamber, Müzzemmil suresinin 4. ayetinde geçen “Kur’an’ı ağır ağır, tane tane oku.” şeklindeki ilahi emri titizlikle uygulardı. Kur’an’ı okurken ayetler arasında bir müddet duraklar sonra okumaya devam ederdi. Kur’an’ı usulüne uygun okumaya itina gösterirdi. Güzel sesle ve ahenkle Kur’an okuyan sahabilere övgüde bulunurdu.

Bu metinden Kur’an’ı doğru ve güzel okumakla ilgili;

- I. İlahi bir emirdir.
- II. Hz. Peygamber’in sünnetidir.
- III. Sahabe tavsiyesidir.

ifadelerinden hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

14. Aşağıdaki tabloda Arap alfabesindeki bazı harflerin isimlerinin Türkçe okunuşu verilmiştir.

I.	II.
و	vâv
ا	elif
ع	ayn
ج	cîm
ر	dâl
ل	lâm
م	mîm
د	râ

Bu tablonun doğru olması için II. sütundaki hangi isimler yer değiştirmelidir?

- A) Lâm ve vâv
- B) Elif ve mîm
- C) Dâl ve râ
- D) Ayn ve cîm
- E) Vâv ve dâl

1. ÜNİTE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

15. Aşağıdakilerden hangisinde harflerin kelime içindeki yazımı yanlıştır?

- A) كَيْفَ
- B) كُنْتُمْ
- C) خُسِرَ
- D) لَزَنَ
- E) رُزِقَ

16. Aşağıdaki kelimelerin hangisinde med harfi olan elif vardır?

- A) فَارَغَبْ
- B) مَشَوْا
- C) وَاعْبُدُوا
- D) كَانُوا
- E) بِالْغَيْبِ

17. Harflere getirilen hareke ve işaretlerle ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Üstün harekesi سَجَدَ kelimesinde bütün harfleri “e” sesiyle okutur.
- B) Ötre harekesi قُتِلَ kelimesinde “ü” sesiyle okunur.
- C) Esre harekesi حَفِظَ kelimesinde “i” sesiyle telaffuz edilir.
- D) Şedde sebebiyle تَبَّ kelimesi iki tane “be” sesi ile okunur.
- E) Tenvin sebebiyle أَبَدَا kelimesinin sonu “nunlanarak” okunur.

18. Aşağıdaki kelimelerin hangisinde zamir uzatılmaz?

- A) فَعَلُوهُ
- B) رَبُّهُ
- C) بِأَمْرِهِ
- D) لَهُ
- E) يَبْنِيهِ

19. Aşağıdakilerden hangisinde (و) şeklinde yazılmış elif yoktur?

- A) صَلَوَةٌ
- B) غَدَوَةٌ
- C) سَلَوِي
- D) نَجْوَةٌ
- E) زَكْوَةٌ

20. Hurûf-u mukatta'a ile ilgili;

- I. Bir veya birkaç harften oluşur.
- II. On beş surenin başında yer alır.
- III. Özel bir okunuş şekli vardır.

ifadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız II
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) I, II ve III

ÖĞRETMEN KONTROL LİSTESİ

Kur'an okumaya yönelik çalışmalarla ilgili aşağıda listelenen davranışlardan öğrencilerin kazandığı beceriler için EVET, kazanamadığı beceriler için HAYIR kutucuğunu işaretleyiniz.

Öğrencinin Adı Soyadı:		Sınıfı:	Numarası:	
S.No	Ölçütler	Evet	Hayır	
1.	Harflerin isimlerini doğru söyledi.			
2.	Harfleri mahreçlerine göre düzgün bir şekilde seslendirdi.			
3.	Peltek harfleri mahrecine uygun olarak telaffuz etti.			
4.	Harfleri harekelerine uygun olarak okudu.			
5.	Harfleri üzerindeki işaretlere göre doğru telaffuz etti.			
6.	İçinde med harfi bulunan kelimeleri kuralına uygun şekilde seslendirdi.			
7.	Zamiri, uzatıldığı ve uzatılmadığı durumlara göre doğru bir şekilde okudu.			
8.	Ayetlerdeki med ve kasr işaretli yerleri kuralına uygun olarak okudu.			
9.	Mukatta’a harflerini usulüne uygun şekilde okudu.			
Yorumlar:				

Hazırlık Çalışmaları

1. Sizce neden her işe besmele ile başlamak gerekir?
2. İstiklal Marşımızdaki “Bu ezanlar ki şهادetleri dinin temeli” mısrasından ne anlıyorsunuz?
3. Ezberlediğiniz ilk dua hangisiydi? O duanın nerelerde okunduğunu biliyor musunuz?
4. Örf ve âdetlerimizden hangilerinde tekbir getirildiğine şahit oldunuz?

2. ÜNİTE

Ezberden Okunacak Dualar ve Anlamları

KELİME-İ TEVHİT

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ

Anlamı

Allah'tan (c.c) başka ilah yoktur. Muhammed (s.a.v) O'nun elçisidir.

ARAŞTIRALIM

Kelime-i tevhidin konu edildiği şiirleri araştırınız.

KELİME-İ ŞEHADET

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

Anlamı

Ben şahadet ederim ki Allah'tan (c.c) başka ilah yoktur. Yine şahadet ederim ki Muhammed (s.a.v) O'nun kulu ve elçisidir.

PAYLAŞALIM

Müslüman olmaya karar verenler niçin kelime-i şahadet getirirler?
Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

İSTİÂZE

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

Anlamı

Kovulmuş şeytandan Allah'a (c.c) sığınırım.

ARAŞTIRALIM

Peygamber Efendimizin öğrettiği istiâze çeşitlerini araştırınız.

Bilgi Kutusu

Kur'an-ı Kerim okumaya istiâze ile başlarız. İstiâze, her türlü kötülükten, bela, musibet ve şeytanın kandırmacasından Allah'a (c.c) sığınmak demektir. Halk dilinde bu "eûzü çekmek" olarak da ifade edilir.

BESMELE

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Anlamı

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın (c.c) adıyla.

TEKBİR

اللَّهُ أَكْبَرُ ۞ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ ۞
اللَّهُ أَكْبَرُ وَلِلَّهِ الْحَمْدُ

Anlamı

Allah (c.c) en büyüktür. Allah (c.c) en büyüktür. Allah'tan (c.c) başka ilah yoktur.
Allah (c.c) en büyüktür. Allah (c.c) en büyüktür. Bütün övgüler Allah'adır (c.c).

ARAŞTIRALIM

Tekbirin, İtrî tarafından segâh makamında yapılmış olan bestesini araştırınız.

Bilgi Kutusu

Tekbir, günlük hayatımızda çokça okunur. Özellikle de Kurban Bayramı'nda arefe günü sabah namazından, bayramın dördüncü günü ikindi namazına kadar farz namazlardan sonra okunur. Kurban Bayramı'nda okunan tekbire "teşrik tekbiri" denir.

YORUMLAYALIM

SÜLEYMANİYE'DE BAYRAM SABAHI

...
Büyük Allah'ı anarken bir ağızdan herkes,
Nice bin dalgalı "tekbir" oluyor tek bir ses,
...
Gördüm ön safta oturmuş nefer esvaplı biri,
Dinliyor vecd ile tekrar alınan "tekbir"i.
...
(Yahya Kemal Beyatlı, Kendi Gök Kubbemiz, s. 102.)

Yukarıdaki dizeleri yorumlayınız.

SALATÜSELAM

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ الْاُمِّيِّ
وَعَلٰى اٰلِهٖ وَصَحْبِهٖ وَسَلِّمْ

Anlamı

Allah'ım! Ümmi Peygamber Efendimiz Muhammed'e (s.a.v), onun ailesine ve ashabına rahmet ve selam et.

ARAŞTIRALIM

İtrî'nin segâh makamında bestelediği "salat-ı ümmiyye"yi araştırınız.

Bilgi Kutusu

مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ kelimenin ortasındaki "nun" harfi kaynaştırma harfi olarak yazılır. Kelimelerin birbirine bağlanarak okunmasını sağlar.

PAYLAŞALIM

"Allah ve melekleri, Peygamber'e çok salavat getirirler. Ey müminler! Siz de ona salavat getirin ve tam bir teslimiyetle selam verin."

(Ahzâb suresi, 56. ayet.)

Yukarıdaki ayetin yorumunu bir tefsir kitabından okuyunuz ve öğrendiklerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

RABBİ YESSİR

رَبِّ يَسِّرْ وَلَا تُعَسِّرْ رَبِّ تَمِّمْ بِالْخَيْرِ

Anlamı

Rabb'im! (İşimi) kolaylaştır, zorlaştırma. Rabb'im! (İşimi) hayırla tamamla.

OKUYALIM

Rabbi Yessir duasını gruplara ayrılarak koro hâlinde okuyunuz.

AMENTÜ

أَمَنْتُ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ ۖ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَبِالْقَدَرِ
خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى ۖ وَالْبَعْثِ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ ۖ
أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ۖ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ۖ

Anlamı

Ben Allah'a (c.c), meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kade-re yani hayır ve şerrin Yüce Allah'ın takdiriyle olduğuna iman ettim. Ölümünden son-ra tekrar dirilmek apaçık bir gerçektir. Ben şahadet ederim ki Allah'tan (c.c) başka ilah yoktur. Yine şahadet ederim ki Hz. Muhammed (s.a.v) O'nun kulu ve elçisidir.

LİSTELEYELİM

Amentü duasındaki iman esaslarını listeleyiniz.

EZAN VE KAMET

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ
 أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
 أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ
 حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ
 حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ
 لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

Anlamı

Allah (c.c) en büyüktür. Allah (c.c) en büyüktür.

Allah (c.c) en büyüktür. Allah (c.c) en büyüktür.

Şehadet ederim ki Allah'tan (c.c) başka ilah yoktur.

Şehadet ederim ki Allah'tan (c.c) başka ilah yoktur.

Şehadet ederim ki Hz. Muhammed (s.a.v) Allah'ın (c.c) elçisidir.

Şehadet ederim ki Hz. Muhammed (s.a.v) Allah'ın (c.c) elçisidir.

Haydi namaza! Haydi namaza! Haydi kurtuluşa! Haydi kurtuluşa!

Allah (c.c) en büyüktür. Allah (c.c) en büyüktür. Allah'tan (c.c) başka ilah yoktur.

Bilgi Kutusu

Sabah ezanında, "Hayye ale'l-felah" cümlelerinden sonra iki defa

الْصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ "Namaz uykudan hayırlıdır." denilir.

Kamette, "Hayye ale'l-felah" cümlelerinden sonra iki defa

قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ "Namaz başladı." denilir.

ARAŞTIRALIM

Vakitlere göre farklı makamlarda okunan ezan örneklerini araştırınız.

UYGULAYALIM

Ezan Duası

اَللّٰهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ ۞ وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ ۞
اَتِ مُحَمَّدًا ۞ الْوَسِيْلَةَ وَالْفَضِيْلَةَ ۞ وَالدَّرَجَةَ الرَّفِيْعَةَ
وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَّحْمُوْدًا الَّذِي وَعَدْتَهُ ۞
اِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيْعَادَ ۞

Anlamı

Ey şu tam davetin ve vakti gelen namazın sahibi olan Rabb'im! Muhammed'e (s.a.v) şefaati vesilesini ve üstünlüğünü ve yüksek dereceleri ver. Ve onu kendisine vadettiğin makamı mahmuda (övülmüş makama) ulaştır. Şüphesiz ki sen vaadinden dönmezsın.

Hiz. Peygamber'in ezanın ardından okunmasını tavsiye ettiği bu duayı dikkatlice okuyarak anlamıyla birlikte ezberleyiniz.

YORUMLAYALIM

İSTİKLAL MARŞI

...

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

...

Mehmet Âkif Ersoy

İstiklal Marşı'nın yukarıdaki kıtasında İslam ile ezan arasında nasıl bir ilişki kurulmuştur? Yorumlayınız.

SÜBHANEKE

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ
وَتَبَارَكَ اسْمُكَ ۞ وَتَعَالَى جَدُّكَ ۞
وَجَلَّ شَنَاؤُكَ ۞ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ *

* Bu kısım sadece cenaze namazında okunur.

Anlamı

Allah'ım! Sen her türlü eksiklikten uzaksın. Seni daima böyle över ve sana hamd ederim. Senin adın mübarektir. Senin şanın yücedir. Senin övgün uludur. Senden başka ilah yoktur.

PAYLAŞALIM

Sübhanke duasında Yüce Allah'ın hangi özelliği vurgulanmaktadır?
Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Bilgi Kutusu

Şafii mezhebinde namazın başında Sübhanke duası yerine şu ayetler okunur:

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ
الْمُشْرِكِينَ ﴿٧٩﴾ قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿١٦٢﴾ لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٦٣﴾

“Ben hanif (batıl dinlerden uzaklaşmış) olarak yüzümü gökleri ve yeri yoktan yaratan Allah'a çevirdim ve ben müşriklerden değilim. De ki şüphesiz benim namazım, ibadetlerim, hayatım ve ölümüm, hepsi âlemlerin Rabb'i Allah içindir. O'nun hiçbir ortağı yoktur. Ben, bununla emrolundum ve ben Müslümanların ilkiyim.”

(En'am suresi, 79, 162 ve 163. ayetler.)

TAHİYYAT

التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ ۝ السَّلَامُ عَلَيْكَ
أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ ۝ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى
عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ ۝ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ
مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ۝

Anlamı

Her türlü hürmet, selam, yüceltmeler ve salih ameller Allah (c.c) içindir. Ey Peygamber! Allah'ın (c.c) selamı, rahmeti ve bereketi senin üzerine olsun. Bizlere ve Allah'ın (c.c) salih kullarına da selam olsun. Ben şahadet ederim ki Allah'tan (c.c) başka ilah yoktur. Yine şahadet ederim ki Muhammed (s.a.v) O'nun kulu ve elçisidir.

OKUYALIM

Tahiyyat duasını gruplar halinde sesli olarak okuyunuz.

ARAŞTIRALIM

Tahiyyat duasının nerede okunduğunu araştırınız.

OKUYALIM

Tahiyyat duasının anlamını sırayla okuyunuz.

SALLİ VE BARİK

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِ مُحَمَّدٍ ۞ كَمَا صَلَّيْتَ
عَلٰى اِبْرٰهِيْمَ وَعَلٰى
اٰلِ اِبْرٰهِيْمَ ۞ اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ ۞

اَللّٰهُمَّ بَارِكْ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِ مُحَمَّدٍ ۞ كَمَا بَارَكْتَ
عَلٰى اِبْرٰهِيْمَ وَعَلٰى
اٰلِ اِبْرٰهِيْمَ ۞ اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ ۞

Anlamları

Allah'ım! Hz. Muhammed'e (s.a.v) ve onun ailesine rahmet et. Tıpkı Hz. İbrahim'e ve ailesine rahmet ettiğin gibi. Şüphesiz sen her türlü övgüye layık olansın ve çok yücesin.

Allah'ım! Hz. Muhammed'i (s.a.v) ve onun ailesini mübarek kıl. Tıpkı Hz. İbrahim'i ve ailesini mübarek kıldığın gibi. Şüphesiz sen her türlü övgüye layık olansın ve çok yücesin.

OKUYALIM

İkişer kişilik gruplara ayrılarak Salli ve Barik dualarını sırayla okuyunuz.

ARAŞTIRALIM

Peygamber Efendimiz ile Hz. İbrahim'in hayatlarının benzer yönlerinin neler olduğunu araştırınız.

RABBENA DUALARI

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً
وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ *
رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ **
رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي
رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ ***

* Bakara suresi, 201. ayet.

** İbrâhîm suresi, 41. ayet.

*** İbrâhîm suresi, 40. ayet.

Anlamları

Rabb'imiz! Bize hem bu dünyada hem de ahirette iyilik ve güzellik ver. Bizi cehennem ateşinin azabından koru.

Rabb'imiz! Hesabın görüleceği günde beni, annemi, babamı ve bütün müminleri bağışla.

Rabb'im! Beni ve soyumdan gelecek olanları namazı devamlı kılanlardan eyle; Rabb'imiz, duamı kabul et.

OKUYALIM

Sınıfınızı iki gruba ayırınız. Rabbena dualarını ve anlamlarını karşılıklı olarak okuyunuz.

YORUMLAYALIM

“... İnsanlardan bazıları ‘Ey Rabb'imiz! Bize vereceğini bu dünyada ver!’ derler. Böyle kimselerin ahirette hiç nasipleri yoktur. Bazıları da ‘Ey Rabb'imiz! Bize hem bu dünyada hem de ahirette iyilik ve güzellik ver. Bizi ateşin azabından koru.’ derler. İşte onlar, kazandıklarının hayır ve bereketini fazlasıyla görürler. Allah hesabı çabuk görendir.”

(Bakara suresi, 200-202. ayetler.)

Verilen ayetlere göre bir Müslüman dünya ve ahiret dengesini nasıl kurmalıdır? Yorumlayınız.

KUNUT DUALARI

اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَسْتَغِيْثُكَ وَنَسْتَغْفِرُكَ وَنَسْتَهْدِيْكَ ۝ وَنُؤْمِنُ بِكَ
وَنَتُوْبُ اِلَيْكَ ۝ وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ ۝ وَنُشْنِيْ عَلَيْكَ الْخَيْرَ كُلَّهُ
نَشْكُرُكَ وَلَا نَكْفُرُكَ ۝ وَنَخْلَعُ وَنَتْرُكُ مَنْ يَفْجُرُكَ ۝

اَللّٰهُمَّ اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَلَكَ نُصَلِّي وَنَسْجُدُ ۝ وَ اِلَيْكَ نَسْعِي
وَنَحْفِدُ ۝ نَرْجُو رَحْمَتَكَ وَنَخْشِي عَذَابَكَ ۝ اِنَّ عَذَابَكَ
بِالْكَفَارِ مُلْحِقٌ ۝

Anlamları

Allah'ım! Biz yalnız senden yardım dileriz. Bizi bağışlamanı ve doğru yola iletmeni isteriz. Sana iman ederiz. Tövbe edip sana döneriz. Sana güveniriz. Bütün hayırları senden bilir, seni överiz. Sana şükreder, nankörlük etmeyiz. Sana karşı gelenlerle ilişkimizi keser, onları terk ederiz.

Allah'ım! Biz ancak sana ibadet ederiz. Yalnız senin için namaz kılar ve sana secde ederiz. Yalnız sana ulaştırarak işlere koşar ve senin rızan için çalışıp çabalarız. Rahmetini umar, azabından korkarız. Şüphesiz ki senin azabın kâfirlere ulaşacaktır.

UYGULAYALIM

Kunut dualarını dinleyiniz. Daha sonra gruplar hâlinde sesli olarak mahreçlerine dikkat ederek okuyunuz.

ARAŞTIRALIM

Kunut dualarının nerede ve ne zaman okunduğunu araştırınız.

LİSTELEYELİM

Kunut dualarında Rabb'imize verdiğimiz sözleri maddeler hâlinde listeleyiniz.

Bilgi Kutusu

Şafii mezhebinde namazda Kunut duası yerine şu dualar okunur:

اللَّهُمَّ اهْدِنِي فِيمَنْ هَدَيْتَ ۝ وَعَافِنِي فِيمَنْ
عَافَيْتَ ۝ وَتَوَلَّنِي فِيمَنْ تَوَلَّيْتَ ۝ وَبَارِكْ لِي فِيمَا
أَعْطَيْتَ ۝ وَقِنِي شَرَّ مَا قَضَيْتَ ۝ فَإِنَّكَ تَقْضِي
وَلَا يُقْضَىٰ عَلَيْكَ ۝ وَ إِنَّهُ لَا يَذِلُّ مَنْ وَالَيْتَ ۝
وَلَا يَعْزُّ مَنْ عَادَيْتَ ۝ تَبَارَكْتَ رَبَّنَا وَتَعَالَيْتَ ۝
فَلَكَ الْحَمْدُ عَلَيَّ مَا قَضَيْتَ ۝ اسْتَغْفِرُكَ اللَّهُمَّ
وَأَتُوبُ إِلَيْكَ ۝ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
وَ عَلَيَّ آلِهِ وَ صَحْبِهِ وَسَلَّمَ ۝

Anlamı: Allah'ım! Hidayete erdirdiklerinle beraber beni de hidayete erdir, afiyet verdiklerinle beraber bana da afiyet ver, himaye ettiklerinle beraber beni de himaye et, verdiklerini benim için bereketli kıl, hükmettiğin şeylerin şerrinden beni koru. Çünkü sen hükmedersin, sana hükmedilmez, himaye ettiğin kimse zelil olmaz, zelil ettiğin kimse de aziz olmaz, hayır ve bereketin çoktur, sen çok yücesin. Hükmettiğin şeyler üzerine hamd sana mahsustur. Allah'ım, senden mağfiret diliyor ve sana tövbe ediyorum. Allah'ın (c.c) salat ve selamı, Efendimiz Muhammed'in (s.a.v), âlinin ve ashabının üzerine olsun.

NAMAZ TESBİHATİ

Namaz tesbihleri, namaz esnasında ve sonrasında okunan dua ve zikirlerdir.

Uygulama	Anlamı	Tesbihat
Namaza başlarken, rükûya ve secdeye giderken, iki secde arasında ve otururken söylenir.	Allah (c.c) en büyüktür.	اللَّهُ أَكْبَرُ
Rükûda üç defa söylenir.	Yüce Rabb'im her türlü eksiklikten uzaktır.	سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ
Rükûdan doğrulurken söylenir.	Allah (c.c), kendisine hamd edeni işitir.	سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ
Rükûdan tam doğrulunca söylenir.	Rabb'imiz! Her türlü övgü sanadır.	رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ
Secdede üç defa söylenir.	Ulu Rabb'im her türlü eksiklikten uzaktır.	سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى
Sağa ve sola selam verirken söylenir.	Allah'ın (c.c) selamı ve rahmeti üzerinize olsun.	السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ

Tablo 2.1
Namazda okunan tesbihat

Uygulama	Anlamı	Tesbihat
Her selamdan sonra okunur.	Allah'ım! Selam sensin; selamet de ancak sendendir. Ey celal ve ikram sahibi, sen ne yücesin!	اَللّٰهُمَّ اَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ ۞ تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ
Namazın sonunda okunur.	Peygamberimize (s.a.v) salat olsun.	عَلِي رَسُوْلِنَا صَلَوَاتُ
Namazın sonunda okunur.	Allah (c.c) her türlü eksiklikten uzaktır. Hamd O'nadır. Allah'tan (c.c) başka ilah yoktur. Allah (c.c) en büyüktür. Güç ve kuvvet ancak yüce ve ulu olan Allah'ın (c.c) elindedir.	سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ ۞ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ
Namazın sonunda otuz üçer (33) defa okunur.	Allah (c.c) her türlü eksiklikten uzaktır.	سُبْحَانَ اللَّهِ
	Hamd (her türlü övgü) Allah (c.c) içindir.	الْحَمْدُ لِلَّهِ
	Allah (c.c) en büyüktür.	اللَّهُ أَكْبَرُ
Namazın sonunda okunur.	Allah'tan (c.c) başka ilah yoktur. O tektir, ortağı yoktur. Mülk O'na aittir. Bütün övgüler O'nadır. O'nun her şeye gücü yeter. Sonsuz lütuf sahibi, yüceler yücesi Rabb'im her türlü eksiklikten uzaktır.	لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ۞ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلِيُّ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۞ سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَلِيِّ الْأَعْلَى الْوَهَّابِ ۞

Tablo 2.2

Namazdan sonra okunan tesbihat

CENAZE NAMAZI DUALARI

اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا وَشَاهِدِنَا وَغَائِبِنَا وَصَغِيرِنَا
وَكَبِيرِنَا وَذَكَرِنَا وَأُنْثَانَا ۝ اَللّٰهُمَّ مَنْ اَحْيَيْتُهُ مِنَّا فَاحْيِهِ
عَلَى الْاِسْلَامِ ۝ وَمَنْ تَوَفَّيْتُهُ مِنَّا فَتَوَفَّهُ عَلَى الْاِيْمَانِ ۝
وَخُصَّ هَذَا الْمَيِّتَ (هَذِهِ الْمَيِّتَةُ) بِالرَّوْحِ وَالرَّاحَةِ وَالرَّحْمَةِ
وَالْمَغْفِرَةِ وَالرِّضْوَانِ ۝ اَللّٰهُمَّ اِنْ كَانَ مُحْسِنًا فَزِدْ فِي
اِحْسَانِهِ (اِحْسَانِهَا) وَاِنْ كَانَ مُسِيئًا (كَانَتْ مُسِيئَةً) وَتَجَاوَزْ
عَنْهُ (عَنْهَا) ۝ وَلَقِّهِ (لَقَّهَا) الْاَمْنَ وَالْبُشْرَى وَالْكَرَامَةَ
وَالزُّلْفَى بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ ۝

Not: Cenaze erkek ise mavi renkle yazılmış ifadeler, kadın ise bunların yerine parantez içinde kırmızı renkle yazılmış ifadeler okunur.

Anlamı

Allah'ım! Hayatta kalanlarımızı, ölenlerimizi, burada olanlarımızı ve olmayanlarımızı, küçüklerimizi, büyüklerimizi, erkeklerimizi ve kadınlarımızı bağışla.

Allah'ım! Bizlerden kimi yaşatırsan onu İslam üzere yaşat ve kimin de ruhunu teslim alırsan onun ruhunu iman üzere teslim al. Bilhassa bu ölüye kolaylık, rahatlık ve mağfiret eyle, ondan razı ol.

Allah'ım! Eğer bu vefat eden kişi, iyi kimse ise sevabını artır, günahkâr ise onu affet. Ey merhameti bol olan Allah'ım! Bu kişiye rahmetinle emniyet, sevinç, ikram ve katından bir yakınlık nasip et.

DİKKAT EDELİM

Cenaze namazı duasında erkekler ve kadınlar için farklı olan ifadelere dikkat ediniz.

Cenaze çocuksa şu dua okunur:

اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا وَشَاهِدِنَا وَغَائِبِنَا وَصَغِيرِنَا
وَكَبِيرِنَا وَذَكَرِنَا وَأُنْثَانَا ۝ اَللّٰهُمَّ مَنْ اَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَاحْيِهِ
عَلَي الْاِسْلَامِ ۝ وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ مِنَّا فَتَوَفَّهُ عَلَي الْاِيْمَانِ ۝
اَللّٰهُمَّ اجْعَلْهُ (اجْعَلْهَا) لَنَا فَرْطًا وَاجْعَلْهُ (وَاجْعَلْهَا)
لَنَا اَجْرًا وَذُهْرًا وَاجْعَلْهُ (وَاجْعَلْهَا) لَنَا شَفِيعًا (شَفِيعَةً)
وَمُشَفَّعًا (وَمُشَفَّعَةً) بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ ۝

Not: Cenaze erkek çocuğu ise mavi renkle yazılmış ifadeler, kız çocuğu ise bunların yerine parantez içinde kırmızı renkle yazılmış ifadeler okunur.

Anlamı

Allah'ım! Hayatta kalanlarımızı, ölenlerimizi, burada olanlarımızı ve olmayanlarımızı, küçüklerimizi, büyüklerimizi, erkeklerimizi ve kadınlarımızı bağışla.

Allah'ım! Bizlerden kimi yaşatırsan onu İslam üzere yaşat ve kimin de ruhunu teslim alırsan onun ruhunu iman üzere teslim al.

Allah'ım! Sen onu bizim için önden gönderilmiş bir sevap vesilesi yap, ecir vesilesi ve ahiret azağı eyle, onu bize şefaati kabul edilen bir şefaatchi eyle.

Bilgi Kutusu

Cenaze namazında birinci tekbirden sonra Sübhaneke, ikinci tekbirden sonra Salli-Barik okunur. Üçüncü tekbirden sonra bilenler cenaze namazı duasını, bilmeyenler Rabbena ya da Kunut dualarını okur. Dördüncü tekbirle beraber selam verilir.

2. ÜNİTE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A. I. sütunda verilen dualara ait Arapça ifadeyi II. sütundan bularak ifadenin harfini dua isimlerinin başındaki boşluğa yazınız.

II.

1.

I.

Rabbicalnî

Rabbena

Kunut

Rabbi Yessir

Sübthaneke

Barik

Salli

Tahiyyat

وَقَنَا عَذَابَ النَّارِ

a.

الْسَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ

b.

وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ

c.

اللَّهُمَّ إِنَّا نَعْبُدُ وَلَكَ نُصَلِّي وَنَسْجُدُ

ç.

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا

d.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ

e.

سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ

f.

رَبِّ تَمِّمْ بِالْخَيْرِ

g.

رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ

h.

اللَّهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ

i.

كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ

j.

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ

k.

2. ÜNİTE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

B. Aşağıdaki numaralı kutucuklarda namaz esnasında ve sonrasında yapılan tesbihatın Türkçe anlamları verilmiştir. Kutucuklardaki numaraları ilgili soruların altına yazarak soruları cevaplayınız. (Aynı kutucuğu birden fazla soru için kullanabilirsiniz.)

1 "Allah (c.c) her türlü eksiklikten uzaktır."	2 "Allah (c.c) her türlü eksiklikten uzaktır. Hamd O'nadır. Allah'tan (c.c) başka ilah yoktur. Allah (c.c) en büyüktür."	3 "Yüce Rabbim her türlü eksiklikten uzaktır."
4 "Allah (c.c), kendisine hamd edeni işitir."	5 "Allah (c.c) en büyüktür."	6 "Allah'ın (c.c) selamı ve rahmeti üzerinize olsun."
7 "Rabb'imiz! Her türlü övgü sanadır."	8 "Allah'ım! Selam sensin; selamet de ancak sendendir."	9 "Hamd, Allah (c.c) içindir."

2. Namaz esnasında okunan tesbihatın Türkçe anlamları hangi numaralı kutucuklarda verilmiştir?

a. Uygun kutucukları seçiniz.

b. Seçtiğiniz kutucuklardaki tesbihatı okunuş zamanına göre sıralayınız.

3. Namaz sonrasında okunan tesbihatın Türkçe anlamları hangi numaralı kutucuklarda verilmiştir?

a. Uygun kutucukları seçiniz.

b. Seçtiğiniz kutucuklardaki tesbihatı okunuş zamanına göre sıralayınız.

2. ÜNİTE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

C. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

4. İslam'ın inanç esaslarının sıralandığı dua aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Amentü
- B) Kelime-i şehadet
- C) Kelime-i tevhit
- D) Kunut
- E) Tahiyat

5. "Allah'ım! Sen her türlü eksiklikten uzaksın. Seni daima böyle över ve sana hamd ederim. Senin adın mübarektir. Senin şanın yücedir. Senin övgün uludur. Senden başka ilah yoktur."

Yukarıda anlamı verilen bu dua aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Barik
- B) Rabbena
- C) Rabbicalnî
- D) Sübhaneke
- E) Tahiyat

6. Emir, Kurban Bayramı'nın ikinci gününde ailesiyle birlikte babasının akrabalarını ziyaret etti. Bu ziyaretler onun için keyifli olduğu kadar öğretici de olmuştu. Büyük halasının ricasıyla yeni ezberlediği sureyi okumaya başlamışken halası onu durdurmuş ve "Önce bir şeytanı kov, sonra da Allah'ın (c.c.) adını an bakayım." demişti. Emir, Kur'an okumaya başlarken söylenen o cümleleri biliyordu ama ne anlama geldiklerini yeni öğrenmişti. Cemaatle kıldıkları ikinci namazının farzından sonra coşkuyla söyledikleri Arapça sözler de Emir'i çok etkilemişti.

Bu parçada altı çizili ifadeleri karşılayan kavramlar aşağıdakilerden hangisinde sırasıyla verilmiştir?

A) İstiâze	besmele	tekbir
B) Besmele	tekbir	salatüselam
C) İstiâze	tekbir	besmele
D) Salatüselam	istiâze	tekbir
E) Besmele	istiâze	salatüselam

7. I. Barik
II. Rabbenâ
III. Salli
IV. Tahiyat

Numaralanmış bu duaların hangilerinde hem Hz. Muhammed'in (s.a.v) hem de Hz. İbrahim'in ismi geçmektedir?

- A) Yalnız II
B) Yalnız IV
C) I ve III
D) I ve IV
E) II ve III

8. Aşağıdaki ibarelerden hangisi yalnızca sabah ezanında söylenir?

- A) حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ
B) أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
C) حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ
D) قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ
E) الصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ

9. Cenaze namazı duaları ile ilgili;

- I. Cenaze namazı kılındıktan hemen sonra sesli olarak okunur.
II. Vefat edenin cinsiyetine göre duanın okunuşunda belli değişiklikler vardır.
III. Çocuklar için okunan duada büyükler için söylenmeyen ifadeler bulunur.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve III
D) II ve III
E) I, II ve III

2. ÜNİTE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

10. Aşağıda bazı duaların anlamlarından bölümler yer almaktadır.

- “Her türlü hürmet, selam, yüceltmeler ve salih ameller Allah (c.c) içindir.”
- “Ey Rabb’imiz! Bize hem bu dünyada hem de ahirette iyilik ve güzellik ver. Bizi cehennem ateşinin azabından koru.”
- “Allah’ım! Biz yalnız senden yardım dileriz. Bizi bağışlamayı ve doğru yola iletmeni isteriz.”
- “Ey merhameti bol olan Allah’ım! Bu kişiye rahmetinle emniyet, sevinç, ikram ve katından bir yakınlık nasip et.”

Buna göre hangi duaya ait bir bölüm verilmemiştir?

- A) Cenaze
- B) Kunut
- C) Rabbena
- D) Rabbicalnî
- E) Tahiyyat

11. Aşağıdaki namaz tesbihatından hangisi secdeyken okunur?

- A) اللَّهُ أَكْبَرُ
- B) رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ
- C) سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ
- D) سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ
- E) سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى

ÖĞRETMEN KONTROL LİSTESİ

Ezbere okunacak dualar ve anlamları kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan öğrencilerin kazandığı beceriler için EVET, kazanamadığı beceriler için HAYIR kutucuğunu işaretleyiniz.

Öğrencinin Adı Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

S. No	Ölçütler	Evet	Hayır
1.	Amentü duasını ezbere hatasız okudu.		
2.	Amentü duasının anlamını söyledi.		
3.	Kelime-i tevhidi telaffuzuna dikkat ederek ezbere söyledi.		
4.	Kelime-i tevhidin anlamını söyledi.		
5.	Kelime-i şehadeti telaffuzuna dikkat ederek ezbere söyledi.		

6.	Kelime-i şehadetin anlamını söyledi.		
7.	İstiâze cümlesini ezbere söyledi.		
8.	İstiâze cümlesinin anlamını söyledi.		
9.	Besmeleyi doğru bir telaffuzla söyledi.		
10.	Besmelenin anlamını söyledi.		
11.	Tekbir cümlelerini ezbere hatasız söyledi.		
12.	Tekbir cümlelerinin anlamını söyledi.		
13.	Salatüselam ibaresini ezbere hatasız söyledi.		
14.	Salatüselam ibaresinin anlamını söyledi.		
15.	Rabbi Yessir duasını ezbere hatasız okudu.		
16.	Rabbi Yessir duasının anlamını söyledi.		
17.	Ezan lafızlarını ezbere hatasız okudu.		
18.	Ezan lafızlarının anlamını söyledi.		
19.	Kamet lafızlarını ezbere hatasız okudu.		
20.	Kamet lafızlarının anlamını söyledi.		
21.	Ezan duasını ezbere okudu.		
22.	Ezan duasının anlamını söyledi.		
23.	Sübhaneye duasını ezbere hatasız okudu.		
24.	Sübhaneye duasının anlamını söyledi.		
25.	Tahiyyat duasını ezbere hatasız okudu.		
26.	Tahiyyat duasının anlamını söyledi.		
27.	Salli ve Barik dualarını ezbere hatasız okudu.		
28.	Salli ve Barik dualarının anlamını söyledi.		
29.	Rabbena dualarını ezbere hatasız okudu.		
30.	Rabbena dualarının anlamını söyledi.		
31.	Rabbicalnî duasını ezbere hatasız okudu.		
32.	Rabbicalnî duasının anlamını söyledi.		
33.	Kunut dualarını ezbere hatasız okudu.		
34.	Kunut dualarının anlamını söyledi.		
35.	Namaz tesbihatını ezbere hatasız söyledi.		
36.	Namaz tesbihatının anlamlarını söyledi.		
37.	Cenaze namazı dualarını ezbere okudu.		
38.	Cenaze namazı dualarının anlamını söyledi.		

Yorumlar:

Hazırlık Çalışmaları

1. Harfleri doğru telaffuz edip vurgulara dikkat ederek Türkçe konuşan birisi etrafında nasıl bir etki bırakır?
2. Bir işi ustasından öğrenmenin sizce ne gibi olumlu sonuçları olur?
3. Şair, aferin, vali kelimeleri ile masa, kalem, bakan kelimeleri arasında hecelerin okunuşu ile ilgili nasıl bir fark bulunmaktadır?
4. Teorik bilgilerin uygulamaya aktarılmasının önemi hakkında neler söylersiniz?

3. ÜNİTE

Kur'an-ı Kerim'i Doğru ve Güzel Okuma: Tecvit

Görsel 3.1

Kur'an'ı tecvit kurallarına göre okumak her Müslüman'ın sorumluluğudur.

MED ÇEŞİTLERİ

Tecvidin Tanımı, Amacı ve Önemi

Sözlükte bir şeyi güzel yapmak ve süslemek anlamına gelen tecvit, Kur'an-ı Kerim'i doğru ve güzel okuma kurallarını içeren bir ilimdir. Daha özel bir tanımla **tecvit**, Kur'an harflerinin mahreç ve sıfatlarını ele alan ilimdir. Bu ilmin konusu, Kur'an-ı Kerim'in harfleridir.¹

Yüce Allah, Kur'an'ın "tertil" üzere indirildiğini bildirmiştir.² "**Kur'an'ı tertil üzere oku!**"³ emriyle de Peygamberimize (s.a.v) ve onun şahsında bütün Müslümanlara bir sorumluluk yüklemiştir. Bu sorumluluğun farkında olan âlimler "Kur'an'ı ağır ağır, tane tane, harflerin hakkını vererek ve anlayarak okumanın önemi" üzerinde durmuşlar, Peygamberimiz (s.a.v) ve sahabilerin Kur'an okuyuşlarındaki uygulamaları tespit ederek "Tecvit İlmî"-ni sistematik hâle getirmişlerdir.

Kur'an-ı Kerim, Allah (c.c) tarafından Arapça olarak indirilmiştir. Kur'an'ın lafızları, içindeki yüce manaları koruyan bir mahfaza durumundadır. Kur'an'ın lafız ve manalarındaki bütünlüğün korunması için öncelikle lafızlar düzgün ve belli kurallara göre okunmalıdır. Peygamberimiz (s.a.v) Kur'an'ı tecvitli olarak okumuştur. Sahabe-i kiram ve onlardan sonra gelen bütün nesiller de Kur'an'ı tecvitli okumaya ayrı bir özen göstermişlerdir.

YORUMLAYALIM

SAKARYA TÜRKÜSÜ

İnsan bu, su misali, kıvrım kıvrım akar ya...
Bir yanda akan benim, öbür yanda Sakarya.
Su iner yokuşlardan, hep basamak basamak.
Benimse alın yazım, yokuşlarda susamak.
Her şey akar: Su, tarih, yıldız, insan ve fikir...
Oluklar çift: Birinden nur akar, birinden kir.
Akışta demetlenmiş büyük, küçük, kâinat...
Şu çıkan buluta bak, bu inen suya inat!
Fakat Sakarya başka, yokuş mu çıkıyor ne?
Kurşundan bir yük binmiş köpükten gövdesine

...

(Necip Fazıl Kısakürek, Çile, s. 399.)

Bir arkadaşınızdan yukarıdaki şiiri önce gelişigüzel, sonra da vurgu, tonlama ve noktalamalara dikkat ederek okumasını isteyiniz. İki okuyuş arasındaki farkı Kur'an'ı tecvitli ve tecvitsiz okuyuşa göre yorumlayınız.

1 Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 77.

2 bk. Furkân suresi, 32. ayet.

3 Müzzemmil suresi, 4. ayet.

Tecvit ilminin amacı, Kur'an'ın indirildiği şekilde okunmasını sağlamaktır. Tecvit kurallarını uygulayan kimse, Kur'an'ı en doğru şekilde okumuş olur.

Kur'an lafızlarının doğru ve güzel okunmasını sağlayan kuralları bize tecvit ilmi öğretir. Dolayısıyla tecvit, Kur'an tilavetinin ayrılmaz bir parçasıdır. Kur'an'ın lafız ve manalarındaki ahenk ancak tecvit kurallarına uygun bir okuyuşla ortaya çıkar.

Tecvidi Öğrenmede Öğreticiye Duyulan İhtiyaç

Tecvit ilmi hem teorik hem de pratik yönü olan bir ilimdir. Tecvidin teorik kısmı, Kur'an'ı doğru ve güzel okumayı sağlayan kurallardır. Pratik kısmı ise bu kuralların Kur'an okuma esnasında uygulanmasıdır.

Her alanda iyi bir öğreticiye ihtiyaç olmakla birlikte, uygulamaya ağırlık verilen ve sanat yönü bulunan alanlar için öğretmen, vazgeçilmez bir unsurdur. Bu yönüyle meslek dersleri içerisinde öğretmene en çok ihtiyaç duyulan ders, tecvit ilminin uygulamalı olarak öğretildiği Kur'an-ı Kerim dersidir.

Kur'an'ı doğru ve güzel okuyan mahir (usta) okuyucuya "fem-i muhsin" denilir. Kur'an öğreniminde başarılı olabilmek için bir öğreticiden ders almak gerekir. Çünkü bir öğreticiden ders almayan Kur'an okuyucusunun harflerin mahreç ve telaffuzlarını tam olarak kavraması, tecvit kurallarını güzel bir şekilde uygulaması mümkün değildir. Unutulmamalıdır ki Kur'an-ı Kerim eğitimi, hoca merkezli bir eğitimidir ve başarının sırrı da buradadır. Program, kitap, eğitim materyalleri, teknik donanım ve fizikî şartlar öğreticinin daha verimli olmasını sağlayan yardımcı öğelerdir.

Kur'an-ı Kerim okurken yaptığımız hataların düzeltilmesi ancak bir öğretici ile mümkündür. O, bizim okuyuşumuzu kontrol eder. Harf ve kelimelerin doğru okunuşunu öğretir, gerektiğinde defalarca tekrar ederek hatalarımızı düzeltir. Özellikle alışkanlık hâline gelen hatalarımızın tespiti ve düzeltilmesi Kur'an öğreticisinin büyük emeğini gerektirir.

PAYLAŞALIM

Bir müzik parçasını kendi kendinize mi yoksa bir öğreticiden eğitim alarak mı daha iyi öğrenirsiniz? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Kur'an-ı Kerim'i güzel okumak için sesi kullanma becerisinin geliştirilmesine ve dudak talimine ihtiyaç vardır. Bunun için de Kur'an'ı tecvit kurallarına uygun olarak okuyan bir öğreticiden eğitim almanın yanı sıra sesli ve görüntülü öğretim materyallerinden faydalanmak da önemlidir. Bu tür materyaller bize kulak aşinalığı kazandırdığı gibi ezberlediğimiz bölümleri tekrar etme imkânı da sağlar.

YORUMLAYALIM

Peygamber Efendimiz, Kur'an'ı güzel okuyan sahabilerden Abdullah bin Mes'ud'a (r.a) şöyle iltifat etmiştir: "Kur'an'ı indirildiği gibi tatlı ve hoş bir şekilde okumak isteyen, Abdullah bin Mes'ud gibi okusun."

(Ahmed bin Hanbel, Müsned, C I, s. 26.)

Verilen hadisi fem-i muhsin ile ilişkilendirerek yorumlayınız.

Med

Türkçede bazı heceler uzun sesle okunur. Örneğin, “âlem” ve “hâkim” kelimelerindeki “â” ve “hâ” hecelerini, “hâlâ” kelimesinin ise her iki hecesini uzatarak söyleriz. Bunlar, Türkçedeki uzun sesli hecelerdir.

Türkçeden farklı bir fonetiği olan Kur'an dili, pek çok uzun sesli heceye sahiptir. Bunlardan bazıları Türkçe ve Arapça konuşmalardaki doğal uzatmalar kadardır. Diğer bir kısmı ise Kur'an'a özgü olarak daha fazla uzatılır. Bu uzun sesler sayesinde, Kur'an okuyuşunda çok hoş bir ahenk meydana gelir.

Bilgi Kutusu

Med harfleri bazen gizli (mukadder) olur. Yani yazıda görülmez fakat okunur.

Med harflerinin gizli olduğu yerlerden bazıları şunlardır:

Uzatılan ötreli hû zamirinden (هـ) sonra gizli bir vav (و) vardır.

Misal: عِنْدَهُ وَ - لَهُ وَ

Uzatılan esreli zamirden (هـ) sonra gizli bir ya (ي) vardır.

Misal: عَلَيْهِ ي - هِ ي

Üzerinde asar işareti (ـِ) bulunan harften sonra med harflerinden gizli bir elif (ا) vardır.

Misal: آمَنَ - آيَاتُ

Harflerin uzatılarak okunmasına tecvit ilminde **med** denir. Bir harfin uzatılarak okunmasını sağlayan harflere de **med harfleri** denir. Bunlar elif (ا), vav (و), ya (ي) harfleridir. Bu harflerin med harfi olabilmesi için iki şartın bir arada bulunması gerekir:

- Elif, vav ve ya harfleri harekesiz (sakin) olmalıdır.
- Vav'dan önceki harfin harekesi ötre (وُ), ya'dan önceki harfin harekesi esre (يَ), elif'ten önceki harfin harekesi üstün (اُ) olmalıdır.

Med harfleri, kendisinden önceki harfin doğal bir şekilde uzatılmasını sağlar ki buna **bir elif miktarı** denir. Bir elif miktarı; bir parmak kaldırma veya indirme süresini ya da elif diyecek kadar geçen zamanı ifade eder. Bu da yaklaşık olarak Türkçede âlem kelimesindeki ilk hecenin uzunluğu kadardır.

Bilgi Kutusu

İki üstün ile biten kelimelerin sonunda durulduğunda tenvinli olan kelime med yapılarak okunur ve bir elif miktarı uzatılır.

أَبْدًا ← أَبْدَا - عَلِيمًا ← عَلِيمَا

Harflerin bir elif miktarından fazla uzatılmasına sebep olan bazı harf ve işaretler vardır. Bunlara da **med sebebi** denir. Med sebebi, hemze ve sükûn olmak üzere iki tanedir.

Hemze: Kur'an'da özel yazımı olan bir harftir. Kelime içindeki konumuna göre bazen uzun hemze (أَ اِ اِ) bazen de kısa hemze (ءَ ءِ ءِ) şeklinde yazılır.

Sükûn: Harekesizlik durumudur. Harekesiz harfe **sakin harf** denir. Cezim (◌ْ), bir harfin sakin olduğunu gösterir. İki çeşit sükûn vardır:

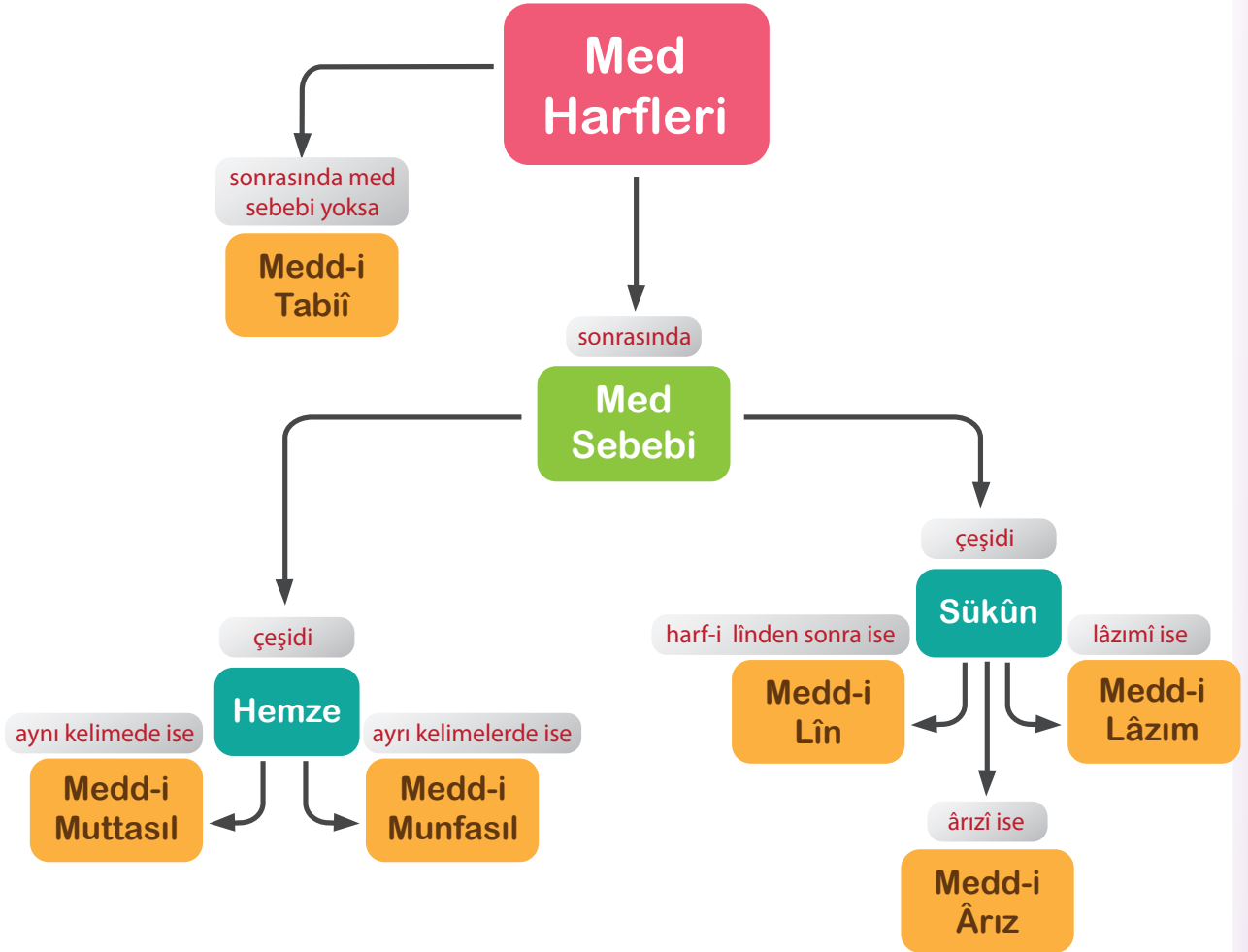
Lâzımî (kalıcı) sükûn: Durulduğunda da geçildiğinde de var olan sükûndur.

Misal: جَانَّ ve اَلَّنْ kelimelerindeki cezimli ve şeddeli harflerin sükûnu, lâzımî sükûndur.

Ârizî (geçici) sükûn: Durulduğunda ortaya çıkan, geçildiğinde yok olan sükûndur.

Misal: اَلْعَالَمِينَ kelimesinde durulduğunda üstün harekeli nun harfi اَلْعَالَمِينَ şeklinde cezimli olarak okunur. Eğer kelimeye durulmazsa harf kendi harekesiyle okunarak sonraki kelimeye geçilir.

Tecvîd ilminde medler, yukarıda bahsedilen med harfleri ve med sebeplerinin durumuna göre altı kısma ayrılır.

Şema 3.1
Med çeşitleri

Medd-i Tabî

Med harfinden sonra med sebebi gelmezse **medd-i tabî** olur. Medd-i tabî, aslî med olarak da isimlendirilir. Medd-i tabînin uzatma süresi, bir elif miktarıdır.

Misal: صَامَ

Bu örnekte:

Elif (ا) med harfidir.

→ Eliften sonra med sebebi yani hemze veya sükûn yoktur.

→ Bu durumda medd-i tabî meydana gelir.

→ Sad (ص) harfi, "sâ" şeklinde bir elif miktarı uzatılarak okunur.

UYGULAYALIM

قَالَ - يَقُولُونَ - قِيلَ - أُوتِينَا - نُوحِيهَا

Verilen medd-i tabî örneklerini açıklayınız ve tecvitli olarak okuyunuz.

Medd-i Muttasıl

Med harfinden sonra hemze gelir ve ikisi aynı kelimede yan yana bulunursa **medd-i muttasıl** olur. Dört elif miktarı uzatılır. Hızlı okuyuşta en az iki elif miktarı uzatılması gerekir. Medd-i muttasılın uzatılması vaciptir.

Misal: جَاءَ

Bu örnekte:

Elif (ا) med harfidir.

→ Elif'ten sonra med sebeplerinden hemze (ء) gelmiştir ve med harfi ile hemze aynı kelimededir.

→ Bu durumda medd-i muttasıl meydana gelir.

→ Cim (ج) harfi, dört elif miktarı uzatılarak okunur.

Bilgi Kutusu

Medd-i muttasılda hemze, genellikle kısa hemze (ء) şeklinde yazılır.

UYGULAYALIM

طَائِرُكُمْ - الْبَلَاءُ - أُولَئِكَ - جِيءَ - سُوءٌ - ثَلَاثَةُ قُرُوءٍ

Verilen medd-i muttasıl örneklerini açıklayınız ve tecvitli olarak okuyunuz.

Medd-i Munfasıl

Med harfinden sonra hemze gelir ve ikisi farklı kelimelerde yan yana bulunursa **medd-i munfasıl** olur. Bir başka ifadeyle bir kelimenin sonunda med harfi bulunur, peşinden gelen kelimenin ilk harfi de hemze olursa medd-i munfasıl meydana gelir. Medd-i munfasıl bir ila dört elif miktarı uzatılır. Hızlı okuyuşta en az bir elif miktarı uzatılması gerekir. Medd-i munfasılın uzatılması caizdir.

Misal: يَا أَيُّهَا

Bu örnekte:

يَا kelimesinin sonundaki elif (ا) med harfidir.

→ Peşinden gelen أَيُّهَا kelimesinin ilk harfi ise hemze (أَ) dir ve med harfi ile hemze ayrı kelimelerdedir.

→ Bu durumda medd-i munfasıl meydana gelir.

→ Ya (ي) harfi, en fazla dört elif miktarı uzatılarak okunur.

UYGULAYALIM

وَمَا أُنْزِلَ - قَالُوا أَمَّا - يَا بَنِي آدَمَ - قُوا أَنْفُسَكُمْ - وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ - اسْمُهُ أَحْمَدُ

Verilen medd-i munfasıl örneklerini açıklayınız ve tecvitli olarak okuyunuz.

BULALIM

Nisâ suresinin birinci sayfasındaki medd-i muttasıl ve medd-i munfasılları bulunuz.

Medd-i Ârız

Med harfinden sonra ârızî (geçici) sükûn gelirse **medd-i ârız** olur. Medd-i ârızın uzatılması caizdir. Okuyuş şekline bağlı olarak bir ila dört elif miktarı uzatılır.

Misal:

إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ

Bu örnekte:

إِنَّكَ kelimesindeki ya (ي) med harfidir.

→ Kelimenin sonunda durulduğunda nun (ن) harfinin üzerinde geçici (ârızî) bir sükûn ortaya çıkar. الْمُرْسَلِينَ

→ Bu durumda med harfinden sonra geçici sükûn geldiği için medd-i ârız olur.

→ Lam (ل) harfi, okuyuş şekline göre bir ila dört elif miktarı uzatılır.

Eğer kelime üzerinde durulmaz ve okumaya devam edilirse kelimenin sonu الْمُرْسَلِينَ şeklinde harekeli okunur ve lam harfi bir elif miktarı uzatılarak عَلِي kelimesine geçilir.

UYGULAYALIM

رَبِّ الْعَالَمِينَ - يَعْلَمُونَ - مِنَ النَّارِ

Verilen medd-i ârız örneklerini açıklayınız ve tecvitli olarak okuyunuz.

Medd-i Lâzım

Med harfinden sonra lâzımî sükûn gelirse **medd-i lâzım** olur. Bir başka ifadeyle med harfinden sonra cezimli veya şeddeli bir harf gelirse medd-i lâzım olur. Medd-i lâzımı dört elif miktarı uzatmak vaciptir.

Misal: وَلَا الضَّالِّينَ

Bu örnekte:

Dad (ض) harfinden sonraki elif (ا) med harfidir.

→ Med harfinden sonra şeddeli lam harfi (ل = ل) gelmiştir. Şeddeli harflerdeki sükûn da lâzımî sükûndur.

→ Bu durumda med harfinden sonra lâzımî sükûn geldiği için medd-i lâzım olur.

→ Dad (ض) harfi, dört elif miktarı uzatılarak okunur.

Misal: يَسْ

Mukatta'a harflerinden olan bu örneğin açılımı يَا سَيِّئ dir.

سَيِّئ deki ya (ي) med harfidir.

→ Med harfinden sonra cezimli nun (ن) gelmiştir. Cezimli harflerin sükûnu da lâzımî sükûndur.

→ Bu durumda med harfinden sonra lâzımî sükûn geldiği için medd-i lâzım olur.

→ Sin (س) harfi, dört elif miktarı uzatılarak okunur.

Bilgi Kutusu

Medd-i lâzım kendi içerisinde dörde ayrılır:

1. **Medd-i Lâzım Kelime-i Müsakkale:** Aynı kelimedede med harfinden sonra med sebebi olan lâzımî sükûnun şeddeli olarak gelmesiyle oluşur.

Misal: لَا تُضَارُّ

2. **Medd-i Lâzım Kelime-i Muhaffefe:** Aynı kelimedede med harfinden sonra med sebebi olan lâzımî sükûnun cezimli olarak gelmesiyle oluşur.

Misal: آَلَنْ

3. **Medd-i Lâzım Harf-i Müsakkale:** Mukatta'a harflerinin okunuşunda med harfinden sonra med sebebi olan lâzımî sükûnun şeddeli olarak gelmesiyle oluşur.

Misal: الْم (أَلْفٌ لَامِيمٌ)

4. **Medd-i Lâzım Harf-i Muhaffefe:** Mukatta'a harflerinin okunuşunda med harfinden sonra med sebebi olan lâzımî sükûnun cezimli olarak gelmesiyle oluşur.

Misal: قَ (قَافٌ)

Medd-i Lîn

Üstün harekeden sonra gelen cezimli vav (وُ) ve cezimli ya (يَ) harflerine **lîn harfi** denir. Örneğin, نَوْمٌ kelimesindeki vav ve خَيْرٌ kelimesindeki ya harfi, lîn harfidir. Lîn harfinden sonra sükûn bir kelimeye yan yana bulunurlarsa medd-i lîn meydana gelir ve lîn harfi uzatılarak okunur. Uzatma harekede değil, lîn harfinin mahrecinde yapılır. Medd-i lînin sükûnu, lâzımî sükûn ya da ârizî sükûn olabilir. Kur'an-ı Kerim'de sadece iki yerde lîn harfinin sükûnu lâzımîdir. Bunlardan biri Meryem suresinin başındaki كَهَيَّعَصَ ayeti, diğeri ise Şûrâ suresinin başındaki عَسَقَ ayetidir. Bu ayetlerdeki ayn (عَيْنٌ = ع) lafızlarının sükûnu, lâzımî sükûndur.⁴

Misal: مِنْ خَوْفٍ

Bu örnekte:

Vav (و) lîn harfidir.

→ Kelimede durulduğunda, fe (ف) harfinin üzerinde ârizî bir sükûn ortaya çıkar.

→ Bu durumda lîn harfinden sonra sükûn geldiği için medd-i lîn olur.

→ Vav (و) harfi okuyuş şekline göre bir ila üç elif miktarı uzatılır.

UYGULAYALIM

نَوْمٌ - دَائِرَةُ السَّوْءِ - حَذَرَ الْمَوْتِ - عَلَيْهِ - جَنَّتَيْنِ - بِالْغَيْبِ

Verilen medd-i lîn örneklerini açıklayınız ve tecvitli olarak okuyunuz.

BULALIM

Kureyş suresindeki medd-i lînleri bulunuz.

TENVİN VE SAKİN NUN

Tenvin nunlamak demektir. Tenvindeki cezimli nun sadece okuyuşta vardır, yazıda görülmez.

Misal: أَحَدٌ → أَحَدٌ

Tenvin, vasıl (geçiş) hâlinde ortaya çıkar, vakıf (durma) hâlinde kaybolur, okunmaz.

Misal: أَحَدًا أَحَدًا - أَحَدٌ أَحَدٌ - أَحَدٌ أَحَدٌ

Kelimenin ortasında veya sonunda bulunan cezimli nun'a da **sakin (harekesi olmayan) nun** denir.

Misal: أَنْعَمْتَ - مَنْ

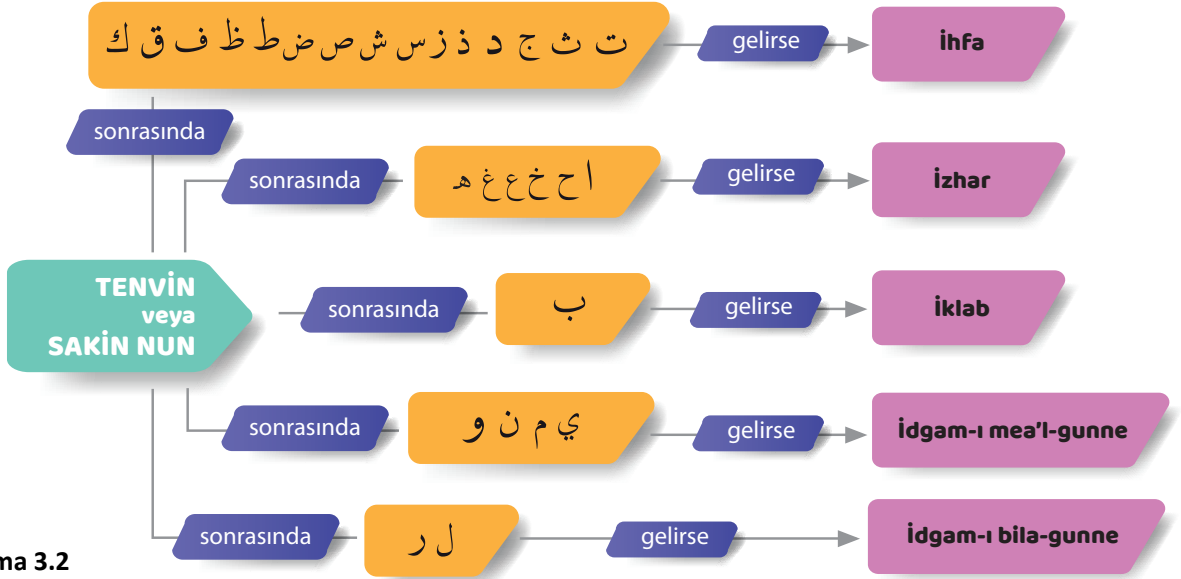
Bilgi Kutusu

Bir kelimeye tenvin veya sakin nun varsa mutlaka orada dört tecvit kuralından biri bulunur.

Bunlar; ihfa, izhar, iklab ve idgamdır.

⁴ İsmail Karaçam, Kur'an-ı Kerim'in Faziletleri ve Okunma Kaideleri, s. 309.

Şema 3.2

Tenvin veya sakin nuna
bağlı tecvit kuralları

İhfa

İhfa sözlükte “gizlemek” anlamına gelir. Tenvin veya sakin nundan sonra nun sesinin asıl mahrecinin gizlenerek bir sonraki harfe katılmadan ve o harften tamamen ayırmadan okunmasına **ihfa** denir. Tenvin veya sakin nundan sonra aşağıdaki 15 harften biri gelirse ihfa yapmak vacip olur:

ت ث ج د ذ ز س ش ص ض ط ظ ف ق ك

İhfa harfleri aşağıdaki Arapça beytin ilk harflerinde toplanmıştır:

صِفْ ذَا ثَنَا جُودَ شَخْصٍ قَدْ سَمَّا كَرَمًا
ضَعْ ظَالِمًا زِدْ تُقَا دُمْ طَالِبًا فَتَرِي

İhfa okuyuşta;

- Dil damağa veya üst ön dişlere yapışmaz, doğal hâlinde serbest bırakılır ve arada hafif boşluk bırakılır.
- Ses hem ağızdan hem de burundan (genizden) gelir.
- Tenvin veya sakin nun gunneli okunur.
- Gunneli okuyuş bir buçuk elif miktarı tutulur.⁵

Misal: مَنْ ذَا الَّذِي

Bu örnekte:

Birinci kelimenin sonunda sakin nun vardır.

→ Sakin nun'dan sonra ihfa harflerinden zel (ذ) harfi gelmiştir.

→ Bu durumda ihfa meydana gelir.

→ Nun'un mahreci gizlenir ve ses genizden getirilerek bir buçuk elif miktarı tutulur.

⁵ Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 164.

UYGULAYALIM

جَنَّاتٍ تَجْرِي - وَفَتْحٌ قَرِيبٌ - آيَةٌ فِي - لَنْ تُعْنِي - فَمَنْ ثَقُلَتْ - إِنْ كُنْتُمْ

Verilen ihfa örneklerini açıklayınız ve tecvitli olarak okuyunuz.

izhar

İzhar, sözlükte “açığa çıkarmak” anlamına gelir. Tenvin veya sakin nun’dan sonra boğaz harflerinden biri geldiğinde, iki harfin arasının birbirinden ayrılarak nun sesinin açık bir şekilde okunmasına **izhar** denir. İzharın hükmü vaciptir. Boğaz harfleri de denen izhar harfleri altı tanedir:

ا ح خ ع غ ه

İzharlı okuyuşta;

- Nun sesi asıl mahrecinden çıkarılır, gunne yapılmaz.
- Nun sesi tutulmadan hemen bir sonraki harfe geçerli.⁶

Misal: رَسُولٌ أَمِينٌ

Bu örnekte:

Birinci kelimenin sonunda tenvin (ـ) vardır.

→ Tenvinden sonra elif (ا) harfi gelmiştir.

→ Bu durumda izhar meydana gelir.

→ Nun harfi açık bir şekilde okunur, gunne yapılmaz.

Bilgi Kutusu

İzhar harfleri, Allah'ın (c.c) şu isimlerinin ilk harflerinde toplanmıştır:

اللَّهُ حَيٌّ خَالِقٌ عَدْلٌ
غَنِيٌّ هَادِيٌّ

UYGULAYALIM

أَنْعَمْتَ - وَأَنْحَرُ - فَإِنْ أَسْلَمُوا - نَبَاتًا حَسَنًا - عَزِيزٌ غَفُورٌ - جُرْفٌ هَارٍ

Verilen izhar örneklerini açıklayınız ve tecvitli olarak okuyunuz.

iklab

İklab sözlükte “çevirmek, döndürmek, bir harfi başka bir harfe dönüştürmek” gibi anlamlara gelir. Tenvin veya sakin nundan sonra harekeli be (ب) harfi geldiğinde, nun (ن) harfinin, mim (م) harfine çevrilerek okunmasına **iklab** denir. İklabın hükmü vaciptir.

İklablı okuyuşta:

- Nun harfi mim harfine çevrilir.
- Dil doğal hâlindeyken mim sesi genizden getirilerek gunneli okunur.
- Gunneli okuyuş, dudakları bastırmadan bir buçuk elif miktarı tutulur.⁷

⁶ Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 168.

⁷ İsmail Karaçam, Kur'an-ı Kerim'in Faziletleri ve Okunma Kaideleri, s. 350.

Misal: تُنْبِتُ

Bu örnekte:

Kelimede sakın nun harfi vardır.

→ Sakın nun'dan sonra harekeli be (ب) harfi gelmiştir.

→ Bu durumda iklab meydana gelir.

→ Sakın nun (ن), mim (م) sesine çevrilir. Dudakları bastırmadan ses genizden getirilir ve bir buçuk elif miktarı tutulur.

UYGULAYALIM

أَنْبِؤُنِي - لِيُنْبِذَنَّ - مِنْ بَيْنِهِمْ - بَغِيًّا بَيْنَهُمْ - بَصِيرًا بِالْعِبَادِ - صُمْ بِكُمْ

Verilen iklab örneklerini açıklayınız ve tecvitli olarak okuyunuz.

İdgamlar

İdgam sözlükte “bir şeyi diğerine katmak” anlamına gelmektedir. Birbirinin aynı veya mahreç ya da sıfat bakımından birbirine benzer veya yakın olan iki harften, sakın olan birinci harfin, harekeli olan ikinci harfe katılarak şeddeli okunmasına **idgam** denir.

Altı çeşit idgam vardır. Bunlardan ikisi tenvin ve sakın nun'la, üçü diğer harflerle ilgilidir. Biri de elif lam (ا ل) takısından sonra meydana gelir.

İdgamın oluşması için;

- İdgam edilecek harfler, birbirinin aynı veya mahreç ya da sıfat bakımından birbirine benzer veya yakın olmalı,
- İdgam edilecek harflerden birincisi sakın, ikincisi harekeli olmalı,
- İdgam edilecek harfler yan yana olmalı, aralarına idgam yapılmasına engel başka bir harf girmemelidir.

İdgam-ı Mea'l-Gunne

Tenvin veya sakın nun'dan sonra ن, و, م, ي kısaca (يَمْنُو) harflerinden biri gelirse idgam-ı mea'l-gunne olur. İdgam-ı mea'l-gunne, gunneli idgam demektir. Genizden gelen bir sesle (gunne) idgam yaparak okunur.

İdgam-ı mea'l-gunnede:

- Tenvin veya sakın nun, kendinden sonraki harfe katılarak harf şeddelenir ve gunneli olarak okunur.
- Gunneli okuyuş bir buçuk elif miktarı tutulur.⁸

Misal: مَنْ يَعْمَلْ

Bu örnekte:

Birinci kelimenin sonunda sakın nun vardır.

→ Sakın nun'dan sonra ya (ي) harfi gelmiştir.

→ Bu durumda idgam-ı mea'l-gunne olur.

→ Nun harfi ya harfine katılarak şeddelenir ve gunneli okunur (مَنْ يَعْمَلْ).

⁸ Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 172.

UYGULAYALIM

مَنْ يَشَاءُ - مِنْ مِثْلِهِ - مِنْ وَالٍ - عِظَامًا نَخِرَةً - نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ - حَسَنٌ وَأَنْتَبَهَا

Verilen idgam-ı mea'l-gunne örneklerini açıklayınız ve tecvitli olarak okuyunuz.

Bilgi Kutusu

İdgam-ı mea'l-gunnede sakin nun ile يَمْنُو kelimesinde geçen harflerin farklı kelimelerde bulunması şart olduğu için دُنْيَا - قِنْوَانٌ - صِنْوَانٌ - بُنْيَانٌ kelimelerinde idgam yapılmaz. Bu kelimeler, izhar yapılarak okunur ve **izhar-ı kelime-i vahide** (tek kelime üzerinde yapılan izhar) adını alır.

(Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 172.)

İdgam-ı Bila-Gunne

Tenvin veya sakin nun'dan sonra ل ve ر kısaca (لَر) harflerinden biri gelirse idgam-ı bila-gunne olur. İdgam-ı bila-gunne, gunnesiz idgam demektir.

İdgam-ı bila-gunnede;

- Tenvin veya sakin nun, kendinden sonraki harfe katılır ve harf şeddelenir.
- Şeddelenen idgam harfi gunnesiz okunur.⁹

Misal: مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ

Bu örnekte:

Birinci kelimenin sonunda tenvin (ـٌ) vardır.

→ Tenvinden sonra ra (ر) harfi gelmiştir.

→ Bu durumda idgam-ı bila-gunne olur.

→ Tenvinin nun'u, ra harfine katılarak şeddelenir ve gunnesiz okunur (مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ).

UYGULAYALIM

وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ - مِنْ رَبِّكُمْ - غَفُورٌ رَحِيمٌ - مُصَدِّقًا لِمَا - بَشَّرَا رَسُولًا - مِدَادًا لِكَلِمَاتِهِ

Verilen idgam-ı bila-gunne örneklerini açıklayınız ve tecvitli olarak okuyunuz.

⁹ Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 174.

İdgam-ı Misleyn

Mahreçleri ve sıfatları aynı olan iki harften birincisi sakin (cezimli), ikincisi harekeli olarak bir araya gelirse **idgam-ı misleyn** olur. Bu durumda birinci harf ikinci harfe katılarak şeddeli olarak okunur.

Misal: اِضْرِبْ بِعَصَاكَ

Bu örnekte:

اِضْرِبْ kelimesinin sonunda cezimli be (ب) harfi vardır.

→ Cezimli be harfinden sonra بِعَصَاكَ kelimesinin başında harekeli be (ب) gelmiştir.

→ Bu durumda idgam-ı misleyn olur.

→ Cezimli be (ب) harfi harekeli be harfine katılarak şeddeliymiş gibi اِضْرِبْ بِعَصَاكَ şeklinde okunur. Harflerin arası ayrılmaz.

UYGULAYALIM

مِنْ نَارٍ - لَهُمْ مَغْفِرَةٌ - عَلَيْهِمْ مُؤَصَّدَةٌ - إِذْ ذَهَبَ - فَمَا رِيحَتْ تِجَارَتُهُمْ

Verilen idgam-ı misleyn örneklerini açıklayınız ve tecvitli olarak okuyunuz.

Bilgi Kutusu

İdgam-ı misleyn kendi içerisinde ikiye ayrılır. Bunlar; idgam-ı misleyn mea'l-gunne ve idgam-ı misleyn bila-gunnedir.

İdgam-ı misleyn mea'l-gunne: Mim (م) ve nun (ن) harfleri ile yapılan idgamdır. İdgam-ı misleyn mea'l-gunne, bir buçuk elif miktarı tutularak gunneli okunur. Şeddeli nun ve şeddeli mim harfleri de bu gruba girer.

Misal: إِنَّ - فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ - وَمَنْ نَعَمَّرُهُ - وَمِمَّا

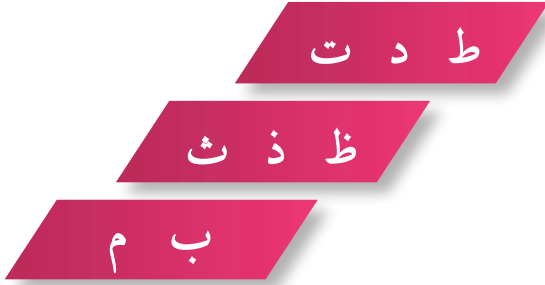
İdgam-ı misleyn bila-gunne: Mim (م) ve nun (ن) dışında kalan harflerin birbirine katılmasıyla yapılan idgamdır. İdgam-ı misleyn bila-gunnede idgam yapılır, ancak gunne yapılmaz ve harfler tutulmaz.

Misal: بَلْ لَّجُوا - قَدْ دَخَلُوا

İdgam-ı Mütecaniseyn

Mütecaniseyn sözlükte “benzer veya aynı türden iki şey” anlamına gelir. Mahreçleri bir, sıfatları farklı olan harflerin birincisi sakin, ikincisi harekeli olarak gelmesiyle birinci harfin ikinci harfe katılarak okunmasına **idgam-ı mütecaniseyn** denir.

Mahreçleri bir, sıfatları farklı olan bu harfler üç grupta toplanır:

Bilgi Kutusu

م harfinin ب harfinden önce gelmesi durumunda, idgam-ı mütecaniseyn değil dudak ihfası olur.

عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ

İdgam her bir grubun kendi içinde gerçekleşir. Sakin olan birinci harf, harekeli olan ikinci harfe katılarak şeddeli okunur.

Misal: إِذْ هَمَّتْ طَائِفَتَانِ

Bu örnekte:

Birinci kelimenin sonunda cezimli te (ت) harfi vardır.

→ ikinci kelimenin ilk harfi de harekeli ta (ط) harfidir.

→ Bu durumda mahreçleri aynı, sıfatları farklı olan harf gruplarından te (ت) ile ta (ط) harfleri bir araya geldiği için idgam-ı mütecaniseyn olur.

→ Cezimli harf harekeli harfe katılarak şeddeli ta (إِذْ هَمَّتْ طَائِفَتَانِ) şeklinde okunur. Te (ت) sesi çıkarılmaz.

Misal: يَا بُنَيَّ ارْكَبْ مَعَنَا

Bu örnekte:

Birinci kelimenin sonunda sakin “ba” (ب) harfi vardır.

→ ikinci kelimenin başında ise harekeli “mim” (م) harfi vardır.

→ Bu durumda idgam-ı mütecaniseyn olur.

→ Birinci harf ikinci harfe katılır ve idgam yapılarak okunur.

UYGULAYALIM

إِذْ ظَلَمُوا - يَلْهَثْ ذَلِكَ - أَثْقَلَتْ دَعْوَا اللَّهِ - عَبْدَتْكُمْ - فَرَطْتُمْ - وَدَّتْ طَائِفَةٌ

Verilen idgam-ı mütecaniseyn örneklerini açıklayınız ve tecvitli olarak okuyunuz.

İdgam-ı Mütekaribeyn

Mütekaribeyn sözlükte “birbirine yakın iki şey” anlamına gelir. Mahreçleri ve sıfatları birbirine yakın olan harflerin birbirine katılarak okunmasına **idgam-ı mütekaribeyn** denir.

Bu harfler iki grupta toplanır:

ق ك

ل ر

İdgam her bir grubun kendi içinde gerçekleşir. Sakin olan birinci harf, harekeli olan ikinci harfe katılarak şeddeli okunur.

"Kaf" (ق) ve "kef" (ك) harf grubuyla ilgili Kur'an-ı Kerim'de tek örnek Mürselât suresinin 20. ayetinde geçen

أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ kelimesidir.

Misal: بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ

Bu örnekte:

Birinci kelimenin sonunda cezimli lam (ل) harfi vardır.

İkinci kelimenin başında da harekeli ra (ر) harfi gelmiştir.

Bu durumda mahreçlerinde ve sıfatlarında yakınlığı olan harf gruplarından lam harfinden sonra ra harfi geldiği için idgam-ı mütekaribeyn olur.

Cezimli lam (ل) harfi, ra (ر) harfine katılarak (بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ) şeklinde şeddeli okunur. Lam harfi okunmaz.

UYGULAYALIM

قُلْ رَبِّ - أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ

Verilen idgam-ı mütekaribeyn örneklerini açıklayınız ve tecvitli olarak okuyunuz.

Bilgi Kutusu

Lam ve ra harfleri arasında idgam yapabilmek için lam harfinin önce gelmesi gerekir.

وَاسْتَغْفِرْ لِدُنْبِكَ ve رَبَّنَا اغْفِرْ لِي örneklerinde olduğu gibi, ra (ر) harfi önce gelirse idgam yapılmaz.

ELİF LAM TAKISI**İdgam-ı Şemsiyye**

Arapçada isimlerin başına gelen ve onları belirli (marife) yapan “Elif lam takısı”na (اَلْ) “Lâm-ı tarif” (belirlilik takısı) denir. Lââm-ı tariftten sonra şemsî harflerden biri geldiğinde, lam harfi sonraki harfe katılarak şeddeli okunur. Buna **idgam-ı şemsiyye** denir.

Arap alfabesindeki harflerden on dördü şemsîdir:

ت ث د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ل ن

Şemsî harflerden önce gelen lam harfi yazıldığı hâlde okunmaz. Kendisinden sonraki şemsî harfe şedde konulur.

Misal: الشَّمْسُ

Bu örnekte:

Kelimenin başında elif lam takısı (اَلْ) vardır.

→ Elif lam takısından sonra şemsî harflerden şin (ش) gelmiştir.

→ Bu durumda idgam-ı şemsiyye meydana gelir.

→ Elif lam takısının lamı okunmaz. Şin harfi (الشَّ) şeklinde şeddeli olarak okunur.

UYGULAYALIM

النَّاسُ - الرَّحِيمُ - التَّوَابُ - الرَّزْقُ - الذِّكْرُ - الصَّبْرُ

Verilen idgam-ı şemsiyye örneklerini açıklayınız ve tecvitli olarak okuyunuz.

Bilgi Kutusu

İdgam-ı şemsiyye, nun (ن) harfiyle oluşursa nun harfinde bulunan gunne sıfatı nedeniyle idgam-ı şemsiyye, bir buçuk elif miktarı tutularak okunur.

Örnek: وَالنَّجْمِ

İzhar-ı Kameriyye

Lâm-ı tariftten sonra kamerî harflerden biri geldiğinde lam harfi kendinden sonraki harfe katılmadan açık bir şekilde okunur. Buna **izhar-ı kameriyye** denir.

Arap alfabesinde şemsi harflerin dışında kalan on dört harfe, **kamerî harfler** denir. Bunlar;

ا ب ج ح خ ع غ ف ق ك م و ه ي cümlesinde bir araya getirilen **ا ب ج ح خ ع غ ف ق ك م و ه ي** harfleridir.

Misal: الْقَمَرُ

Bu örnekte:

Kelimenin başında elif lam takısı (اَلْ) vardır.

→ Elif lam takısından sonra kamerî harflerden kaf (ق) gelmiştir.

→ Bu durumda izhar-ı kameriyye meydana gelir.

→ Elif lam takısının lam'ı, cezimli ve açık bir şekilde okunur. İdgam yapılmaz.

UYGULAYALIM

الْحَمْدُ - الْخَيْرُ - الْكِتَابُ - الْمَلِكُ - وَالْعَصْرِ - الْغَيْبُ

Verilen izhar-ı kameriyye örneklerini açıklayınız ve tecvitli olarak okuyunuz.

SAKİN MİM

Cezimli mim (مْ) harfine “sakin mim” denir. Sakin mim’in okunuşuyla ilgili üç tecvit kuralı vardır:

İdgam-ı misleyn mea'l-gunne: Sakin mim'den sonra harekeli mim harfi gelirse iki harf birbirine katılarak şeddelendir. Şeddeli mim bir buçuk elif miktarı tutularak gunneli okunur.

Misal: فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ

Bu örnekte;

Birinci kelimenin sonunda sakin mim vardır.

→ İkinci kelimenin başında mim harfi gelmiştir.

→ Bu durumda idgam-ı misleyn mea'l-gunne meydana gelir.

→ Mim harfi şeddelenerek gunneli okunur.

İhfa-i Şefevî (Dudak İhfası): Sakin mim'den sonra harekeli be harfi gelirse sakin mim gunneli okunur. Gunneli okuyuş, dudakları fazla bastırmadan bir buçuk elif miktarı tutularak yapılır.

Misal: تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ

Bu örnekte:

Birinci kelimenin sonunda sakin mim (مْ) vardır.

→ İkinci kelimenin başında be (ب) harfi gelmiştir.

→ Bu durumda ihfa-i şefevî (dudak ihfası) meydana gelir.

→ Sakin mim sesi dudakları bastırmadan genizden getirilir ve mim harfi bir buçuk elif miktarı tutularak okunur.

İzhar-ı Şefevî (Sakin Mimin İzharı): Sakin mimden sonra mim ve be dışındaki harflerden biri gelirse sakin mimde idgam ve gunne yapılmaz. İzharda olduğu gibi harf, cezimli olarak ve tutulmadan okunur.

Misal: لَكُمْ دِينُكُمْ

Bu örnekte;

Birinci kelimenin sonunda sakin mim vardır.

→ İkinci kelimenin başında dal harfi gelmiştir.

→ Bu durumda izhar-ı şefevî meydana gelir.

→ Sakin mim, gunnesiz ve tutulmadan okunur.

UYGULAYALIM

جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا - وَهُمْ فِيهَا - إِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ
أَنَّهُمْ مُلَاقُوا - كَمْ مِنْ فِتْنَةٍ - ذَلِكَمُ بَلَاءٌ

Verilen sakin mim ile ilgili örnekleri açıklayınız ve tecvitli olarak okuyunuz.

KALKALE

Sözlükte “sarsmak, depreştirmek, kımıldatmak” anlamına gelir. Kalkale harflerinden biri kelimenin ortasında veya sonunda cezimli olarak geldiğinde ya da bu harfler üzerinde vakıf yapıldığında (durulduğunda) harflerin mahrecinin kuvvetli bir şekilde sarsılmasına yani vurgulu tonla okunmasına kalkale denir. Kalkale sesi, bir önceki harfin harekesine uygun olarak çıkarılır. Kalkale harfine hareke verilmez. Kalkale yapmanın hükmü vaciptir.

(قُطِبُ جِد) ibaresinde toplanan kalkale harfleri şunlardır:

ق , ط , ب , ج , د

Misal: يَدْخُلُونَ

Bu örnekte:

Kalkale harflerinden dal (د) harfi cezimli olarak geldiği için kalkale vardır.

→ Dal (د) harfi kendinden önceki harfin harekesine uygun olarak vurgulu bir ses tonuyla okunur.

UYGULAYALIM

يَقْتُلُونَ - أَطْعَمَهُمْ - سُبْحَانَكَ - تَجْرِي - فَادْعُ لَنَا

Verilen kalkale örneklerini açıklayınız ve tecvitli olarak okuyunuz.

Bilgi Kutusu

Harekeli olan kalkale harflerinin üzerinde cezimli olarak durulduğunda yine kalkale olur.

Örnek:

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝ اللَّهُ الصَّمَدُ ۝ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۝ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ۝

RA HARFİ

Kur'an-ı Kerim tilavetinde ra (ر) harfinin kendine özgü okunuşu vardır. Ra harfi harekesine veya kendinden önceki ve sonraki harflerin durumuna göre kalın ya da ince okunabilir, bazen de hem kalın hem de ince okunabilir. Ra harfi ile ilgili tecvit kuralları üç bölümde incelenir.

Ra Harfinin Kalın Okunduğu Durumlar

- Ra harfinin harekesi üstün veya ötre ise kalın okunur.

Misal: اَلَمْ تَرَ - يَمُرُّ

- Ra harfi sakin olursa kendinden önceki harfin harekesine bakılır, üstün veya ötre ise ra kalın okunur.

Misal: فَانْضُرْنَا - وَاَنْحَرْ

- Hem ra harfi hem de ra harfinden önceki harf sakin olursa daha önceki harfin harekesine bakılır, bu harfin harekesi üstün veya ötre ise ra kalın okunur.

Misal: وَالْعَصْرِ - شُكُورٌ

- Ra harfi sakin olup kendinden önceki harf esreli olursa ve ra'dan sonra isti'lâ harfleri denilen (خُصَّ ضَغْطٌ قَطْ) kelimelerinde geçen harflerden birisi fethalı gelirse ra kalın okunur.

Misal: مِرْصَادٍ - فِرْقَةٍ

- Ra harfi sakin olur ve kendinden önce de ârizî (sonradan oluşan) esreli vasıl hemzesi gelirse ra kalın okunur. Bir önceki kelimeyle birleştirilmiş olsa da kalın okunur.

Misal: اِرْجِعِي - لِمَنْ اِرْتَضٰى

Bilgi Kutusu

Kelime başında bulunup kelimenin aslından olmayan ve sadece cümle başında geldiğinde okunan, başka harften sonra geldiğinde okunmayan hemzeye **vasıl hemzesi** denir.

Örnek:

وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا
فَانْضُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

Ra Harfinin İnce Okunduğu Durumlar

- Ra harfinin harekesi esre ise ince okunur.

Misal: رَحْلَةً - رَجَالٌ

- Ra harfi sakin olursa kendinden önceki harfin harekesine bakılır, esre ise ra ince okunur.

Misal: فَذَكِّرْ - وَاسْتَغْفِرْهُ

- Hem ra harfi hem de ra harfinden önceki harf sakin olursa daha önceki harfin harekesine bakılır, esre ise ra ince okunur.

Misal: خَيْرٌ - حَبْرٌ

- Ra harfi sakin, kendinden önce lîn harflerinden ya (ي) olursa ra ince okunur. Başka bir ifadeyle lîn harfi olan ya'dan sonra gelen ra harfi üzerinde durulursa ra ince okunur.

Misal: سَيِّئٌ - خَيْرٌ

Ra Harfinin Kalın ve İnce Okunabildiği Durumlar

Kalın ve ince okunduğu yerlerin dışında kalan ve az sayıda örneği bulunan aşağıdaki üç durumda ise sakin ra harfi (ر) hem kalın hem de ince okunabilir:¹⁰

- Ra sakin, kendinden önceki harfin harekesi esre, ra harfinden sonra gelen isti'lâ harfinin harekesi esre olduğu zaman ra kalın ya da ince okunabilir.

Misal: كُلُّ فِرْقٍ

- Ra harfi sakin olur, kendinden önce sakin ta (ط) veya sakin sad (ض) harfi bulunur ve bundan önceki harfler de esreli olursa ra kalın veya ince okunabilir.

Misal: عَيْنَ الْقَطْرِ - مِنْ مِصْرٍ

- Durulduğunda, bulunduğu duruma göre ra harfi kalın okunabileceği gibi kelimenin aslına işaret etmek için ince de okunabilir.

Misal: فَأَسْرِ - أَنْ أَسْرِ - إِذَا يَسْرِ

UYGULAYALIM

الرَّحِيمُ - مَرْيَمَ - فَذَكِّرْ اسْمَ - وَاسْتَغْفِرْهُ - لِبِالْمُرْصَادِ - أَمْ اذْتَابُوا

Verilen ra harfi ile ilgili örnekleri açıklayınız ve tecvitli olarak okuyunuz.

LAFZATULLAH

Lafzatullah, "Allah lafzı" demektir. Buna "lafza-i celal" (yüce kelime) de denilir.

Lam harfi aslında ince harflerdendir. Bu harf, Allah (c.c) lafzında iki şekilde okunur:

- Lam harfinden (ل) önceki harfin harekesi üstün veya ötre olursa lam harfi kalın okunur.

Misal: هُوَ اللَّهُ - نَضُرُ اللَّهُ

¹⁰ Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 185.

- Lam harfinden (ل) önceki harfin harekesi esre ise lam harfi ince okunur.

Misal:

بِسْمِ اللَّهِ - الْحَمْدُ لِلَّهِ

UYGULAYALIM

قَالَ اللَّهُ - رَسُولُ اللَّهِ - وَإِذْ قَالَ اللَّهُ - فِي سَبِيلِ اللَّهِ - قُلِ اللَّهُمَّ - اِنِّتَ اللَّهُ

Verilen lafzatullah ifadelerindeki lam harfi örneklerini açıklayınız ve tecvitli olarak okuyunuz.

ZAMİR

Zamirin (هـ) kendine özgü bir okunuşu vardır:

- Zamirden (هـ) önceki harf harekeli olduğu zaman, zamir uzatılarak okunur.

Misal:

بَيْنَهُ - قَلْبُهُ - مِثْلَهُ - بِهِ

Bu örneklerde;

Kelimenin sonunda zamir vardır.

→ Zamirden önceki harf harekelidir.

→ Bu durumda kelimenin sonundaki zamir “beynehû, kalbuhû, mislihî ve bihî” şeklinde uzatılarak okunur.

- Zamirden (هـ) önceki harf cezimli veya harekesiz olduğunda zamir uzatılmaz.

Misal:

قَتَلُوهُ - عَلَّمَنَاهُ - عَلَيْهِ - مِنْهُ

- Zamirden (هـ) önceki harf harekeli olduğu hâlde geçiş yapılarak sonraki bir kelimeye bağlanırsa zamir uzatılmadan okunur.

Misal:

لَهُ اَتَقِيَ اللَّهُ - عَلَّمَهُ اللَّهُ - اِنَّهُ الْحَقُّ - لَهُ الْمُلْكُ

- Bazı kelimelerdeki هـ'ler ise zamir olmayıp kelimenin aslından olduğu için uzatılmadan okunur.

Misal:

لَمْ يَنْتَهُ - لَمْ تَنْتَهُ - مَا نَفَقَهُ - فَوَاكِهُ

- Zümer suresinin 7. ayetindeki **يَرْضَاهُ لَكُمْ** lafzında bulunan zamir uzatılmadan zayıf bir sesle ve hızlıca okunur. Bu okuma şekline **ihtilas** denir.

SEKTE

Sözlükte “susmak, konuşmayı ve okumayı kesmek” anlamına gelen **sekte**; Kur'an okurken nefes almadan sesi bir müddet kesip okumaya devam etmektir. Sekte yapılacak yerde ses kesilir ve kısa bir süre bekledikten sonra okumaya devam edilir. İmam Asım kıraatında dört yerde sekte yapılır.

- Yâsîn suresinin 52. ayetinde:

مِنْ مَرْقَدِنَا هَذَا

- Mutaffifin suresinin 14. ayetinde:

كَأَلَّا بِلْ رَانَ

- Kiyâme suresinin 27. ayetinde:

وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ

- Kehf suresinin 1 ve 2. ayetleri arasında:

عَوَجًا ۖ قَيِّمًا

Misal: مِنْ مَرْقَدِنَا هَذَا

Bu örnekte:

مِنْ مَرْقَدِنَا kelimesi ile هَذَا kelimesi arasında sekte işareti vardır.

→ Bu durumda مِنْ مَرْقَدِنَا okunduktan sonra ses kesilir, nefes almadan هَذَا kelimesi okunarak kıraata devam edilir.

UYGULAYALIM

كَأَلَّا بِلْ رَانَ وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ

Verilen sekte örneklerini açıklayınız ve tecvitli olarak okuyunuz.

Bilgi Kutusu

Kehf suresinin 1. ayetinde sekte yapılacak yer ayet sonunda olduğu için durulur ve sekte yapılmaz. Fakat ayetler birleştirilmek istenirse عَوَجًا kelimesinde medd-i tabîi yapılarak elif üzerinde durulur, sekte yapılır ve nefes almadan عَوَجًا ۖ قَيِّمًا şeklinde okumaya devam edilir.

A. Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başına (D), yanlış olanların başına (Y) yazınız. Yanlış olan ifadelerin doğrusunu altındaki boşluğa yazınız.

1. () Hem durulduğunda hem de geçildiğinde var olan sükûna, ârizî sükûn denir.

2. () Kur'an-ı Kerim'i doğru ve güzel okuma kurallarını içeren ilme tecvit denir.

3. () Medd-i âriz olan yerde durulmayıp geçilirse, dört elif miktarı uzatılarak geçilir.

4. () Medd-i lîndeki uzatma, lîn harfi üzerinde yapılır.

5. () "Kur'an'ı tertil ile oku!" emri, tecvitli okuyuşu da içine alır.

6. () Tenvin kelime sonlarında, sakın nun ise kelime ortasında veya sonunda olur.

7. () Genizden (burun boşluğundan) gelen sese idgam denir.

8. () Sakin nun'dan sonra "nun" gelirse idgam-ı misleyn mea'l-gunne olur.

9. () İdgam-ı şemsiyye ve izhar-ı kameriyye, elif lam takısı ile ilgili tecvit kurallarıdır.

10. () Kur'an'da on dört yerde sekte vardır.

3. ÜNİTE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

B. Aşağıdaki numaralı kutucuklarda Kur'an-ı Kerim'den bazı ibareler verilmiştir. Kutucuklardaki numaraları ilgili soruların altına yazarak soruları cevaplayınız. (Aynı kutucuğu birden fazla soru için kullanabilirsiniz.)

1 وَلَا الْقَلَائِدَ وَلَا آمِينَ	2 لَا أُعَذِّبُهُ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ	3 وَأَمَنَّهُمْ مِنْ خَوْفٍ
4 رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ	5 مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ	6 مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ
7 فَمَنْ حَاجَّكَ	8 وَأَنْبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًا	9 رَبَّنَا إِنَّا أَمْنَا فَاغْفِرْ لَنَا
10 إِنَّا إِذَا لَمِنَ الظَّالِمِينَ	11 وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ	12 وَمَنْ يَشْفَعُ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ

11. Hangi numaralı kutucuklarda medd-i tabiî vardır?

12. Hangi numaralı kutucuklarda medd-i muttasıl vardır?

13. Hangi numaralı kutucuklarda medd-i munfasıl vardır?

14. Hangi numaralı kutucuklarda medd-i ârız vardır?

15. Hangi numaralı kutucuklarda medd-i lâzım vardır?

16. Hangi numaralı kutucuklarda medd-i lîn vardır?

17. Hangi numaralı kutucuklarda ihfa vardır?

18. Hangi numaralı kutucuklarda izhar vardır?

19. Hangi numaralı kutucuklarda iklab vardır?

20. Hangi numaralı kutucuklarda idgam-ı mea'l-gunne vardır?

21. Hangi numaralı kutucuklarda idgam-ı bila-gunne vardır?

22. Hangi numaralı kutucuklarda idgam-ı misleyn mea'l-gunne vardır?

23. Hangi numaralı kutucuklarda idgam-ı şemsiyye vardır?

24. Hangi numaralı kutucuklarda izhar-ı kameriyye vardır?

25. Hangi numaralı kutucuklarda kalkale vardır?

C. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

26. Med harfinden sonra hemze gelir ve her ikisi aynı kelimedede bulunursa aşağıdaki tecvit kurallarından hangisi uygulanır?

- A) Medd-i ârız
- B) Medd-i lîn
- C) Medd-i munfasıl
- D) Medd-i muttasıl
- E) Medd-i tabîî

3. ÜNİTE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

27. تَأْمُرُونِي kelimesindeki tecvit kuralları aşağıdakilerden hangisinde sırasıyla verilmiştir?

- A) Medd-i ârız ve medd-i lîn
- B) Medd-i lâzım ve medd-i tabîî
- C) Medd-i lîn ve medd-i tabîî
- D) Medd-i lâzım ve medd-i munfasıl
- E) Medd-i muttasıl ve medd-i tabîî

28. إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ ifadesinde, aşağıdaki medlerden hangisi vardır?

- A) Medd-i ârız
- B) Medd-i lâzım
- C) Medd-i lîn
- D) Medd-i munfasıl
- E) Medd-i muttasıl

29. هُوَ لَا kelimesindeki medler aşağıdakilerden hangisinde sırasıyla verilmiştir?

- A) Medd-i munfasıl ve medd-i munfasıl
- B) Medd-i muttasıl ve medd-i muttasıl
- C) Medd-i muttasıl ve medd-i munfasıl
- D) Medd-i munfasıl ve medd-i muttasıl
- E) Medd-i muttasıl ve medd-i tabîî

30. I. Medd-i tabîî
II. Medd-i muttasıl
III. Medd-i munfasıl
IV. Medd-i lâzım
V. Medd-i ârız
VI. Medd-i lîn

Uzun med işareti (~) yukarıdaki med çeşitlerinden hangilerini gösterir?

- A) I, II ve III
B) I, III ve IV
C) II, III ve IV
D) III, V ve VI
E) IV, V ve VI

31. Aşağıdaki harf gruplarından hangisi idgam-ı mütekaribeyne aittir?

- A) ط-د-ت
B) ظ-ذ-ث
C) ل-ر
D) ب-م
E) ي-م-ن-و

32. Birbirinin aynı ya da birbiriyle aynı cinsten olan veya birbirine yakınlığı bulunan iki harften sakın olanın harekeli olana katılmasına ---- denir.

Bu cümlede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) idgam
B) ihfa
C) iklab
D) Kalkale
E) Sekte

3. ÜNİTE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

33. Sakin mim'den sonra gelen harfe göre aşağıdaki tecvit bilgilerinden hangisi yanlıştır?

- A) (ب) gelirse ihfa-i şefevî olur.
- B) (م) gelirse idgam-ı misleyn mea'l-gunne olur.
- C) (م) ve (ب)'nin dışındaki harfler gelirse izhar-ı şefevî olur.
- D) (ن) gelirse idgam-ı misleyn mea'l-gunne olur.
- E) (ب) harfi geldiğinde gunneli okuyuş gerçekleşir.

34. Aşağıda "ra" harfinin okunuşu ile ilgili verilen kurallardan hangisi yanlıştır?

- A) "Ra" harfi, lîn harfi olan "ya" harfinden sonra gelir ve "ra" harfinde vakıf yapılırsa "ra" kalın okunur.
- B) "Ra" harfi sakin olup kendinden önceki harfin harekesi üstün veya ötre ise kalın, esre ise ince okunur.
- C) "Ra" harfi sakin, ondan önceki de sakin olursa bir öncekine bakılır üstün veya ötre var ise kalın, esre varsa ince okunur.
- D) "Ra" harfinin harekesi üstün veya ötre ise kalın, esre ise ince okunur.
- E) "Ra" harfi sakin olup kendinden önce esreli bir vasıl hemzesi gelirse "ra" kalın ya da ince okunabilir.

35. Aşağıdakilerden hangisinde içinde sekte geçen sureler verilmiştir?

- A) Ankebut, Fussilet, Kehf, Ahzap
- B) Fussilet, Kıyâme, Yâsîn, Mücadele
- C) Yâsîn, Muttaffifîn, Secde, Kıyâme
- D) Mülk, Muttaffifîn, Kıyâme, Yâsîn
- E) Kehf, Yâsîn, Kıyâme, Muttaffifîn

ÖĞRETMEN KONTROL LİSTESİ

Kur'an'ı tecvit kurallarına uygun olarak okuma kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan öğrencilerin kazandığı beceriler için EVET, kazanamadığı beceriler için HAYIR kutucuğunu işaretleyiniz.

Öğrencinin Adı Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

S. No	Ölçütler	Evet	Hayır
1.	Kur'an tilavetinde, medd-i tabiî bulunan yerleri bir elif miktarı uzatarak okudu.		
2.	Kur'an tilavetinde, medd-i munfasıl bulunan yerleri yeterince uzatarak okudu.		
3.	Kur'an tilavetinde, medd-i munfasıl bulunan yerleri yeterince uzatarak okudu.		
4.	Kur'an tilavetinde, medd-i ârız bulunan yerleri yeterince uzatarak okudu.		
5.	Kur'an tilavetinde, medd-i lâzım bulunan yerleri dört elif miktarı uzatarak okudu.		
6.	Kur'an tilavetinde, medd-i lîn bulunan yerleri kuralına uygun olarak okudu.		
7.	Kur'an tilavetinde, ihfa yapılması gereken yerleri kuralına uygun olarak seslendirdi.		
8.	Kur'an tilavetinde, izhar kuralının uygulanacağı yerleri doğru bir şekilde seslendirdi.		
9.	Kur'an tilavetinde, iklab yapılması gereken yerleri kuralına uygun olarak seslendirdi.		
10.	Kur'an tilavetinde, idgam-ı mea'l-gunne yapılması gereken yerleri kuralına uygun olarak seslendirdi.		
11.	Kur'an tilavetinde, idgam-ı bila-gunne yapılması gereken yerleri kuralına uygun olarak seslendirdi.		
12.	Kur'an tilavetinde, idgam-ı misleynin gunneli ve gunnesiz uygulanacağı yerleri doğru bir şekilde seslendirdi.		
13.	Kur'an tilavetinde, idgam-ı mütecaniseyn kuralının uygulanacağı yerleri doğru bir şekilde seslendirdi.		
14.	Kur'an tilavetinde, idgam-ı mütekaribeyn kuralının uygulanacağı yerleri doğru bir şekilde seslendirdi.		
15.	Kur'an tilavetinde, sakin mim'den sonra gelen harfe göre uygulaması gereken okuyuşu doğru bir şekilde seslendirdi.		
16.	Kur'an tilavetinde, kalkale yapılması gereken harfleri doğru bir şekilde seslendirdi.		
17.	Kur'an tilavetinde, ra harfini, ince ve kalın okunacağı yerlere göre doğru bir şekilde seslendirdi.		
18.	Kur'an tilavetinde, lafzatullahı, kendisinden önceki harekeye göre doğru bir şekilde seslendirdi.		
19.	Kur'an tilavetinde, zamirin uzatılarak ve uzatılmadan okunacağı yerleri doğru bir şekilde seslendirdi.		
20.	Kur'an tilavetinde, sekte uygulanması gereken yerleri kuralına göre okudu.		

Yorumlar:

Hazırlık Çalışmaları

1. Namaz kılmak için gerekli olan surelerden hangilerini ezbere biliyorsunuz?
2. Fil suresinde anlatılan olay ile ilgili neler hatırlıyorsunuz?
3. Fatiha suresini nerelerde okuyorsunuz?
4. Ezberlediğiniz surelerin anlamını bilmek sizce neden önemlidir?
5. Korktuğunuzda ya da sığınma ihtiyacı hissettiğinizde hangi duaları okursunuz?

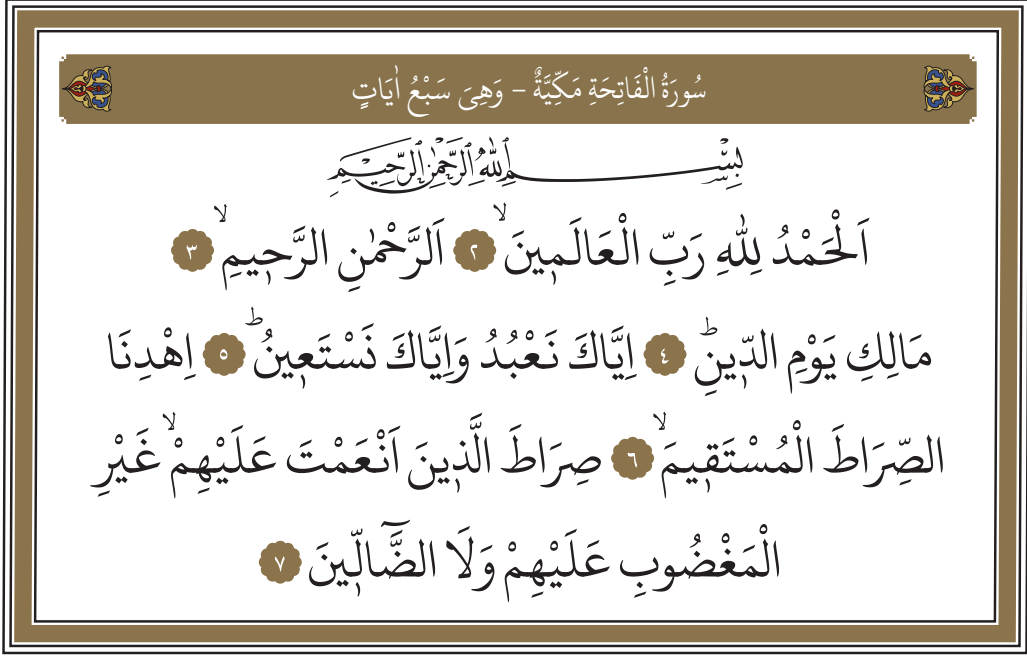
5. ÜNİTE

Ezberden Okunacak Ayetler, Sureler ve Anlamları

FÂTİHA SURESİ

Fâtiha suresi, Hz. Muhammed'in (s.a.v) peygamberliğinin ilk yıllarında Mekke Dönemi'nde indirilmiştir. Yedi ayettir. Kur'an-ı Kerim'in en başında yer aldığı için "başlangıç" anlamına gelen "Fâtiha" adını almıştır. İçerdiği anlam bakımından sure, Kur'an'ın hem bir girişi hem de özeti gibidir. Aynı zamanda tüm ayetleri eşsiz güzellikte bir dua, bir yakarıştır.

Anlamı:

1. Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.
2. Hamd (her türlü övgü), âlemlerin Rabb'i Allah'adır.
3. O, Rahman ve Rahîm'dir.
4. Din (hesap) gününün sahibidir.
5. (Rabb'imiz!) Ancak sana kulluk eder ve yalnız senden medet umarız.
6. Bizi doğru yola ilet.
7. Nimet verdiğin kimselerin yoluna. Gazaba uğrayanların ve sapıtanların yoluna değil.

Dinleyelim

Fâtiha suresini yüzünden hatasız bir şekilde okuyabilecek seviyeye gelene kadar karekoddaki linkten dinleyiniz.

LİSTELEYELİM

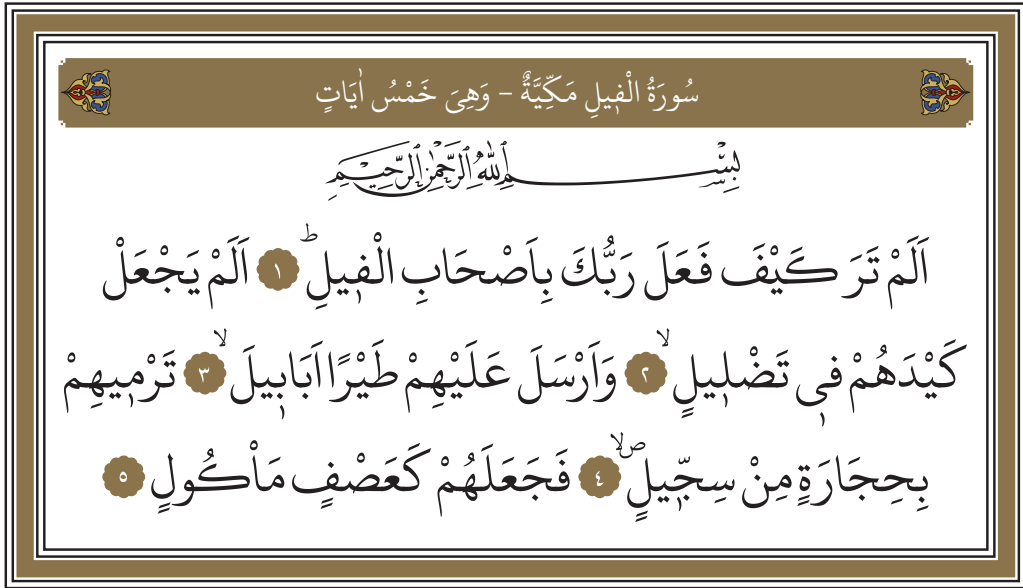
Fâtiha suresinde verilen mesajları listeleyiniz.

DİKKAT EDELİM

Fâtiha suresini okurken özellikle ض (dad) harfinin mahrecine dikkat ediniz ve bu harfi doğru telaffuz etmeye çalışınız.

FİL SURESİ

Fil suresi, Kâfirûn suresinden sonra, Felak suresinden önce Mekke Dönemi'nde indirilmiştir. Adını ilk ayette geçen "fil" sözcüğünden almıştır. Fillerle donanmış ordusuyla Kâbe'yi yıkmaya gelen Ebrehe'nin ve ordusunun yerle bir edilmesinden bahseder.

Anlamı:

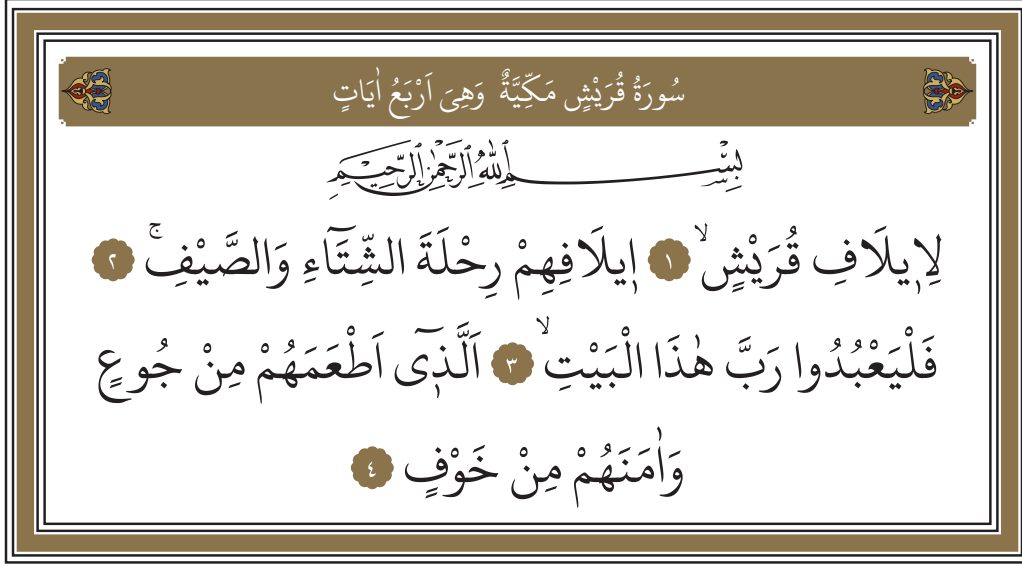
1. Bilmez misin, Rabb'in fil ordusuna neler yaptı?
2. Onların planlarını başlarına geçirmedi mi?
3. Üzerlerine sürüler halinde kuşlar gönderdi.
4. O kuşlar onların üzerine gökten taş yağdırıyordu.
5. Ve böylece onları yenmiş ekin yaprakları gibi yaptı.

BULALIM

Fil suresinin ana temasını bulunuz.

KUREYŞ SURESİ

Kureyş suresi, Mekke Dönemi'nde indirilmiştir. Dört ayettir. Sure, adını ilk ayette geçen ve Hz. Peygamber'in kabilesinin de adı olan "Kureyş" sözcüğünden alır. Surede Kureyş kabilesine Cahiliye Dönemi'nde verilen nimetlerden bahsedilmekte ve bu nimetlere karşı Allah'a (c.c) kulluk etmenin önemi üzerinde durulmaktadır.

Anlamı

1. Kureyş'i (birbirlerine) ısıdırıp sevdirdiği;
2. Onları kışın (Yemen'e) ve yazın (Şam'a) yaptıkları yolculuğa ısıdırıp alıştırdığı için,
- 3-4. Onlar da kendilerini besleyip açlıklarını gideren ve her çeşit korkudan emin kılan şu evin Rabb'ine kulluk etsinler.

OKUYALIM

Kureyş suresini ezberlemeden önce birkaç kez dinleyiniz sonra da hatasız bir şekilde yüzünden okuyunuz.

UYGULAYALIM

Öğrendiğiniz tecvit kurallarını Kureyş suresi üzerinde gösteriniz.

MAÛN SURESİ

Maûn suresi, Mekke Dönemi'nde Tekâsür suresinden sonra Kâfirûn suresinden önce indirilmiştir. Yedi ayettir. Sure, adını ilk ayette geçen yardım, hayır ve zekât anlamlarına gelen “maûn” sözcüğünden alır. Surede, hesap gününü inkâr eden, nankör, amellerini gösteriş için yapan riyakâr kişiler konu edilmiştir.

Anlamı

1. Din (hesap ve ceza) gününü yalan sayanı gördün mü?
2. O, yetimi şiddetle itip kakar.
3. Yoksulu doyurmayı da teşvik etmez.
- 4-5. Yazıklar olsun o namaz kılanlara ki onlar namazlarını ciddiye almazlar.
- 6-7. İbadetlerini gösteriş için yapar, hayra da engel olurlar.

OKUYALIM

Maûn suresini birkaç defa dinleyiniz. Sonra da her bir ayeti, tecvitlerine dikkat ederek okuyunuz.

LİSTELEYELİM

Maûn suresinde verilen mesajları listeleyiniz.

KEVSER SURESİ

Kevser suresi, ağırlıklı görüşe göre Mekke Dönemi'nde indirilmiştir. Üç ayettir. Adını ilk ayette geçen çok hayır, bereket ve cennette Hz. Peygamber'e verilen özel bir havuz gibi anlamlara gelen "kevser" sözcüğünden alır. Sure, Peygamber Efendimize dünya ve ahirette verilen nimetleri ve yanı sıra namaz kılma ve kurban kesme gibi ibadetleri içermektedir. Peygamberimize (s.a.v) "ebter" (soyu kesik) diye hakaret eden müşriklere karşı Hz. Peygamber'in adını ve şanını yüceltmek amacıyla indirilmiştir.

Anlamı

1. (Resulüm!) Doğrusu biz sana kevseri verdik.
2. Öyleyse Rabb'in için namaz kıl ve kurban kes.
3. Doğrusu adı sanı ortadan kalkacak olan sana kin besleyendir.

UYGULAYALIM

Öğrendiğiniz tecvit kurallarını Kevser suresi üzerinde gösteriniz.

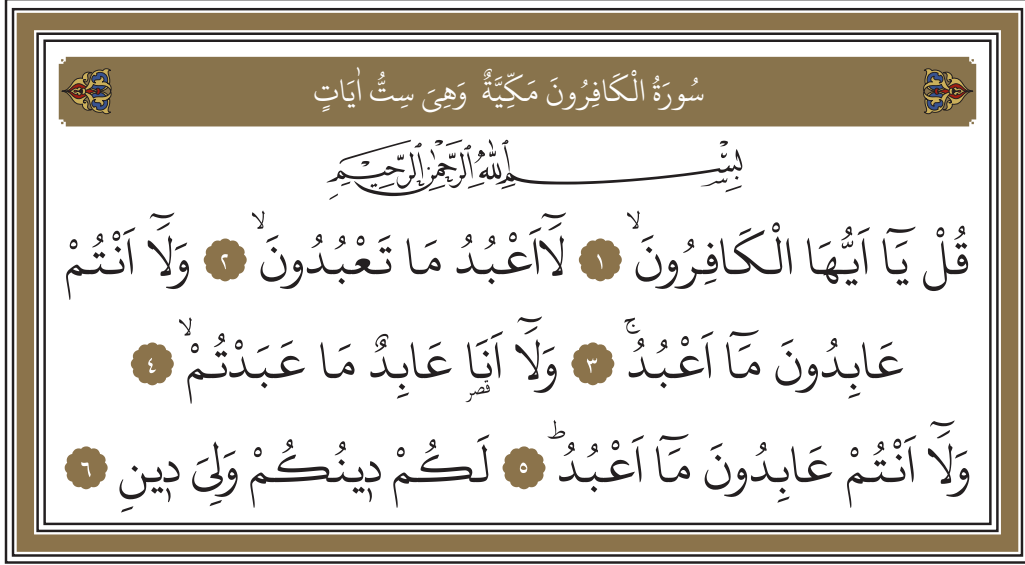

ARAŞTIRALIM

Kevser suresinde Peygamber Efendimize verildiği bildirilen nimetler neler olabilir? Araştırınız.

KÂFİRÛN SURESİ

Kâfirûn suresi, Mekke Dönemi'nde indirilmiştir. Altı ayettir. Adını ilk ayette geçen inkârcılar anlamına gelen “kâfirûn” sözcüğünden alır. Sure, müşriklerin Peygamberimize (s.a.v) “Bir sene sen bizim ilahlarımıza tap, bir sene biz senin ilahına tapalım.” teklifinde bulunması ve Hz. Peygamber’in bu teklifi kesin bir dille reddetmesi üzerine indirilmiştir.

Anlamı

1. De ki: Ey kâfirler!
2. Ben sizin taptıklarınıza ibadet etmem.
3. Siz de benim ibadet ettiğime ibadet etmezsiniz.
4. Ben sizin taptıklarınıza asla ibadet edecek değilim.
5. Siz de benim ibadet ettiğime ibadet edecek değilsiniz.
6. O hâlde sizin dininiz size, benim dinim bana!

UYGULAYALIM

Kâfirûn suresini, özellikle medlerle ilgili tecvit kurallarına dikkat ederek ezberden okuyunuz.

BULALIM

Kâfirûn suresinin ana temasını bulunuz.

NASR SURESİ

Nasr suresi, Medine Dönemi'nde indirilmiştir. Üç ayettir. Sure, adını ilk ayette geçen ve yardım anlamına gelen “nasr” sözcüğünden almaktadır. Surede, Allah'ın (c.c) Hz. Peygamber'e lütfettiği zafer ve fetih sonucunda insanların grup grup İslam'a girmelerinden ve Allah'ı (c.c) tesbih etmekten bahsedilmektedir.

Anlamı

1. Allah'ın yardım ve zaferi geldiğinde,
2. İnsanların akın akın Allah'ın dinine girdiklerini gördüğünde,
3. Rabb'ini hamd ederek tesbih et, O'ndan bağışlanma dile. Çünkü O, tövbeleri çok kabul edendir.

OKUYALIM

Nasr suresini birkaç defa dinleyiniz. Her bir ayeti, tecvit kurallarına dikkat ederek okuyunuz.

YORUMLAYALIM

Nasr suresinde hangi mesajlar verilmiştir? Yorumlayınız.

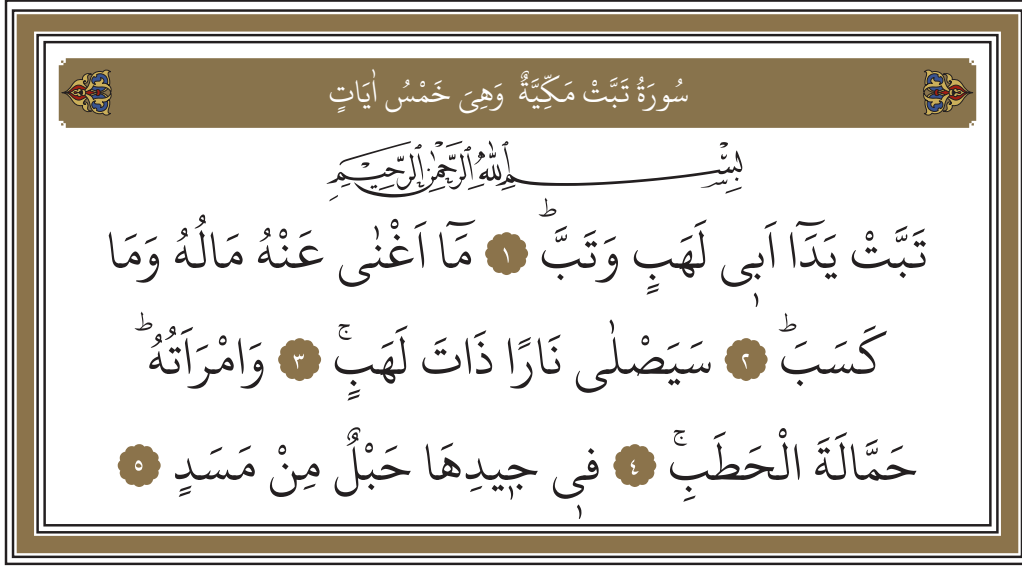

UYGULAYALIM

Öğrendiğiniz tecvit kurallarını Nasr suresi üzerinde gösteriniz.

TEBBET SURESİ

Tebbet suresi, Mekke Dönemi'nde indirilmiştir. Beş ayettir. Adını ilk ayette geçen yok olsun, kahrolsun anlamına gelen “tebbet” sözcüğünden alan sureye, “Mesed” ve “Leheb” suresi de denilmektedir. Yakın akrabalarını uyarmasını emreden ayetin indirilmesinden sonra Peygamberimiz (s.a.v), Safa tepesine çıkarak Kureyş kabilesini İslam’a davet etmiştir. Ancak orada bulunan Ebu Leheb Peygamberimizin (s.a.v) yaptığı çağrıya karşı çıkarak davete engel olmak istemiş, bunun üzerine bu sure indirilmiştir. Surede, Peygamber Efendimize karşı düşmanca davranışlarda bulunan Ebu Leheb ve karısı eleştirilmekte, onlar gibi malına ve konumuna güvenerek Hakk’a karşı gelenlerin acı sonu bildirilmektedir.

Anlamı

1. Ebu Leheb'in elleri kurusun (yok olsun o). Zaten yok oldu ya.
2. Malı da kazandıkları da kendisine bir fayda vermedi.
3. O, alev alev yükselen ateşe girecek.
- 4-5. (Dedikoducu) karısı da boynunda bükülmüş bir urganla odun taşıyarak (o ateşe girecektir).

UYGULAYALIM

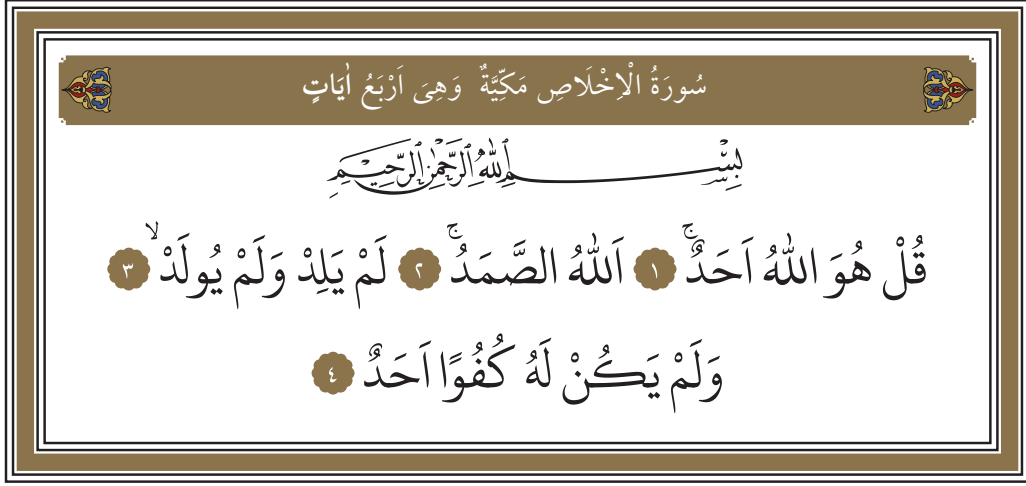
Tebbet suresini tecvit kurallarına dikkat ederek doğru bir şekilde okumaya çalışınız.

PAYLAŞALIM

Ebu Leheb ve karısının cezalandırılmalarının sebebini tefsir kitaplarından okuyarak surede verilen mesajlarla ilgili düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

İHLAS SURESİ

İhlas suresi, genel kabule göre Mekke Dönemi'nde Nas suresinden sonra, Necm suresinden önce indirilmiştir. Üç ayettir. Sure, İslam dininin temel ilkesi tevhit inancını öz bir şekilde ortaya koyduğu için "ihlâs" olarak isimlendirilmiştir. Müşriklerin Peygamber Efendimize gelerek ondan Rabb'inin soyunu anlatmasını istemeleri üzerine indirilmiştir. Surede, Allah'ın (c.c) bazı sıfatları ele alınmış, tevhit inancının temeli olan bazı konular dile getirilmiştir.

Anlamı

1. De ki: O Allah, tektir.
2. Allah, Samed'dir (Her şey ona muhtaçtır. O hiçbir şeye muhtaç değildir.).
3. O doğurmamış ve doğmamıştır.
4. Hiçbir şey ona denk değildir (O'nun eşi ve benzeri yoktur.).

BULALIM

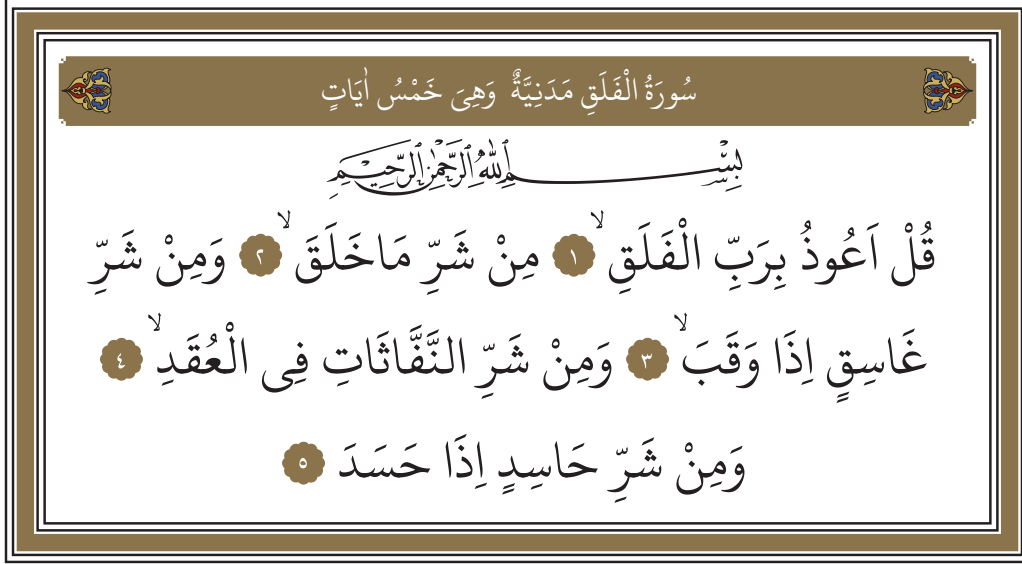
İhlas suresinin ana temasını bulunuz.

OKUYALIM

İhlas suresini dinleyiniz. Daha sonra gruplar hâlinde ezberden okuyunuz.

FELAK SURESİ

Felak suresi, ağırlıklı görüşe göre Mekke Dönemi'nde indirilmiştir. Beş ayettir. Adını ilk ayetinde geçen ve sabah anlamına gelen “felak” sözcüğünden almıştır. Surede, kötülükler karşısında Allah’a (c.c) sığınılması öğütlenmektedir.

Anlamı

1. De ki: Sığınırım, karanlığı yarıp sabahı ortaya çıkartan Rabb'e!
2. Yarattığı şeylerin kötülüğünden,
3. Karanlığı çöktüğü zaman gecenin kötülüğünden,
4. Düğümlere üfleyen büyücülerin kötülüğünden,
5. Kiskandığı zaman kıskanç kişinin kötülüğünden.

UYGULAYALIM

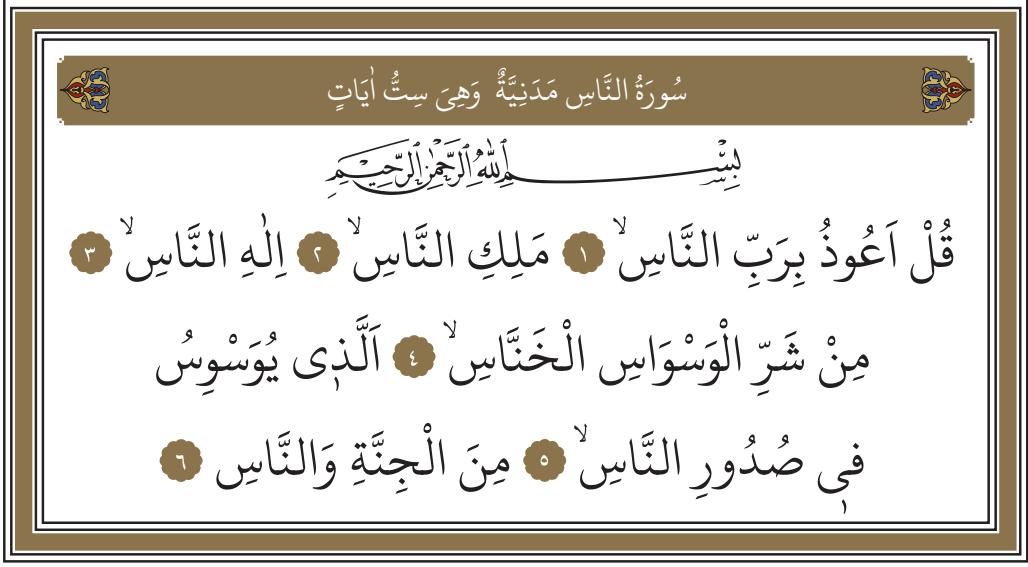
Felak suresini ayet sonlarına ve tecvit kurallarına dikkat ederek okuyunuz.

PAYLAŞALIM

Kötü düşünce ve davranışlardan Allah'a (c.c) sığınmanın insan psikolojisine olumlu etkileri hakkındaki düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

NAS SURESİ

Nas suresi, genel kanaate göre Mekke Dönemi'nde indirilmiştir. Altı ayettir. Sure, adını ilk ayetinde geçen ve insanlar anlamına gelen “nas” sözcüğünden almıştır. Surede, değişik yollarla insanları kötülüğe sevk etmek isteyen bazı cinlerin ve insanların kötülüklerinden Allah'a (c.c) sığınılması öğütlenmektedir.

Anlamı

1. De ki: Sığınırım insanların Rabb'ine,
2. İnsanların hükümdarına,
3. İnsanların ilahına!
- 4-6. Pusu kurup gönüllere sinsice kötü düşünceler veren cin ve insan şeytanlarının kötülüğünden.

DİKKAT EDELİM

Nas suresindeki harflerin mahreçlerine ve şeddeli nunlara dikkat ediniz.

Bilgi Kutusu

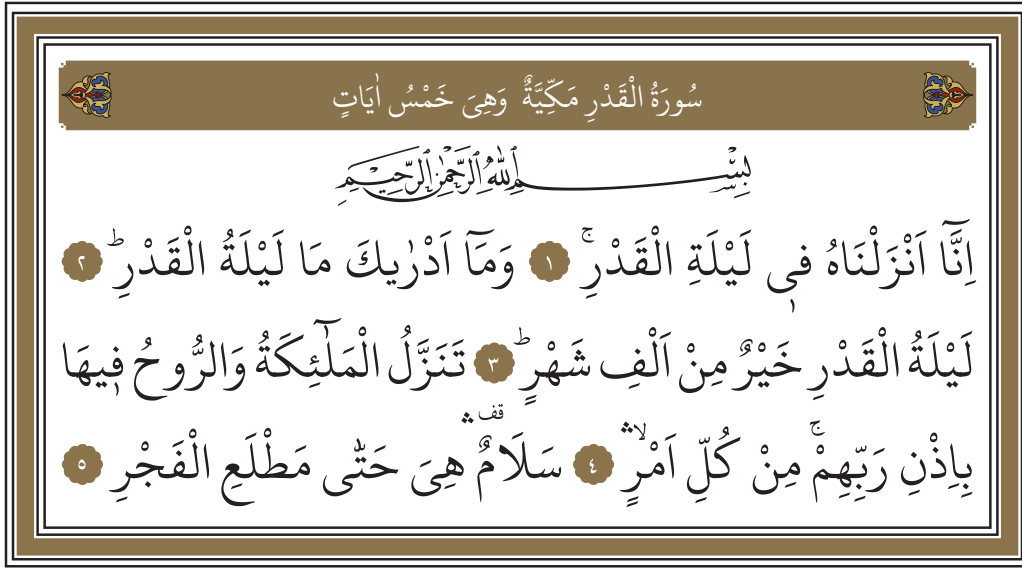
Felak ve Nas sureleri, kötülüklerden Allah'a (c.c) sığınmayı konu edindiği için “muavvizeteyn” diye adlandırılmıştır.

LİSTELEYELİM

Nas suresinde verilen mesajları listeleyiniz.

KADİR SURESİ

Kadir suresi, Mekke Dönemi'nde indirilmiştir. Beş ayettir. Adını, surenin ilk ayetinde geçen kıymet, şeref ve değer anlamına gelen "kadr" kelimesinden almıştır. Surede, bin aydan daha hayırlı olduğu haber verilen Kadir gecesi, aynı zamanda Kur'an-ı Kerim'in nazil olmaya başladığı gecedir.

Anlamı

1. Biz, Kur'an'ı Kadir Gecesi'nde indirdik.
2. Bilir misin Kadir Gecesi nedir?
3. Kadir Gecesi bin aydan hayırlıdır.
4. O gece, Rablerinin izniyle Cebrail ve melekler, her türlü iş için iner de iner.
5. O gece esenlik doludur, ta fecrin doğuşuna kadar.

DİKKAT EDELİM

Kadir suresini okurken ayet sonlarında yer alan ر (ra) harfinin okunuşuna dikkat ediniz.

BULALIM

Kadir suresinin ana temasını bulunuz.

YORUMLAYALIM

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ

“Ramazan ayı, insanlara yol gösterici, doğrunun ve doğruyu eğriden ayırmanın açık delilleri olarak Kur'an'ın indirildiği aydır...”

(Bakara suresi, 185. ayet.)

Kadir suresinin 3. ayetini, yukarıdaki ayet ile ilişkilendirerek yorumlayınız.

TEKÂSÜR SURESİ

Tekâsür suresi, Kevser suresinden sonra, Maûn suresinden önce Mekke Dönemi'nde indirilmiştir. Sekiz ayettir. Sure, adını ilk ayette geçen ve çokluk yarışı, çoklukla övünme anlamlarına gelen “tekâsür” sözcüğünden almıştır. Surede, hayatın aldatıcı yönlerine kanmak ve dünya malını aşırı derecede biriktirmeye olan düşkünlük eleştirilmiş ve ahiret hâllerinden bazıları konu edilmiştir.

سُورَةُ التَّكْوِيْنِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ ثَمَانِي آيَاتٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَلْهَيْكُمْ التَّكَاثُرُ ۝ حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ۝ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝ ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝ كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ۝ لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ۝ ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ۝ ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ۝

Anlamı

- 1-2. Çoklukla övünme yarışı sizi kabirlere varıncaya kadar oyaladı.
3. Hayır hayır, ileride bileceksiniz.
4. İleride elbette bileceksiniz.
5. Eğer kesin bilgiye sahip olsaydınız böyle yapmazdınız.
6. Ant olsun ki cehennemi göreceksiniz.
7. Evet, evet onu mutlaka gözlerinizle göreceksiniz.
8. Sonra da o gün, size verilmiş her nimetten mutlaka hesaba çekileceksiniz.

DİKKAT EDELİM

Tekâsür suresini dinlerken özellikle peltek harfler ile şeddeli mim harfinin okunuşuna dikkat ediniz.

OKUYALIM

Tekâsür suresini tecvit kurallarına dikkat ederek ezberden okuyunuz.

ARAŞTIRALIM

Tekâsür kelimesinin anlamını tefsir kitaplarından araştırınız.

ASR SURESİ

Asr suresi, Mekke Dönemi'nde indirilmiştir. Üç ayettir. Sure, adını ilk ayette geçen zaman, çağ, ikinci vakti gibi anlamlara gelen “asr” sözcüğünden almıştır. Surede, insanı ebedî kurtuluşa eristirecek konular olan iman, salih amel, hakkı ve sabrı tavsiye etme üzerinde durulmaktadır.

Anlamı

1. Asra yemin olsun ki,
2. İnsan gerçekten zarardadır.
3. Ancak iman edip salih ameller işleyenler, birbirlerine hakkı ve sabrı tavsiye edenler bunun dışındadır.

YORUMLAYALIM

ÂSİM

...
Hâlık'ın nâmütenahi adı var, en başı “Hak”,
Ne büyük şey kul için hakkın elinden tutmak!
Hani ashab-ı kiram ayrılalım derlerken,
Mutlaka sure-i “Vel Asr” ı okurmuş, bu neden?
Çünkü meknûn o büyük surede esrâr-ı felâh,
Başta iman-ı hakiki geliyor, sonra salâh,
Sonra hak, sonra sebât: İşte kuzum insanlık
Dördü birleşti mi yoktur sana hüsrân artık.

...

(M. Akif Ersoy, Safahat, s. 379.)

Yukarıdaki mısralarda şair, Asr suresinin hangi yönlerine dikkat çekmektedir? Yorumlayınız.

BULALIM

Asr suresinin ana temasını bulunuz.

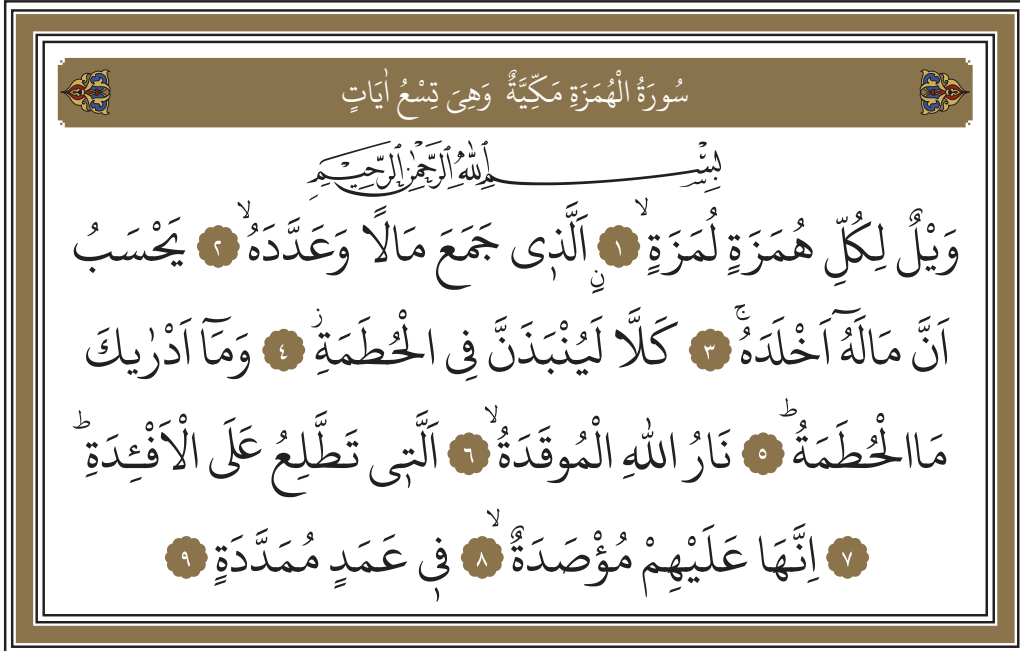

UYGULAYALIM

Asr suresini, her Kur'an-ı Kerim dersinin sonunda, dönüşümlü olarak yüksek sesle okuyunuz.

HÜMEZE SURESİ

Hümeze suresi, Mekke Dönemi'nde indirilmiştir. Dokuz ayettir. Sure, adını insanı arkadan çekiştiren, ayıplayan kimseler anlamına gelen "hümeze" kelimesinden almıştır.

Anlamı

- 1-2. Mal toplayan ve onu durmadan sayan, insanları arkadan çekiştiren, kař göz iřaretiyle alay eden her kişinin vay hâline!
3. O, malının, kendisini ebedileştirdiğini sanır.
4. Hayır! Andolsun ki o, Hutme'ye atılacaktır.
5. Hutame'nin ne olduğunu sen ne bileceksin?
- 6-7. O, Allah'ın, yüreklere işleyen tutuřturulmuř ateřidir.
- 8-9. şüphesiz uzatılmış direkler arasında (bağlı oldukları hâlde) ateş onların üzerine kapatılacaktır.

LİSTELEYELİM

Hümeze suresinde ne çıkan mesajları listeleyiniz.

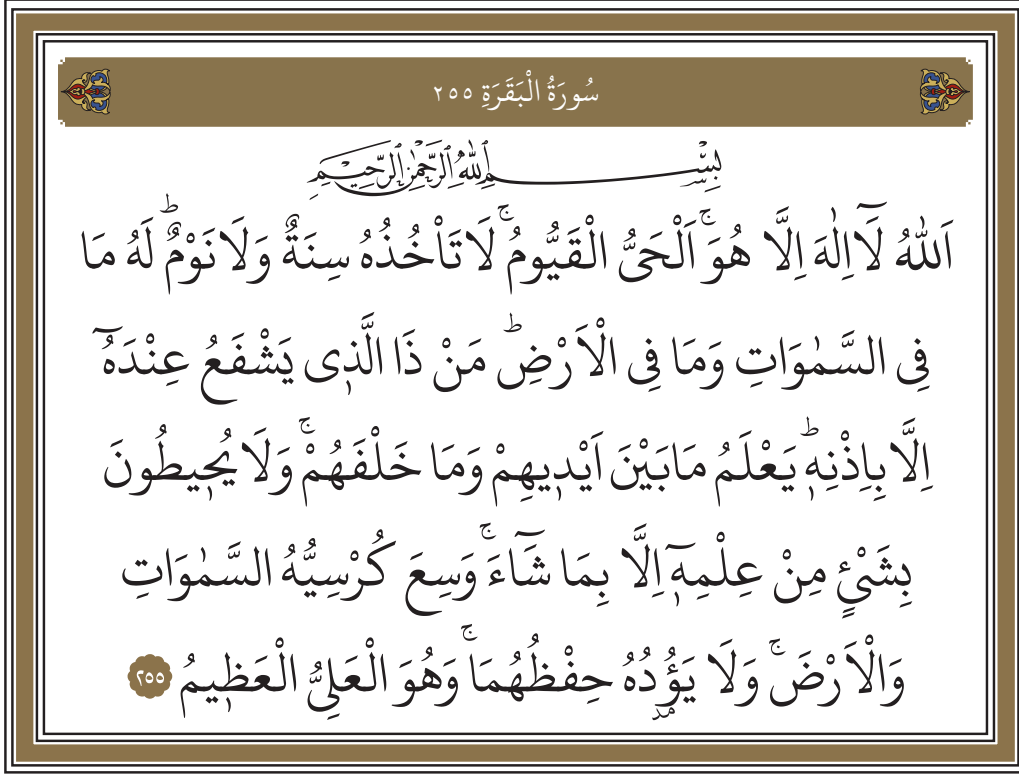
YORUMLAYALIM

Hümeze suresinin ilk ayetini, Hucurt suresinin 11-12. ayetlerinde ele alınan ahlaki uyarı ve öğütlerle ilişkilendirerek yorumlayınız.

ARAşTIRALIM

Hümeze suresinin nzl sebebini tefsir kitaplarından araştırınız.

AYET EL-KÜRSİ

Anlamı

255. Allah, kendisinden başka hiçbir ilâh olmayandır. Diridir, kayyumdur. O'nu ne bir uyuklama tutabilir, ne de bir uyku. Göklerdeki her şey, yerdeki her şey O'nundur. İzni olmaksızın O'nun katında şefaatte bulunacak kimdir? O, kulların önlerindeki ve arkalarındakileri (yaptıklarını ve yapacaklarını) bilir. Onlar O'nun ilminden, kendisinin dilediği kadarından başka bir şey kavrayamazlar. O'nun kürsüsü, bütün gökleri ve yeri kaplayıp kuşatmıştır. (O, göklere, yere, bütün evrene hükmetmektedir.) Gökleri ve yeri koruyup gözetmek O'na güç gelmez. O, yücedir, büyüktür.

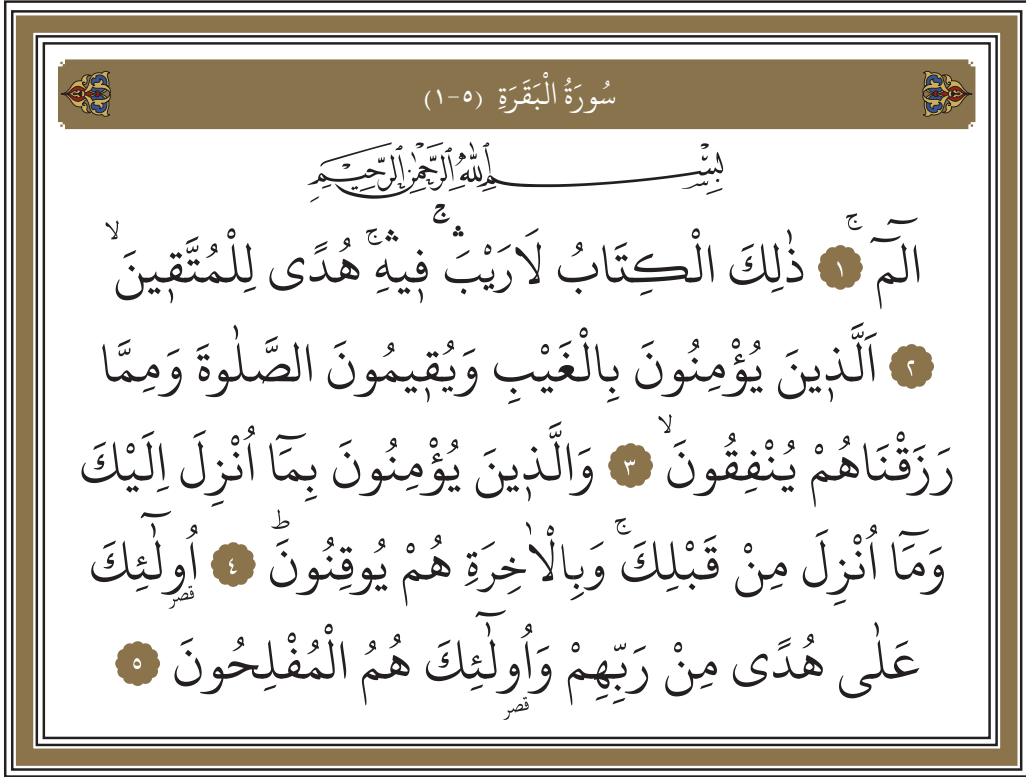
Dinleyelim

Ayet el-Kürsî'yi yüzünden hatasız bir şekilde okuyabilecek seviyeye gelene kadar karekoddaki linkten dinleyiniz.

LİSTELEYELİM

Ayet el-Kürsî'de verilen mesajları listeleyiniz.

BAKARA SURESİ (1-5) AYETLER

Anlamı

1. Elif, Lâ, Mîm.
2. Bu, doğruluğu şüphe götürmeyen ve Allah'a karşı gelmekten sakınanlara yol gösteren kitaptır.
3. Onlar gayba inanırlar, namaz kılarlar ve kendilerine rızık olarak verdiklerimizden Allah yolunda harcarlar.
4. Hem sana indirilen kitaba hem de senden önce indirilen kitaplara iman ederler. Ahirete de kesin olarak inanırlar.
5. İşte bunlardır Rableri tarafından doğru yola ulaştırılanlar. İşte bunlardır kurtuluşa erenler.

UYGULAYALIM

Bakara suresinin 1-5. ayetlerini arkadaşlarınızın huzurunda tecvit kurallarına uygun olarak ezberden okuyunuz.

BULALIM

Bakara suresinin 1-5. ayetlerinin ana temasını bulunuz.

BAKARA SURESİ (285-286) AYETLER

سُورَةُ الْبَقَرَةِ (٢٨٥-٢٨٦)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَمَّنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ
وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا
سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٢٨٥﴾ لَا يُكَلِّفُ
اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا
لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إَصْرًا
كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ
لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا
عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٢٨٦﴾

Anlamı

285. Peygamber, Rabb'i tarafından kendisine indirilene iman etti, müminler de (iman ettiler). Hepsi Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine iman ettiler.

"Allah'ın peygamberleri arasında ayrım yapmayız. İşittik, itaat ettik. Rabb'imiz, affına sığındık! Dönüşümüz sanadır." dediler.

286. Allah hiç kimseyi güç yetiremeyeceği bir şekilde yükümlü tutmaz. Herkesin yaptığı iyilik kendi yararına, işlediği kötülük de kendi zararınadır.

Ey Rabb'imiz! Eğer unuttuk veya kasıtsız olarak yanlış yaptıysak bundan dolayı bizi sorumlu tutma.

Ey Rabb'imiz! Bize, bizden öncekilere yüklediğin gibi ağır yük yükleme!

Ey Rabb'imiz! Bize gücümüzün yetmeyeceği sorumluluklar da yükleme!

Affet bizi, bağışla kusurlarımızı, merhamet et bize!

Sen bizim Mevlamızsın. Kâfir topluluklara karşı yardım et bize.

OKUYALIM

Sınıfınızda gruplara ayrılarak Âmenerrasulü aşrini en güzel şekilde okumaya çalışınız.

BULALIM

Bakara suresinin 285-286. ayetlerinin ana temasını bulunuz.

Dinleyelim

Âmenerrasulü aşrini,
karekoddaki linkten dinleyiniz.

HAŞR SURESİ (21-24) AYETLER

سُورَةُ الْحَشْرِ (٢١-٢٤)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَوَأَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُتَصَدِّعًا مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ
وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١﴾ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ
إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿٢٢﴾ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ
إِلَّا هُوَ أَلَمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ
سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢٣﴾ هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ
الْحُسْنَى يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٤﴾

Anlami

21. Eğer bu Kur'an'ı bir dağa indirmiş olsaydık, onun Allah korkusuyla başını eğip paramparça olduğunu görürdün. Biz bu misalleri insanlara düşünsünler diye veriyoruz.
22. O, kendisinden başka ilah olmayan Allah'tır. Görülmeyeni de görüleni de bilendir. O esirgeyendir, bağışlayandır.
23. O, mülkün sahibi, her türlü eksiklikten uzak, esenlik veren, güven veren, gözetip koruyan, üstün ve otorite sahibi, büyüklükte eşi bulunmayan, kendisinden başka ilah olmayan Allah'tır. Allah, müşriklerin ortak koştuklarından münezzehtir.
24. O, yaratan, yoktan var eden, varlıklara şekil veren Allah'tır. En güzel isimler O'nundur. Göklerde ve yerde olanlar O'nu tesbih ederler. O üstündür, hikmet sahibidir.

Dinleyelim

Haşr suresinin 22-24. ayetlerini
karekoddaki linkten dinleyiniz.

A. I. sütunda verilen meallerin ait olduğu ayeti II. sütundan bularak ayetin harfini meallerin başındaki boşluğa yazınız.

1.

I.

“Allah’ın yardım ve zaferi geldiğinde”

“Bu evin Rabb’ine kulluk etsin.”

“Karanlığı çöktüğü zaman gecenin kötülüğünden”

“O, kendisinden başka ilah olmayan Allah’tır.”

“Öyleyse Rabb’in için namaz kıl ve kurban kes.”

“Malı da kazandıkları da kendisine bir fayda vermedi.”

“O, mal yığar ve sayar durur.”

“Eğer kesin bilgiye sahip olsaydınız böyle yapmazdınız.”

II.

اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ^ط

a.

الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ^ل

b.

الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ^ل

c.

مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ^ط

ç.

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

d.

فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ^ل

e.

كَأَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ^ط

f.

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ^ل

g.

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرُ^ط

h.

لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ^ط

i.

حَتَّىٰ زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ^ط

j.

وَمَنْ شَرَّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ^ل

k.

5. ÜNİTE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

B. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

2. Aşağıda bazı surelere ait mesajların verildiği tabloda bir yanlışlık yapılmıştır.

I.	II.
Nas	Allah (c.c.), ibadet edilecek ve yardım dilenecek yegâne varlıktır.
Maûn	Allah'ın (c.c.) nimetlerini inkâr etmek nankörlüktür.
Ayet el-Kürsi	Allah'ın (c.c.) kudreti yerleri ve gökleri içine alacak kadar geniştir.
Fâtiha	Kötülüğe sürükleyen insanların ve cinlerin şerrinden Allah'a (c.c.) sığınmak gerekir.

Bu tablonun doğru olması için I. sütundaki hangi sureler yer değiştirmelidir?

- A) Nas ve Maûn
- B) Maûn ve Ayet el-Kürsi
- C) Ayet el-Kürsi ve Fâtiha
- D) Nas ve Fâtiha
- E) Maûn ve Fâtiha

3. I. Allah (c.c.) her şeyin mutlak galibidir.
 II. Hak ve bâtil kesin olarak ayrılmıştır.
 III. Allah (c.c.) kimseye gücünün üstünde yük yüklemez.

Numaralanmış cümlelerde verilen bu ana temaların ait olduğu sureler aşağıdakilerden hangisinde sırasıyla verilmiştir?

I.	II.	III.
A) Fil	Âmenerrasulü	Kâfirûn
B) Âmenerrasulü	Kâfirûn	Fil
C) Fil	Kâfirûn	Âmenerrasulü
D) Kâfirûn	Âmenerrasulü	Fil
E) Kâfirûn	Fil	Âmenerrasulü

4. Aşağıdaki konulardan hangisi Maûn suresinde anlatılmaktadır?

- A) Allah'ın (c.c.) varlığı ve birliği
- B) İbadetlerde gösteriş yapanlar
- C) Kurban ibadetinin ifası
- D) Salih amel işlemenin önemi
- E) Sadece Allah'a (c.c) dua edilmesi

5. Hz. Peygamber'e verilen nimetlerin hatırlatıldığı ve Allah'a (c.c) ibadet etmenin vurgulandığı sure aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fâtiha
- B) Kâfirûn
- C) Kevser
- D) Nas
- E) Nasr

6. Allah'ın yardım ve zaferi geldiğinde, insanların akın akın Allah'ın dinine girdiklerini gördüğünde, Rabb'ini hamd ederek tesbih et, ondan bağışlanma dile. Çünkü ----

Yukarıda verilen Nasr suresi mealinde boş bırakılan yere aşağıdaki ifadelerden hangisi getirilmelidir?

- A) O, tövbeleri kabul edendir.
- B) O'na hiçbir şey denk değildir.
- C) O üstündür, hikmet sahibidir.
- D) O'nun her şeye gücü yeter.
- E) O, çok yücedir ve çok büyüktür.

7. Ana konusu tevhit olan sure aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felak
- B) Fil
- C) İhlas
- D) Nasr
- E) Tebbet

8. Kur'an'ın indirildiği geceden bahseden sure aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Asr
- B) Fâtiha
- C) Kadir
- D) Nas
- E) Tekâsür

5. ÜNİTE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

9. Felak ve Nas surelerinden;

- I. Şeytan insanların kalbine vesvese verir.
- II. Yalan söylemek münafıklığın alametlerindendir.
- III. Kötülükler karşısında Allah'a (c.c.) sığınmak gerekir.

ifadelerinden hangileri çıkarılabilir?

- A) Yalnız II
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) I, II ve III

10. Çoklukla övünmenin yerildiği sure aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fâtiha
- B) İhlas
- C) Kevser
- D) Kureyş
- E) Tekâsür

11. Salih amel işlemeyi, hakkı ve sabrı tavsiye etmeyi konu edinen sure aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Asr
- B) Fil
- C) Kadir
- D) Kâfirûn
- E) Maûn

12. I. Namazlarını kılarlar.
II. Allah (c.c.) yolunda harcarlar.
III. Emanete riayet ederler.
IV. Sözlerinde dururlar.
V. Ahirete inanırlar.

Numaralanmış bu cümlelerdeki müminlerin özelliklerinden hangileri Bakara suresinin ilk beş ayetinde yer almaz?

- A) I ve II
- B) III ve IV
- C) I, II ve IV
- D) I, III ve V
- E) II, IV ve V

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU													
Sure ve Ayetler	Ölçütler	Sureyi hata yapmadan ezbere okudum.			Sureyi okurken hareke hatası yapmadım.			Sureyi okurken harfleri mahreçlerinden çıkardım.			Sureyi okurken tecvitleri uyguladım.		
	Dereceler	Evet	Kısmen	Hayır	Evet	Kısmen	Hayır	Evet	Kısmen	Hayır	Evet	Kısmen	Hayır
Fâtiha suresi													
Kureyş suresi													
Maûn suresi													
Kevser suresi													
Kâfirûn suresi													
Nasr suresi													
Tebbet suresi													
İhlas suresi													
Felak suresi													
Nas suresi													
Kadir suresi													
Tekâsür suresi													
Asr suresi													
Hümeze suresi													
Ayet el-Kürsi													
Bakara suresi (1-5. ayetler)													
Bakara suresi (285-286. ayetler)													
Haşr suresi (21-24. ayetler)													

5. ÜNİTE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

ÖĞRETMEN KONTROL LİSTESİ

Ezbere okunacak ayetler ve sureler kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan öğrencilerin kazandığı beceriler için EVET, kazanmadığı beceriler için HAYIR kutucuğunu işaretleyiniz.

Öğrencinin Adı Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

S. No	Ölçütler	Evet	Hayır
1.	Fâtiha suresini tecvit kurallarını uygulayarak yüzünden okudu.		
2.	Fâtiha suresini hatasız olarak ezbere okudu.		
3.	Fil suresini tecvit kurallarını uygulayarak yüzünden okudu.		
4.	Fil suresini hatasız olarak ezbere okudu.		
5.	Kureyş suresini tecvit kurallarını uygulayarak yüzünden okudu.		
6.	Kureyş suresini hatasız olarak ezbere okudu.		
7.	Kureyş suresinin anlamını söyledi.		
8.	Maûn suresini tecvit kurallarını uygulayarak yüzünden okudu.		
9.	Maûn suresini hatasız olarak ezbere okudu.		
10.	Kevser suresini tecvit kurallarını uygulayarak yüzünden okudu.		
11.	Kevser suresini hatasız olarak ezbere okudu.		
12.	Kevser suresinin anlamını söyledi.		
13.	Kâfirûn suresini tecvit kurallarını uygulayarak yüzünden okudu.		
14.	Kâfirûn suresini hatasız olarak ezbere okudu.		
15.	Nasr suresini tecvit kurallarını uygulayarak yüzünden okudu.		
16.	Nasr suresini hatasız olarak ezbere okudu.		
17.	Nasr suresinin anlamını söyledi.		
18.	Tebbet suresini tecvit kurallarını uygulayarak yüzünden okudu.		
19.	Tebbet suresini hatasız olarak ezbere okudu.		
20.	Tebbet suresinin anlamını söyledi.		
21.	İhlas suresini tecvit kurallarını uygulayarak yüzünden okudu.		
22.	İhlas suresini hatasız olarak ezbere okudu.		
23.	Felak suresini tecvit kurallarını uygulayarak yüzünden okudu.		
24.	Felak suresini hatasız olarak ezbere okudu.		
25.	Felak suresinin anlamını söyledi.		
26.	Nas suresini tecvit kurallarını uygulayarak yüzünden okudu.		
27.	Nas suresini hatasız olarak ezbere okudu.		
28.	Kadir suresini tecvit kurallarını uygulayarak yüzünden okudu.		
29.	Kadir suresini hatasız olarak ezbere okudu.		
30.	Tekâsür suresini tecvit kurallarını uygulayarak yüzünden okudu.		
31.	Tekâsür suresini hatasız olarak ezbere okudu.		
32.	Tekâsür suresinin anlamını söyledi.		
33.	Asr suresini tecvit kurallarını uygulayarak yüzünden okudu.		

34.	Asr suresini hatasız olarak ezbere okudu.		
35.	Hümeze suresini tecvit kurallarını uygulayarak yüzünden okudu.		
36.	Hümeze suresini hatasız olarak ezbere okudu.		
37.	Hümeze suresinin anlamını söyledi.		
38.	Ayet el-Kürsi'yi tecvit kurallarını uygulayarak yüzünden okudu.		
39.	Ayet el-Kürsi'yi hatasız olarak ezbere okudu.		
40.	Bakara suresinin 1-5. ayetlerini tecvit kurallarını uygulayarak yüzünden okudu.		
41.	Bakara suresinin 1-5. ayetlerini hatasız olarak ezbere okudu.		
42.	Bakara suresinin 285-286. ayetlerini tecvit kurallarını uygulayarak yüzünden okudu.		
43.	Bakara suresinin 285-286. ayetlerini hatasız olarak ezbere okudu.		
44.	Haşr suresinin 21-24. ayetlerini tecvit kurallarını uygulayarak yüzünden okudu.		
45.	Haşr suresinin 21-24. ayetlerini hatasız olarak ezbere okudu.		
46.	Haşr suresinin 21-24. ayetlerinin anlamını söyledi.		
Yorumlar:			

Hazırlık Çalışmaları

1. Tecvit kurallarına riayet etmeden Kur'an okumanın ne gibi mahzurları olabilir?
2. Kur'an'ın mesajını anlayabilmek için nasıl bir yol takip edilebilir?
3. Sizce Kur'an'ın anlamını farklı meallerden okumanın faydaları nelerdir?
4. Kur'an okumanın bir ibadet olması sizce Müslümanlara nasıl bir sorumluluk yükler?

4. ÜNİTE

Yüzünden Okunacak Sureler ve Anlamları

Âl-i İmrân Suresi

Künyesi

Kur'an-ı Kerim'in 3. suresidir. 200 ayettir. Medine Dönemi'nde nazil olmuştur. İsmi İmrân ailesi anlamına gelen Âl-i İmrân tamlamasından almıştır. Hicretin üçüncü yılında Uhud Savaşı'ndan sonra nazil olmaya başlayan surenin tamamlanması hicretin dokuzuncu yılına kadar sürmüştür. Surenin önemli bir bölümünün nüzul sebebi Necran Hristiyanları adına Medine'ye gelen heyetle Hz. Peygamber arasında geçen Allah (c.c) inancı konusundaki tartışmalardır. Hz. Peygamber Bakara suresiyle beraber Âl-i İmrân'ı "iki çiçek, nurlu parlak iki sure" anlamında "Zehrâvân" olarak nitelemiştir.

Konuları

İlahi dinlerin birbirini tamamladığından söz edilerek Kur'an-ı Kerim'in önceki ilahi kitapları onayladığı belirtilir. Allah (c.c) katında yegâne geçerli dinin İslam olduğu vurgulanır. Kâbe'den ve hac ibadetinden bahsedilir. Hristiyanların ve Yahudilerin Hz. İsa'ya karşı tutumları eleştirilir. Düşmanların tuzaklarına düşmemeleri hususunda Müslümanlar uyarılır. Hz. Meryem, Hz. İsa, Hz. Zekeriya, Hz. Yahya ve Hz. İbrahim'in hayatlarından kesitler bulunur. Uhud Savaşı'ndan kesitler verilerek Müslümanların, münafıkların ve müşriklerin savaş esnasında ve sonrasındaki davranışları tahlil edilir.

UYGULAYALIM

Âl-i İmrân suresini, harflerin mahreçlerine ve tecvit kurallarına uygun olarak dikkatlice okuyunuz.

Dinleyelim

Karekoddaki linkten Âl-i İmrân suresini farklı okuyuculardan dinleyiniz.

BULALIM

Âl-i İmrân suresinin ana temasını bulunuz.

Nisâ Suresi

Künyesi

Kur'an-ı Kerim'in 4. suresidir.

176 ayettir. Medine Dönemi'nde nazil olmuştur. İsmi "kadınlar" manasına gelen nisâ kelimesinden almıştır. Müreysi Gazvesi'nde dinî hükümler arasına girdiği bilinen teyemmüm ayetini ihtiva etmesi sebebiyle hicretin beşinci ya da altıncı yılında indiği düşünülmektedir.

Konuları

Muamelat konuları kapsamında aile, miras hükümleri, kadın erkek ilişkileri açıklanmıştır. Ukubat kapsamında olmak üzere canın, malın ve mülkiyetin korunması için konulan yasaklar ve bunların ihlali hâlinde verilecek cezalar bildirilmiştir. Ahlaki çerçevede adalet, iyilik, yardımlaşma, emanete riayet gibi bireysel ve toplumsal kurallara yer verilmiştir. Vakit namazı, korku namazı, namaz için gerekli bulunan temizlik gibi ibadet konularına değinilmiştir.

Müminler ile müşrikler, Yahudiler ve münafıklar arasındaki ilişkilere yönelik hükümler açıklanmıştır.

UYGULAYALIM

Nisâ suresini, harflerin mahreçlerine ve tecvit kurallarına uygun olarak dikkatlice okuyunuz.

Dinleyelim

Karekoddaki linkten Nisâ suresini farklı okuyuculardan dinleyiniz.

LİSTELEYELİM

Farklı meallerden yararlanarak Nisâ suresinde öne çıkan mesajlardan üç tanesini bulup listeyi tamamlayınız.

- Yetimlerin haklarına riayet etmek gerekir.

•

•

•

Mâide Suresi

Künyesi

Kur'an-ı Kerim'in 5. suresidir. 120 ayettir. Medine Dönemi'nde nazil olmuştur. İsmi "yemek sofrası" anlamına gelen mâide kelimesinden almıştır. Dinin kemale erdirilmiş olması manevi nimet sayıldığı için bu ismi aldığı kabul edenler de vardır. Akitlerin yerine getirilmesi emredildiği için "ukûd", okuyanları azaptan kurtaracağı müjdelendiği için "münkize" gibi isimlerle de anılmıştır.

Konuları

Müslümanlara, verilen sözleri yerine getirmenin ve karşılıklı ilişkilerde iyilikle muamele etmenin önemi hatırlatılmıştır. İsrailoğullarının, sözlerinde durmamaları ve Hristiyanların inanç konularındaki tutumları ile dünyaya düşkünlükleri eleştirilmiştir. Abdest, gusül, teyemmüm gibi temizlik konularına ve hac ibadetiyle ilgili hükümlere değinilmiştir. Hz. Âdem'in iki oğlunun kıssası ile Hz. Musa ve Hz. İsa'nın hayat hikâyelerinden kesitler verilmiştir.

UYGULAYALIM

Mâide suresini, harflerin mahreçlerine ve tecvit kurallarına uygun olarak dikkatlice okuyunuz.

Dinleyelim

Karekoddaki linkten Mâide suresini farklı okuyuculardan dinleyiniz.

LİSTELEYELİM

Farklı meallerden yararlanarak Mâide suresinde öne çıkan mesajlardan üç tanesini bulup listeyi tamamlayınız.

- Allah (c.c) haddi aşanları sevmez.

-
-
-

ÖĞRETMEN KONTROL LİSTESİ

Kur'an okumaya yönelik çalışmalarla ilgili aşağıda listelenen davranışlardan öğrencilerin kazandığı beceriler için EVET, kazanamadığı beceriler için HAYIR kutucuğunu işaretleyiniz.

Öğrencinin Adı Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

S. No	Ölçütler	Evet	Hayır
1.	Âl-i İmrân suresini harflerin mahreçlerine dikkat ederek yüzünden okudu.		
2.	Âl-i İmrân suresini tecvit kurallarına uygun olarak yüzünden okudu.		
3.	Nisâ suresini harflerin mahreçlerine dikkat ederek yüzünden okudu.		
4.	Nisâ suresini tecvit kurallarına uygun olarak yüzünden okudu.		
5.	Mâide suresini harflerin mahreçlerine dikkat ederek yüzünden okudu.		
6.	Mâide suresini tecvit kurallarına uygun olarak yüzünden okudu.		
7.	Kurallara uyarak doğru bir şekilde Kur'an okumaya isteklidir.		

Yorumlar:

قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ
 تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِأَوَّلِنَا وَآخِرِنَا وَآيَةً مِنْكَ وَارْزُقْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ
 الرَّازِقِينَ ۝۱۱۴ قَالَ اللَّهُ إِنِّي مُنَزِّلُهَا عَلَيْكُمْ فَمَنْ يَكْفُرْ بَعْدُ
 مِنْكُمْ فَإِنِّي أُعَذِّبُهُ عَذَابًا لَا أُعَذِّبُهُ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ۝۱۱۵
 وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ ءَأَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي
 وَأُمِّي إِلَهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ ط قَالَ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ
 مَا لَيْسَ لِي بِحَقِّ إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ ط تَعْلَمَ مَا فِي نَفْسِي
 وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ۝۱۱۶ مَا قُلْتُ لَهُمْ
 إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ ؕ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ
 شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي كُنْتُ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ ط
 وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ۝۱۱۷ إِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِن تَغْفِرْ
 لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝۱۱۸ قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَنْفَعُ
 الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
 فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ط ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝۱۱۹ لِلَّهِ
 مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ ط وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝۱۲۰

يَوْمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الرُّسُلَ فَيَقُولُ مَاذَا أُجِبْتُمْ قَالُوا لَا عِلْمَ لَنَا
إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿١١٩﴾ إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ
مَرْيَمَ اذْكُرْ نِعْمَتِي عَلَيْكَ وَعَلَىٰ وَالِدَتِكَ إِذْ أَيَّدْتُكَ بِرُوحِ
الْقُدُسِ تُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَإِذْ عَلَّمْتُكَ
الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَإِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ
كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِإِذْنِي فَتَنْفُخُ فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي
وَتُبْرِئُ الْأَكْمَةَ وَالْأَبْرَصَ بِإِذْنِي وَإِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ
بِإِذْنِي وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِي إِسْرَآئِيلَ عَنْكَ إِذْ جِئْتَهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ
مُبِينٌ ﴿١٢٠﴾ وَإِذْ أَوْحَيْتُ إِلَى الْحَوَارِيِّينَ أَنْ آمِنُوا بِي وَبِرُسُولِي
قَالُوا آمَنَّا وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿١٢١﴾ إِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ
يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ رَبُّكَ أَنْ يُنْزِلَ عَلَيْنَا
مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٢٢﴾
قَالُوا نُرِيدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا وَتَطْمَئِنَّ قُلُوبُنَا وَنَعْلَمَ
أَنْ قَدْ صَدَّقْتَنَا وَنَكُونُ عَلَيْهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿١٢٣﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ ^طوَالَى الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا ^طأَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٠٤﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ إِلَى اللَّهِ ^طمَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠٥﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدُكُمُ الْمَوْتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ اثْنَانِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ أَوْ أُخْرَانِ مِنْ غَيْرِكُمْ إِنْ أَنْتُمْ ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَأَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةُ الْمَوْتِ ^طتَحْسِبُونَهُمَا مِنْ بَعْدِ الصَّلَاةِ فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ ^طإِنْ ارْتَبْتُمْ لَا نَشْتَرِي بِهِ ثَمَنًا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَلَا نَكْتُمُ شَهَادَةَ اللَّهِ ^طإِنَّا إِذَا لَمِنَ الْأَثِمِينَ ﴿١٠٦﴾ فَإِنْ عَثَرَ عَلَىٰ أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّا إِثْمًا فَأَخْرَانِ يَقُومَانِ مَقَامَهُمَا مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأَوْلِيَانِ فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ ^طلَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا وَمَا اعْتَدَيْنَا إِنَّا إِذَا لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٧﴾ ذَلِكَ أَذْنَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَىٰ وَجْهِهَا أَوْ يَخَافُوا أَنْ تُرَدَّ أَيْمَانٌ بَعْدَ أَيْمَانِهِمْ ^طوَاتَّقُوا اللَّهَ ^طوَأَسْمِعُوا ^طوَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٠٨﴾

أَحَلَّ لَكُمْ صَيْدَ الْبَحْرِ وَطَعَامَهُ مَتَاعًا لَكُمْ وَلِلسَّيَّارَةِ
 وَحُرِّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي
 إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩٦﴾ جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ قِيَامًا
 لِلنَّاسِ وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقَلَائِدَ ذَلِكَ لِتَعْلَمُوا
 أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَنَّ اللَّهَ
 بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٩٧﴾ اِعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ
 وَأَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩٨﴾ مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ
 مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿٩٩﴾ قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ
 وَلَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْخَبِيثِ فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِيَ الْأَلْبَابِ
 لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠٠﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ
 إِنْ تُبَدَّلَ لَكُمْ تَسْؤُكُمْ وَإِنْ تَسْأَلُوا عَنْهَا حِينَ يُنَزَّلَ الْقُرْآنُ
 تُبَدَّلَ لَكُمْ عَفَا اللَّهُ عَنْهَا وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٠١﴾ قَدْ سَأَلَهَا
 قَوْمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا كَافِرِينَ ﴿١٠٢﴾ مَا جَعَلَ اللَّهُ
 مِنْ بَحِيرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ وَلَا حَامٍ وَلَكِنَّ الَّذِينَ
 كَفَرُوا يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَكَثُرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ
 رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٩٠﴾ إِنَّمَا
 يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقَعَ بَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ
 وَالْمَيْسِرِ وَيُصَدِّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ
 مُنْتَهُونَ ﴿٩١﴾ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ
 فَأَعْلَمُوا أَنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٩٢﴾ لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ
 آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا إِذَا مَا اتَّقَوْا وَآمَنُوا
 وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ثُمَّ اتَّقَوْا وَآمَنُوا ثُمَّ اتَّقَوْا وَأَحْسَنُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ
 الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٣﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيَبْلُوَنَّكُمْ اللَّهُ بِشَيْءٍ مِنَ الصَّيْدِ
 تَنَالُهُ أَيْدِيكُمْ وَرِمَاحُكُمْ لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَخَافُهُ بِالْغَيْبِ
 فَمَنْ اعْتَدَى بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٤﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
 لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا فَجَزَاءٌ مِثْلُ
 مَا قُتِلَ مِنَ التَّعَمُّدِ يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ هَدْيًا بِالْغُلَبَةِ أَوْ
 كَفَّارَةً طَعَامُ مَسَاكِينَ أَوْ عَدْلُ ذَلِكَ صِيَامًا لِيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهُ عَفَا
 اللَّهُ عَمَّا سَلَفَ وَمَنْ عَادَ فَيَنْتَقِمُ اللَّهُ مِنْهُ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ ﴿٩٥﴾

وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَى الرَّسُولِ تَرَىٰ أَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ
 مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ يَقُولُونَ **رَبَّنَا** أَمَّا فَاكْتُبْنَا
 مَعَ الشَّاهِدِينَ **۸۳** وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ **بِاللَّهِ** وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ
 وَنَطْمَعُ أَنْ يُدْخِلَنَا **رَبَّنَا** مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ **۸۴** فَاتَّبَعَهُمُ **اللَّهُ**
 بِمَا قَالُوا جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ
 جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ **۸۵** وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا **أُولَٰئِكَ**
 أَصْحَابُ الْجَحِيمِ **۸۶** يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْرِمُوا طَيِّبَاتِ
 مَا أَحَلَّ **اللَّهُ** لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ **اللَّهَ** لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ **۸۷**
 وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ **اللَّهُ** حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا **اللَّهَ** الَّذِي أَنْتُمْ
 بِهِ مُؤْمِنُونَ **۸۸** لَا يُؤَاخِذْكُمُ **اللَّهُ** بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ
 وَلَكِنْ يُؤَاخِذْكُمْ بِمَا عَقَّدْتُمُ الْأَيْمَانَ فَكَفَّارَتُهُ
 إِطْعَامُ عَشْرَةِ مَسَاكِينَ مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعَمُونَ أَهْلِيكُمْ
 أَوْ كِسْوَتُهُمْ أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ **فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ**
ذَلِكَ كَفَّارَةُ أَيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ
 كَذَلِكَ يُبَيِّنُ **اللَّهُ** لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ **۸۹**

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ غَيْرَ
 الْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ
 وَأَضَلُّوا كَثِيرًا وَضَلُّوا عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ٧٧
 لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى لِسَانِ
 دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا
 يَعْتَدُونَ ٧٨ كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ
 لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ٧٩ تَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ
 يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ
 أَنْفُسُهُمْ أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعَذَابِ هُمْ
 خَالِدُونَ ٨٠ وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالنَّبِيِّ وَمَا
 أُنْزِلَ إِلَيْهِ مَا اتَّخَذُوهُمْ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ
 فَاسِقُونَ ٨١ لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ
 آمَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ
 مَوَدَّةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَى ذَلِكَ بِأَنَّ
 مِنْهُمْ قِسِيَسِينَ وَرُهْبَانًا وَأَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ٨٢

وَحَسِبُوا أَلَّا تَكُونَ فِتنَةً فَعَمُوا وَصَمُوا ثُمَّ تَابَ
 اللَّهُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَمُوا وَصَمُوا كَثِيرٌ مِنْهُمْ وَاللَّهُ بَصِيرٌ
 بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٧١﴾ لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ
 هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ ط وَقَالَ الْمَسِيحُ يَا بَنِي إِسْرَءِيلَ
 اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ ط إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ
 حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ ط وَمَا لِلظَّالِمِينَ
 مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٧٢﴾ لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَالِثُ
 ثَلَاثَةٍ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا إِلَهٌ وَاحِدٌ ط وَإِنْ لَمْ يَنْتَهُوا عَمَّا
 يَقُولُونَ لَيَمَسَّنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٣﴾
 أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ ط وَيَسْتَغْفِرُونَهُ ط وَاللَّهُ غَفُورٌ
 رَحِيمٌ ﴿٧٤﴾ مَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ
 مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ ط وَأُمُّهُ صِدِّيقَةٌ ط كَانَا يَأْكُلَانِ
 الطَّعَامَ ط أَنْظِرْ كَيْفَ نُبَيِّنُ لَهُمُ الْآيَاتِ ثُمَّ أَنْظِرْ أَنِّي
 يُؤْفَكُونَ ﴿٧٥﴾ قُلْ أَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ
 لَكُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا ط وَاللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٧٦﴾

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ
وَلَا دَخَلْنَاهُمْ جَنَّاتِ التَّعِيمِ ٦٥ وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَةَ
وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لَا كَلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ
وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ مِنْهُمْ أُمَّةٌ مُقْتَصِدَةٌ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ سَاءَ
مَا يَعْمَلُونَ ٦٦ يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ
وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ٦٧ قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ
لَسْتُمْ عَلَى شَيْءٍ حَتَّى تُقِيمُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ
إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أُنْزِلَ
إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ
الْكَافِرِينَ ٦٨ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِغُونَ
وَالنَّصَارَى مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا
فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ٦٩ لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ
بَنِي إِسْرَآئِيلَ وَارْسَلْنَا إِلَيْهِمْ رُسُلًا كُلَّمَا جَاءَهُمْ رَسُولٌ
بِمَا لَا تَهْوَى أَنْفُسُهُمْ فَرِيقًا كَذَّبُوا وَفَرِيقًا يَقْتُلُونَ ٧٠

وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوهَا هُزُوءًا وَلَعِبًا ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٥٨﴾ قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ هَلْ تَنْقِمُونَ مِنَّا إِلَّا أَنْ أَمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلُ وَأَنَّ أَكْثَرَكُمْ فَاسِقُونَ ﴿٥٩﴾ قُلْ هَلْ أَنْبِئُكُمْ بِشَرٍّ مِنْ ذَٰلِكَ مَثُوبَةً عِنْدَ اللَّهِ مَنْ لَعَنَهُ اللَّهُ وَغَضِبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمْ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ الطَّاغُوتَ أُولَٰئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضَلُّ عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿٦٠﴾ وَإِذَا جَاؤُكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَقَدْ دَخَلُوا بِالْكَفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ ﴿٦١﴾ وَتَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يُسَارِعُونَ فِي الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَأَكْلِهِمُ السُّحْتَ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٢﴾ لَوْلَا يَنْهَاهُمُ الرَّبَّانِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ عَنْ قَوْلِهِمُ الْإِثْمَ وَأَكْلِهِمُ السُّحْتَ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿٦٣﴾ وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلُعِنُوا بِمَا قَالُوا بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ وَلَيزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا وَالْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٦٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ
أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ٥١ فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُسَارِعُونَ فِيهِمْ
يَقُولُونَ نَخْشَىٰ أَنْ تُصِيبَنَا دَائِرَةٌ فَعَسَىٰ اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ
مِنْ عِنْدِهِ فَيُضْبِحُوا عَلَىٰ مَا أَسْرَوْا فِي أَنْفُسِهِمْ نَادِمِينَ ٥٢ وَيَقُولُ
الَّذِينَ آمَنُوا أَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ إِنَّهُمْ لَمَعَكُمْ
حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَاصْبِرُوا خَاسِرِينَ ٥٣ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ
مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِيَ اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةً لَئِيمَةً ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ
عَلِيمٌ ٥٤ إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ
الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ ٥٥ وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ٥٦ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُوءًا وَلَعِبًا مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْكَفَّارَ أَوْلِيَاءَ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ٥٧

وَقَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ
مِنَ التَّوْرَةِ ۚ وَأَتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ ۚ وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ
يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤٦﴾ وَلِيَحْكُمَ
أَهْلَ الْإِنجِيلِ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فِيهِ ۖ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنزَلَ
اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٤٧﴾ وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ
مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيِّمًا عَلَيْهِ فَاحْكُمَ
بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ ۚ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ
لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ
أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَيْكُمْ فَاسْتَبِقُوا
الْخَيْرَاتِ ۚ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ
فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٤٨﴾ وَأِنْ أَحْكَمَ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ
أَهْوَاءَهُمْ وَاحْذَرْهُمْ أَنْ يَفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَا أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ
فَإِنْ تَوَلَّوْا فَاَعْلَمْ أَنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُصِيبَهُمْ بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ
وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ لَفَاسِقُونَ ﴿٤٩﴾ أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ
يَبْغُونَ ۚ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٥٠﴾

سَمَاعُونَ لِلْكَذِبِ أَكَّالُونَ لِلسُّحْتِ فَإِنْ جَاؤُكَ
 فَاحْكُم بَيْنَهُمْ أَوْ أَعْرِضْ عَنْهُمْ وَإِنْ تُعْرِضْ
 عَنْهُمْ فَلَنْ يَضُرُّوكَ شَيْئًا وَإِنْ حَكَمْتَ فَاحْكُم
 بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٤٢﴾ وَكَيْفَ
 يُحْكِمُونَكَ وَعِنْدَهُمُ التَّوْرَةُ فِيهَا حُكْمُ اللَّهِ ثُمَّ
 يَتَوَلَّوْنَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٣﴾ إِنَّا
 أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ يُحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ
 الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا وَالرَّبَّانِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ بِمَا
 اسْتُحْفِظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا عَلَيْهِ شُهَدَاءَ فَلَا
 تَخْشَوُا النَّاسَ وَاخْشَوْنِ وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا
 وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٤٤﴾
 وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَا أَنْ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ وَالْعَيْنَ بِالْعَيْنِ
 وَالْأَنْفَ بِالْأَنْفِ وَالْأُذُنَ بِالْأُذُنِ وَالسِّنَّ بِالسِّنِّ
 وَالْجُرُوحَ قِصَاصٌ فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ
 وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٤٥﴾

يُرِيدُونَ أَنْ يُخْرِجُوا مِنَ النَّارِ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنْهَا
 وَلَهُمْ عَذَابٌ مُقِيمٌ ﴿٣٧﴾ وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا
 أَيْدِيَهُمَا جَزَاءً بِمَا كَسَبَا نَكَالًا مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ
 عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٣٨﴾ فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ
 فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٩﴾ أَلَمْ
 تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُعَذِّبُ
 مَنْ يَشَاءُ وَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٠﴾
 يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ لَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ
 مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنْ قُلُوبُهُمْ
 وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ سَمَّاعُونَ لِقَوْمٍ
 آخَرِينَ لَمْ يَأْتُواكَ يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهِ
 يَقُولُونَ إِنْ أُوتِيتُمْ هَذَا فَخُذُوهُ وَإِنْ لَمْ تُؤْتَوْهُ
 فَاحْذَرُوا وَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللَّهِ
 شَيْئًا أُولَئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يُطَهِّرَ قُلُوبَهُمْ لَهُمْ
 فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٤١﴾

مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَى بَنِي إِسْرَآئِيلَ أَنَّهُ مَنْ قَتَلَ
 نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ
 النَّاسَ جَمِيعًا^ط وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ
 جَمِيعًا^ط وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ إِنَّ
 كَثِيرًا مِنْهُمْ بَعْدَ ذَلِكَ فِي الْأَرْضِ لَمُسْرِفُونَ ﴿٣٢﴾
 إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ^ج وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ
 فِي الْأَرْضِ فَسَادًا أَنْ يُقَتَّلُوا أَوْ يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ
 أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ مِنْ خِلَافٍ أَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْأَرْضِ^ط
 ذَلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ
 عَظِيمٌ^ل ﴿٣٣﴾ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْدِرُوا عَلَيْهِمْ^ج
 فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ^ج غَفُورٌ رَحِيمٌ^ع ﴿٣٤﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
 اتَّقُوا اللَّهَ^ج وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ
 لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣٥﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ أَنَّ لَهُمْ
 مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَيَفْتَدُوا بِهِ مِنْ عَذَابِ
 يَوْمِ الْقِيَمَةِ مَا تُقْبَلُ مِنْهُمْ^ج وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٣٦﴾

قَالُوا يَا مُوسَى إِنَّا لَنَ نَدْخُلُهَا أَبَدًا مَا دَامُوا فِيهَا فَاذْهَبْ
 أَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَا إِنَّا هُنَا قَاعِدُونَ ﴿٢٤﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي
 لَا أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَأَخِي فَافْرِقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ
 الْفَاسِقِينَ ﴿٢٥﴾ قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً
 يَتِيهُونَ فِي الْأَرْضِ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٦﴾
 وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ ابْنِ آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقْبِلَ
 مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْآخَرِ قَالَ لَأَقْتُلَنَّكَ قَالَ إِنَّمَا
 يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٢٧﴾ لَئِنْ بَسَطْتَ إِلَى يَدِكَ لِتَقْتُلَنِي
 مَا أَنَا بِبَاسِطٍ يَدِيَ إِلَيْكَ لِأَقْتُلَنَّكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ
 الْعَالَمِينَ ﴿٢٨﴾ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبُوءَ بِإِثْمِي وَإِثْمِكَ فَتَكُونَ
 مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ ﴿٢٩﴾ فَطَوَّعَتْ
 لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٣٠﴾
 فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُوَارِي
 سَوْءَةَ أَخِيهِ قَالَ يَا وَيْلَتَى أَعَجَزْتُ أَنْ أَكُونَ مِثْلَ هَذَا
 الْغُرَابِ فَأُوَارِيَ سَوْءَةَ أَخِي فَأَصْبَحَ مِنَ النَّادِمِينَ ﴿٣١﴾

قَالُوا

وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَى أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ
فَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ ^ص فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ
الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ ^ط وَسَوْفَ
يُنَبِّئُهُمُ **اللَّهُ** بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ^{١٤} يَا أَهْلَ
الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ
كَثِيرًا مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُوا
عَنْ كَثِيرٍ ^ط قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ **اللَّهُ** نُورٌ وَكِتَابٌ
مُبِينٌ ^{١٥} يَهْدِي بِهِ **اللَّهُ** مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ
السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ
بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ^{١٦} لَقَدْ
كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ **اللَّهُ** هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ ^ط
قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ **اللَّهُ** شَيْئًا إِنْ أَرَادَ أَنْ يُهْلِكَ
الْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ وَفِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ^ط
وَلِلَّهِ **مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا** ^ط
يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ ^ط وَ**اللَّهُ** عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ^{١٧}

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ
 الْجَحِيمِ ۝ يَٰ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ
 عَلَيْكُمْ إِذْ هُمْ قَوْمٌ أَن يَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ
 فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَعَلَى اللَّهِ
 فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ۝ وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي
 إِسْرَءِيلَ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيبًا وَقَالَ اللَّهُ إِنِّي
 مَعَكُمْ لَئِنْ أَقَمْتُمُ الصَّلَاةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَآمَنْتُمْ
 بِرُسُلِي وَعَزَّرْتُمُوهُمْ وَأَقْرَضْتُمُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا
 لَأُكَفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَلَأُدْخِلَنَّكُمْ جَنَّاتٍ
 تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ
 مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ۝ فَبِمَا نَقْضِهِمْ
 مِيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً يُحَرِّفُونَ
 الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ
 وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَى خَائِنَةٍ مِنْهُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ
 فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا
وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ
وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ ^ط وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا ^ط
وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ
مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَمَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا
صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ ^ط
مَا يُرِيدُ اللَّهُ ^ل لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَكِنْ
يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُونَ ٦ وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ ^ل عَلَيْكُمْ وَمِيثَاقَهُ
الَّذِي وَاثَقَكُمْ بِهِ ^ل إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاتَّقُوا اللَّهَ ^ط
إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ٧ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ ^ل شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ
شَنَاةُ قَوْمٍ عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا ^ط اِعْدِلُوا ^{قف} هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ ^ز
وَاتَّقُوا اللَّهَ ^ط إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ٨ وَعَدَ اللَّهُ ^ل الَّذِينَ
آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ٩

سُورَةُ الْمَائِدَةِ

١٠٦

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالْدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهْلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ
 وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ إِلَّا
 مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلَامِ ذَلِكُمْ
 فَسُقُ الْيَوْمَ يَيْسُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ
 وَاحْشَوْنِ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ
 نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ فِي مَخْمَصَةٍ غَيْرِ
 مُتَجَانِفٍ لِإِثْمٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ٣ يَسْأَلُونَكَ مَاذَا أُحِلَّ
 لَهُمْ قُلْ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ وَمَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ
 تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ فَكُلُوا مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ
 وَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ٤
 الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حِلٌّ لَكُمْ
 وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ
 مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أَجُورَهُنَّ
 مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ وَلَا مُتَّخِذِي أَخْدَانٍ وَمَنْ يَكْفُرْ
 بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ٥

يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ **اللَّهُ** يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ إِنِ امْرُؤًا هَلَكَ
لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ أُخْتٌ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ وَهُوَ يَرِثُهَا إِنِ
لَمْ يَكُنْ لَهَا وَلَدٌ فَإِن كَانَتَا اثْنَتَيْنِ فَلَهُمَا الشُّلْثَانِ مِمَّا تَرَكَ
وَإِن كَانُوا إِخْوَةً رِّجَالًا وَنِسَاءً فَلِلَّذَكَرِ مِثْلُ حِظِّ الْأُنثَيَيْنِ
يُبَيِّنُ **اللَّهُ** لَكُمْ أَن تَضِلُّوا **وَاللَّهُ** بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٧٦﴾

سُورَةُ الْمَائِدَةِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ
مِائَةٌ وَعِشْرُونَ آيَةً

بِسْمِ **اللَّهِ** الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ أُحِلَّتْ لَكُمْ بَهِيمَةُ الْأَنْعَامِ إِلَّا
مَا يُتْلَى عَلَيْكُمْ غَيْرَ مُحِلِّي الصَّيْدِ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ إِنَّ **اللَّهَ** يَحْكُمُ
مَا يُرِيدُ ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْلُوا شَعَائِرَ **اللَّهِ** وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ
وَلَا الْهَدْيَ وَلَا الْقَلَائِدَ وَلَا أَمِينَ الْبَيْتِ الْحَرَامِ يَبْتَغُونَ فَضْلًا
مِّن رَّبِّهِمْ وَرِضْوَانًا وَإِذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَا نُ قَوْمٍ
أَن صَدُّوكُم عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَن تَعْتَدُوا وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى
وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا **اللَّهَ** إِنَّ **اللَّهَ** شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ
إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ
وَكَلِمَتُهُ أَلْقِيَهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ
وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةٌ ۚ إِنَّتَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهُ وَاحِدٌ
سُبْحَانَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا
فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ۚ لَنْ يَسْتَنْكِفَ
الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ وَلَا الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ
وَمَنْ يَسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرُهُمْ
إِلَيْهِ جَمِيعًا ۚ فَاَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
فَيُؤْتِيهِمْ أَجُورَهُمْ وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ ۚ وَأَمَّا الَّذِينَ
اسْتَنْكَفُوا وَاسْتَكْبَرُوا فَيُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَلَا يَجِدُونَ
لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ۚ يَا أَيُّهَا النَّاسُ
قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا
مُبِينًا ۚ فَاَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ فَسَيُدْخِلُهُمْ
فِي رَحْمَةٍ مِنْهُ وَفَضْلٍ وَيَهْدِيهِمْ إِلَيْهِ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ۚ

اِنَّا اَوْحَيْنَا اِلَيْكَ كَمَا اَوْحَيْنَا اِلَى نُوحٍ وَالنَّبِيِّنَ مِنْ بَعْدِهِ
 وَاَوْحَيْنَا اِلَى اِبْرٰهِيْمَ وَاِسْمٰعِيْلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْاَسْبَاطَ
 وَعِيسٰى وَاَيُّوبَ وَيُوْنُسَ وَهٰرُونَ وَسُلَيْمٰنَ ۚ وَاتَيْنَا دَاوُدَ
 زُبُورًا ۝ ١٦٣ وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلٰیكَ مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا
 لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلٰیكَ وَكَلَّمَ اللّٰهُ مُوسٰى تَكْلِيْمًا ۝ ١٦٤ رُسُلًا
 مُّبَشِّرِيْنَ وَمُنْذِرِيْنَ لِّئَلَّا يَكُوْنَ لِلنَّاسِ عَلَى اللّٰهِ حُجَّةٌ
 بَعْدَ الرُّسُلِ ۚ وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيْزًا حَكِيْمًا ۝ ١٦٥ لٰكِنِ اللّٰهُ
 يَشْهَدُ بِمَا اَنْزَلَ اِلَيْكَ اَنْزَلَهُ بِعِلْمِهِ وَالْمَلٰٓئِكَةُ يَشْهَدُوْنَ
 وَكَفٰى بِاللّٰهِ شٰهِيْدًا ۝ ١٦٦ اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَصَدُّوا
 عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ قَدْ ضَلُّوْا ضَلٰلًا بَعِيْدًا ۝ ١٦٧ اِنَّ الَّذِيْنَ
 كَفَرُوْا وَظَلَمُوْا لَمْ يَكُنِ اللّٰهُ لِيَغْفِرْ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ
 طَرِيْقًا ۝ ١٦٨ اِلَّا طَرِيْقَ جَهَنَّمَ خَالِدِيْنَ فِيْهَا اَبَدًا ۚ وَكَانَ ذٰلِكَ
 عَلَى اللّٰهِ يَسِيْرًا ۝ ١٦٩ يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الرَّسُوْلُ
 بِالْحَقِّ مِنْ رَبِّكُمْ ۚ فَامِنُوْا خَيْرًا لَّكُمْ وَاِنْ تَكْفُرُوْا فَاِنَّ
 لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ۝ ١٧٠

فِيمَا نَقُضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ وَكُفْرِهِمْ بِآيَاتِ اللَّهِ وَقَتْلِهِمُ الْأَنْبِيَاءَ
بِغَيْرِ حَقٍّ وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَلْ طَبَعَ اللَّهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ
فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ۝۱۰۵ وَبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلَى مَرْيَمَ
بُهْتَانًا عَظِيمًا ۝۱۰۶ وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ
رَسُولَ اللَّهِ ۝۱۰۷ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ
اخْتَلَفُوا فِيهِ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اتِّبَاعَ
الظَّنِّ وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا ۝۱۰۸ بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا
حَكِيمًا ۝۱۰۹ وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ
وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ۝۱۱۰ فَبِظُلْمٍ مِنَ الَّذِينَ
هَادُوا حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ طَيِّبَاتٍ أُحِلَّتْ لَهُمْ وَبِصَدِّهِمْ عَنْ سَبِيلِ
اللَّهِ كَثِيرًا ۝۱۱۱ وَأَخَذِهِمُ الرِّبَا وَقَدْ نُهُوا عَنْهُ وَأَكْلِهِمْ أَمْوَالَ
النَّاسِ بِالْبَاطِلِ ۝۱۱۲ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۝۱۱۳
لَكِنَّ الرَّاكِبِينَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ
إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَالْمُقِيمِينَ الصَّلَاةَ وَالْمُؤْتُونَ الزَّكَاةَ
وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أُولَئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا ۝۱۱۴

لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظَلِمَ وَكَانَ
 اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا ۝١٤٨ إِن تَبَدُّوا خَيْرًا أَوْ تَخْفَوْهُ أَوْ تَعْفُوا
 عَنْ سُوءٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا ۝١٤٩ إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ
 بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ
 نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ
 ذَلِكَ سَبِيلًا ۝١٥٠ أُولَٰئِكَ فَصَّرَ هُمْ الْكَافِرُونَ حَقًّا وَأَعْتَدْنَا
 لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ۝١٥١ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ
 وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَٰئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أَجْرَهُمُ
 وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝١٥٢ يَسْأَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَنْ تُنَزِّلَ
 عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِنَ السَّمَاءِ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَىٰ أَكْبَرَ مِنْ ذَلِكَ
 فَقَالُوا ارِنَا اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ ثُمَّ
 اتَّخَذُوا الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ فَعَفَوْنَا
 عَنْ ذَلِكَ وَآتَيْنَا مُوسَىٰ سُلْطَانًا مُبِينًا ۝١٥٣ وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ
 الطُّورَ بِمِيثَاقِهِمْ وَقُلْنَا لَهُمْ ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُلْنَا
 لَهُمْ لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ۝١٥٤

الَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمْ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِنَ اللَّهِ
 قَالُوا أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ وَإِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ قَالُوا
 أَلَمْ نَسْتَحِذْ عَلَيْكُمْ وَنَمْنَعَكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فَاللَّهُ
 يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ
 عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ۝۱۴۱ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَادِعُونَ اللَّهَ
 وَهُوَ خَادِعُهُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كُسَالَى يُرَآؤُنَ
 النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا ۝۱۴۲ مُذَبْذَبِينَ بَيْنَ ذَلِكَ
 لَا إِلَى هَؤُلَاءِ وَلَا إِلَى هَؤُلَاءِ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ
 سَبِيلًا ۝۱۴۳ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ
 مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أَتُرِيدُونَ أَنْ تَجْعَلُوا لِلَّهِ عَلَيْكُمْ
 سُلْطَانًا مُبِينًا ۝۱۴۴ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ
 مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ۝۱۴۵ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا
 وَاعْتَصَمُوا بِاللَّهِ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ
 وَسَوْفَ يُؤْتِي اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ۝۱۴۶ مَا يَفْعَلُ اللَّهُ
 بِعَذَابِكُمْ إِنْ شَكَرْتُمْ وَأَمِنْتُمْ وَكَانَ اللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمًا ۝۱۴۷

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ
وَلَوْ عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ إِنْ يَكُنْ غَنِيًّا
أَوْ فَقِيرًا فَاللَّهُ أَوْلَىٰ بِهِمَا فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا وَإِنْ تَلُوتَا
أَوْ تَعْرِضُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ١٣٥ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ
وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ
وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ١٣٦
إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ ازْدَادُوا
كُفْرًا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلًا ١٣٧
بَشِّرِ الْمُنَافِقِينَ بِأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ١٣٨ الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ
الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أَبِيتُوا عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ
فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا ١٣٩ وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ
أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا
مَعَهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ إِنَّكُمْ إِذَا مِثْلُهُمْ ١٤٠
إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا ١٤١

وَإِنْ امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا ^طوَالصُّلْحُ خَيْرٌ ^ط وَأُحْضِرَتِ الْأَنْفُسُ الشُّحَّ ^ط وَإِنْ تُحْسِنُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ^{١٢٨} وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمِيلِ فَتَدْرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ ^ط وَإِنْ تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ^{١٢٩} وَإِنْ يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللَّهُ ^ط كُلًّا مِنْ سَعَتِهِ وَكَانَ اللَّهُ وَاسِعًا حَكِيمًا ^{١٣٠} وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَإِيَّاكُمْ أَنْ اتَّقُوا اللَّهَ ^ط وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا حَمِيدًا ^{١٣١} وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ^{١٣٢} إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ وَيَأْتِ بِآخَرِينَ ^ط وَكَانَ اللَّهُ عَلَى ذَلِكَ قَدِيرًا ^{١٣٣} مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ^ط وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ^{١٣٤}

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ
تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَعَدَ اللَّهُ
حَقًّا وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا ۝١٢٢ لَيْسَ بِأَمَانِيِّكُمْ
وَلَا أَمَانِي أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يَعْمَلْ سُوًّا يُجْزَ بِهِ
وَلَا يَجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ۝١٢٣ وَمَنْ
يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْتَ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا ۝١٢٤ وَمَنْ
أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ
مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا ۝١٢٥ وَلِلَّهِ
مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ
مُحِيطًا ۝١٢٦ وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ
فِيهِنَّ وَمَا يُتْلَى عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ فِي يَتَامَى النِّسَاءِ
الَّتِي لَا تُؤْتُونَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ
وَالْمُسْتَضَعْفِينَ مِنَ الْوِلْدَانِ وَأَنْ تَقُومُوا لِلْيَتَامَى
بِالْقِسْطِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ عَلِيمًا ۝١٢٧

لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِنْ نَجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ
أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ
ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ١١٤
وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَى
وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّى وَنُصْلِهِ
جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ١١٥ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ
بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ
فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ١١٦ إِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا
إِنَاثًا وَإِنْ يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَرِيدًا ١١٧ لَعَنَهُ اللَّهُ وَقَالَ
لَا تَخِذَنَّ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيبًا مَفْرُوضًا ١١٨ وَلَا ضِلَّيْنَهُمْ
وَلَا مَمْنَيْنَهُمْ وَلَا مَرْتَنَهُمْ فَلْيَبْتَئِكُنَّ أَذَانَ الْأَنْعَامِ
وَلَا مَرْتَنَهُمْ فَلْيَغَيِّرَنَّ خَلْقَ اللَّهِ ط وَمَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ
وَلِيًّا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُبِينًا ط ١١٩
يَعِدُّهُمْ وَيَمْنِيهِمْ ط وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ١٢٠
أُولَئِكَ مَاؤُهُمْ جَهَنَّمَ وَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيصًا ١٢١

فَصِرَ

وَأَسْتَغْفِرِ **اللَّهُ** إِنَّ **اللَّهُ** كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝ وَلَا تُجَادِلْ
عَنِ الَّذِينَ يَخْتَانُونَ أَنْفُسَهُمْ إِنَّ **اللَّهُ** لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ
خَوَّانًا أَثِيمًا ۝ يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ
مِنَ **اللَّهُ** وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرْضَى مِنَ الْقَوْلِ
وَكَانَ **اللَّهُ** بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا ۝ هَا أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ جَادَلْتُمْ
عَنْهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَمَنْ يُجَادِلُ **اللَّهُ** عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
أَمْ مَنْ يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ۝ وَمَنْ يَعْمَلْ سَوَاءً
أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ **اللَّهُ** يَجِدِ **اللَّهُ** غَفُورًا رَحِيمًا ۝
وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّمَا يَكْسِبُهُ عَلَى نَفْسِهِ وَكَانَ
اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝ وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا
ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيًّا فَقَدْ اِخْتَمَلَ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا ۝
وَلَوْلَا فَضْلُ **اللَّهُ** عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ لَهَمَّتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ
أَنْ يُضِلُّوكَ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَضُرُّونَكَ
مِنْ شَيْءٍ وَأَنْزَلَ **اللَّهُ** عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ
مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ وَكَانَ فَضْلُ **اللَّهُ** عَلَيْكَ عَظِيمًا ۝

وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ
مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا أَسْلِحَتَهُمْ فَإِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا
مِنْ وَرَائِكُمْ وَلْتَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَى لَمْ يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا
مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَتَهُمْ وَدَّ الَّذِينَ كَفَرُوا
لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِعَتِكُمْ فَيَمِيلُونَ
عَلَيْكُمْ مِيلَةً وَاحِدَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ كَانَ بِكُمْ
أَذَى مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَنْ تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ
وَتُخَذُوا حِذْرُكُمْ إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٠٢﴾
فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ فَادْكُرُوا اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَى
جُنُوبِكُمْ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ
كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا ﴿١٠٣﴾ وَلَا تَهِنُوا
فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ إِنْ تَكُونُوا تَأْلَمُونَ فَإِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَمَا
تَأْلَمُونَ وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا
حَكِيمًا ﴿١٠٤﴾ إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ
بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَىكَ اللَّهُ وَلَا تَكُنْ لِلْخَائِنِينَ خَصِيمًا ﴿١٠٥﴾

لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ
 فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ
 وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ وَفَضَّلَ اللَّهُ
 الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ٩٥ دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَمَغْفِرَةً
 وَرَحْمَةً وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ٩٦ إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ
 ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ
 قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا فَأُولَئِكَ مَأْوَاهُمْ
 جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ٩٧ إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ
 وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ٩٨ فَأُولَئِكَ
 عَسَى اللَّهُ أَنْ يَغْفُو عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا غَفُورًا ٩٩ وَمَنْ يُهَاجِرْ
 فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَاجِمًا كَثِيرًا وَسَعَةً وَمَنْ يَخْرُجْ
 مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكُهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ
 عَلَى اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ١٠٠ وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ
 عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَكُمْ
 الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُبِينًا ١٠١

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا خَطَاً ج
وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَاً فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ
وَدِيَّةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ إِلَّا أَنْ يَصَّدَّقُوا فَإِنْ كَانَ
مِنْ قَوْمٍ عَدُوٌّ لَكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ
مُؤْمِنَةٍ وَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ
فَدِيَّةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ فَمَنْ
لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ تَوْبَةً مِّنَ اللَّهِ ط
وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ٩٢ وَمَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا
مُّتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ
عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا ٩٣ يَا أَيُّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَبَيَّنُوا وَلَا
تَقُولُوا لِمَنْ أَلْقَىٰ إِلَيْكُمُ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا ج
تَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ مَغَانِمُ
كَثِيرَةٌ كَذَلِكَ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ
فَتَبَيَّنُوا إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ٩٤

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ
 وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ٨٧ ﴿٨٧﴾ فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ فِئَتَيْنِ
 وَاللَّهُ أَرْكَسَهُمْ بِمَا كَسَبُوا أَتُرِيدُونَ أَنْ تَهْدُوا مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ
 وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ٨٨ ﴿٨٨﴾ وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ
 كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ حَتَّى
 يُهَاجِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ
 وَجَدْتُمُوهُمْ وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ٨٩ ﴿٨٩﴾ إِلَّا الَّذِينَ
 يَصِلُونَ إِلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ أَوْ جَاءُوكُمْ حَصِرَتْ
 صُدُورُهُمْ أَنْ يُقَاتِلُوكُمْ أَوْ يُقَاتِلُوا قَوْمَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ
 لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ فَلَقَاتِلُوكُمْ فَإِنْ اعْتَزَلُوكُمْ فَلَمْ يُقَاتِلُوكُمْ
 وَالْقُوا إِلَيْكُمُ السَّلَامَ فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا ٩٠ ﴿٩٠﴾
 سَتَجِدُونَ آخَرِينَ يُرِيدُونَ أَنْ يَأْمَنُوكُمْ وَيَأْمَنُوا قَوْمَهُمْ
 كُلَّمَا رُدُّوا إِلَى الْفِتْنَةِ أُرْكَسُوا فِيهَا فَإِنْ لَمْ يَعْتَزِلُوكُمْ وَيُلْقُوا
 إِلَيْكُمُ السَّلَامَ وَيَكُفُّوا أَيْدِيَهُمْ فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ
 تَقِفْتُمُوهُمْ وَأُولَئِكَ جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مُبِينًا ٩١ ﴿٩١﴾

مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ **اللَّهُ** وَمَنْ تَوَلَّى فَمَا أَرْسَلْنَاكَ
 عَلَيْهِمْ حَفِيزًا ^ط **٨٠** وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِذَا بَرَزُوا مِنْ عِنْدِكَ
 بَيَّتَ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ **وَاللَّهُ** يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُونَ ^ج
 فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى **اللَّهُ** وَكَفَى **بِاللَّهُ** وَكِيلًا ^{٨١} أَفَلَا
 يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ **اللَّهُ** لَوْجَدُوا فِيهِ
 اخْتِلَافًا كَثِيرًا ^{٨٢} وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوِ الْخَوْفِ
 أَذَاعُوا بِهِ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ
 لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ وَلَوْ لَا فَضْلُ **اللَّهُ** عَلَيْكُمْ
 وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا ^{٨٣} فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ
اللَّهُ لَا تُكَلِّفُ إِلَّا نَفْسَكَ وَحَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَسَى **اللَّهُ**
 أَنْ يَكْفِيَ بَأْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا **وَاللَّهُ** أَشَدُّ بَأْسًا وَأَشَدُّ
 تَنْكِيلًا ^{٨٤} مَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ
 مِنْهَا وَمَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِنْهَا ^ج وَكَانَ
اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُقِيتًا ^{٨٥} وَإِذَا حُيِّتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا
 بِأَحْسَنِ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا إِنَّ **اللَّهُ** كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا ^{٨٦}

وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ
وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ
أَهْلُهَا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا ﴿٧٥﴾
الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ
فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ
كَانَ ضَعِيفًا ﴿٧٦﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا
الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ
يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ
عَلَيْنَا الْقِتَالَ لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ
وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِمَنِ اتَّقَى وَلَا تُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٧٧﴾ أَيْنَ مَا تَكُونُوا
يُذَرِكُمْ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي بُرُوجٍ مُشِيدَةٍ وَإِنْ تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ
يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِكَ
قُلْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ فَمَالِ هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ
حَدِيثًا ﴿٧٨﴾ مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ
فَمِنْ نَفْسِكَ وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٧٩﴾

وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنْ اقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ أَوْ اخْرَجُوا
مِنْ دِيَارِكُمْ مَا فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ مِنْهُمْ وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا
مَا يُوعَظُونَ بِهِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَشَدَّ تَثْبِيتًا ۖ وَإِذَا
لَا تُنَاصِهِمْ مِنْ لَدُنَّا أَجْرًا عَظِيمًا ۖ وَلَهْدَيْنَاهُمْ صِرَاطًا
مُسْتَقِيمًا ۖ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ
أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ
وَالصَّالِحِينَ ۚ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا ۖ ذَلِكَ الْفَضْلُ
مِنَ اللَّهِ ۖ وَكَفَى بِاللَّهِ عَلِيمًا ۖ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا خُذُوا
حِذْرَكُمْ فَانْفِرُوا ثُبَاتٍ أَوْ وَفِرُوا جَمِيعًا ۖ وَإِنَّ مِنْكُمْ
لَمَنْ لَيَبْطِئَنَّ فَإِنْ أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَالْ قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ
إِذْ لَمْ أَكُنْ مَعَهُمْ شَهِيدًا ۖ وَلَئِنْ أَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِنَ اللَّهِ
لَيَقُولَنَّ كَأَنْ لَمْ تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ يَا لَيْتَنِي
كُنْتُ مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا ۖ فَلْيُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ ۖ وَمَنْ يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ فَيُقْتَلْ أَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ۖ

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنْزِلَ
 إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا
 إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ
 أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ٦١ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا
 إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ
 عَنْكَ صُدُودًا ٦٢ فَكَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا
 قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ ثُمَّ جَاءُوكَ يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنْ أَرَدْنَا
 إِلَّا إِحْسَانًا وَتَوْفِيقًا ٦٣ أُولَئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ
 مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ وَقُلْ لَهُمْ
 فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ٦٤ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ
 إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ
 جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ
 لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا ٦٥ فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ
 حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا
 فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ٦٥

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَمَنْ يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا ٥٢
 أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِنَ الْمُلْكِ فَإِذَا لَا يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقِيرًا ٥٣
 أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ فَقَدْ آتَيْنَا آلَ
 إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا ٥٤ فَمِنْهُمْ
 مَنْ أَمَنَ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ صَدَّ عَنْهُ وَكَفَى بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا ٥٥ إِنَّ
 الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا كُلَّمَا نَضِجَتْ
 جُلُودُهُمْ بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
 عَزِيزًا حَكِيمًا ٥٦ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ
 جَنَّاتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَهُمْ فِيهَا
 أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَنُدْخِلُهُمْ ظِلًّا ظَلِيلًا ٥٧ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ
 أَنْ تَوَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَى أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا
 بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا ٥٨
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِيَ الْأَمْرِ
 مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ
 تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ٥٩

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ وَكَفَى بِاللَّهِ وَلِيًّا وَكَفَى بِاللَّهِ نَصِيرًا ٤٥
 مِنَ الَّذِينَ هَادُوا يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَيَقُولُونَ
 سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاسْمِعْ غَيْرَ مُسْمِعٍ وَرَاعِنَا لَيًّا بِالسِّتَةِ
 وَطَعْنًا فِي الدِّينِ وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاسْمِعْ وَانْظُرْنَا
 لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَقْوَمَ وَلَكِنْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا
 يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ٤٦ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْثُوا الْكِتَابَ آمِنُوا
 بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَطْمِسَ وُجُوهًا
 فَنَرَّدهَا عَلَىٰ أَذْبَارِهَا أَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعَنَّا أَصْحَابَ السَّبْتِ
 وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ٤٧ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ
 مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ افْتَرَىٰ إِثْمًا
 عَظِيمًا ٤٨ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُزَكُّونَ أَنْفُسَهُمْ بَلِ اللَّهُ يُزَكِّي
 مَنْ يَشَاءُ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا ٤٩ أَنْظُرْ كَيْفَ يَفْتَرُونَ
 عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَكَفَىٰ بِهِ إِثْمًا مُبِينًا ٥٠ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أَوْثُوا
 نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْجُبَّتِ وَالطَّاغُوتِ وَيَقُولُونَ
 لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَؤُلَاءِ أَهْدَىٰ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا ٥١

وَالَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ رِئَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ
وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ وَمَنْ يَكُنِ الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا فَسَاءَ
قَرِينًا ۚ وَمَاذَا عَلَيْهِمْ لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَنْفَقُوا
مِمَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ ۖ وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا ۚ ۝٣٩ إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ
مِثْقَالَ ذَرَّةٍ ۚ وَإِنْ تَكُ حَسَنَةً يُضَاعِفْهَا وَيُؤْتِ مِنْ لَدُنْهُ أَجْرًا
عَظِيمًا ۚ ۝٤٠ فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ
عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا ۚ ۝٤١ يَوْمَئِذٍ يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصَوْا
الرَّسُولَ لَوْ تُسَوَّى بِهِمُ الْآرُضُ ۖ وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا ۚ ۝٤٢
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَىٰ حَتَّىٰ
تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِ سَبِيلٍ حَتَّىٰ تَغْتَسِلُوا ۚ
وَأِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ
أَوْ لَمَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا
فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ ۖ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا
غَفُورًا ۚ ۝٤٣ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ
يَشْتَرُونَ الضَّلَالَةَ وَيُرِيدُونَ أَنْ تَضِلُّوا السَّبِيلَ ۚ ۝٤٤

الرَّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ
 عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ ط فَالصَّالِحَاتُ
 قَانِتَاتٌ حَافِظَاتٌ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ ط وَالَّتِي
 تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ
 وَاضْرِبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا ط
 إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا كَبِيرًا ۝ ٣٤ وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا
 فَابْعَثُوا حَكَمًا مِنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِنْ أَهْلِهَا إِنْ يُرِيدَا
 إِصْلَاحًا يُوَفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا ط إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا ۝ ٣٥
 وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ
 إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَالْجَارِ
 ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنْبِ
 وَابْنِ السَّبِيلِ ۖ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ط إِنَّ اللَّهَ
 لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَلًا فَخُورًا ۝ ٣٦ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ
 وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَيَكْتُمُونَ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ
 مِنْ فَضْلِهِ ط وَاعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا ۝ ٣٧

وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ
الشَّهَوَاتِ أَنْ تَمِيلُوا مَيْلًا عَظِيمًا ٢٧ يُرِيدُ اللَّهُ
أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وَخُلِقَ الْإِنْسَانُ ضَعِيفًا ٢٨ يَا أَيُّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ
إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ وَلَا تَقْتُلُوا
أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ٢٩ وَمَنْ يَفْعَلْ
ذَلِكَ عُذْوَانًا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُصْلِيهِ نَارًا وَكَانَ ذَلِكَ
عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ٣٠ إِنْ تَجْتَنِبُوا كَبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ
نُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَنُدْخِلْكُمْ مُدْخَلًا
كَرِيمًا ٣١ وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ
عَلَى بَعْضٍ لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِمَّا اكْتَسَبُوا وَلِلنِّسَاءِ
نَصِيبٌ مِمَّا اكْتَسَبْنَ وَسَأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ اللَّهَ
كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ٣٢ وَلِكُلِّ جَعَلْنَا مَوَالِيَ مِمَّا
تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ ٣٣ وَالَّذِينَ عَقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ
فَأَتْوَهُمْ نَصَبَهُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ٣٤

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ كِتَابَ
 اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَأُحِلَّ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَلِكَ أَنْ تَبْتَغُوا
 بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ
 بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ
 فِيهَا تَرْضَايْتُمْ بِهِ مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
 عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٢٤﴾ وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا
 أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمِنْ مَا مَلَكَتْ
 أَيْمَانُكُمْ مِنْ فَتَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَيْمَانِكُمْ
 بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَاذْكُوهُنَّ بِأَرْزَائِهِنَّ وَآتُوهُنَّ
 أُجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسَافِحَاتٍ
 وَلَا مُتَّخِذَاتِ أَخْدَانٍ فَإِذَا أُحْصِنَ فَإِنَّ أَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ
 فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ ذَلِكَ
 لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ وَأَنْ تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَكُمْ وَاللَّهُ
 غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٥﴾ يُرِيدُ اللَّهُ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ
 الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦﴾

وَإِنْ أَرَدْتُمْ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَكَانَ زَوْجٍ وَآتَيْتُمْ
 إِحْدِيَهُنَّ قِنطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا أَتَأْخُذُونَهُ
 بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُّبِينًا ٢٠ وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَى
 بَعْضُكُمْ إِلَى بَعْضٍ وَأَخَذْنَ مِنْكُمْ مِيثَاقًا
 غَلِيظًا ٢١ وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ
 مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَمَقْتًا
 وَسَاءَ سَبِيلًا ٢٢ حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ
 وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ
 وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمُ اللَّاتِي
 أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوَاتُكُمُ مِنَ الرَّضَاعَةِ وَأُمَّهَاتُ
 نِسَائِكُمْ وَرَبَائِبُكُمُ اللَّاتِي فِي حُجُورِكُمْ
 مِنْ نِسَائِكُمُ اللَّاتِي دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَإِنْ لَمْ تَكُونُوا
 دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلَائِلُ أَبْنَائِكُمُ
 الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ
 إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ٢٣

وَالَّتِي يَأْتِينَ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِسَائِكُمْ فَاسْتَشْهِدُوا
عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً مِنْكُمْ فَإِنْ شَهِدُوا فَأَمْسِكُوهُنَّ
فِي الْبُيُوتِ حَتَّى يَتَوَفَّيَهُنَّ الْمَوْتُ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ لَهُنَّ
سَبِيلًا ١٥ وَالَّذَانِ يَأْتِيَانَهَا مِنْكُمْ فَادُّوهُمَا فَإِنْ تَابَا
وَأَصْلَحَا فَاغْرِضُوا عَنْهُمَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ تَوَّابًا رَحِيمًا ١٦
إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ
ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَأُولَئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ١٧ وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ
يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتَّى إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ
إِنِّي تُبْتُ الْعُنَ وَلَا الَّذِينَ يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ أُولَئِكَ
أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ١٨ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَحِلُّ
لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرْهًا وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا
بِبَعْضِ مَا اتَّيْمُمُوهُنَّ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ
وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَى
أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا ١٩

وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ
لَهُنَّ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمْ الرُّبْعُ
مِمَّا تَرَكَنَ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِيَنَّ بِهَا أَوْ دَيْنٍ^ط
وَلَهُنَّ الرُّبْعُ مِمَّا تَرَكَتُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ^ج
فَإِنْ كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا تَرَكَتُمْ
مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ تُوصُونَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ^ط وَإِنْ كَانَ
رَجُلٌ يُورَثُ كَلَالَةً أَوْ امْرَأَةً وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتٌ
فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا السُّدُسُ^ج فَإِنْ كَانُوا أَكْثَرَ
مِنْ ذَلِكَ فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثُّلُثِ مِنْ بَعْدِ
وَصِيَّةٍ يُوصَى بِهَا أَوْ دَيْنٍ^ل غَيْرِ مُضَارٍّ وَصِيَّةً^ج
مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ^ط ١٢ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ^ط
وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ^ط وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرَى
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ الْفَوْزُ
الْعَظِيمُ ١٣ وَمَنْ يَعِصِ اللَّهَ^ط وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ
يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ^ع ١٤

لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ
 نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرُ^ط
 نَصِيبًا مَّفْرُوضًا ٧ وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ
 وَالْمَسَاكِينُ فَارْزُقُوهُمْ مِنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ٨
 وَلِيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكَوا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً ضِعَافًا خَافُوا
 عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ٩ إِنَّ الَّذِينَ
 يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ
 نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ١٠ يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ
 لِلذَّكَرِ مِثْلُ الْإُنثَىٰ فَإِنْ كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ
 فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ وَإِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ^ط
 وَلَا بَوَىٰهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا الشُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِنْ كَانَ لَهُ
 وَلَدٌ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ وَوَرِثَهُ أَبَوَاهُ فَلِأُمِّهِ الثُّلُثُ^ج فَإِنْ
 كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلِأُمِّهِ الشُّدُسُ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِي بِهَا
 أَوْ دَيْنٍ^ط أَبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ^{نفسر} لَا تَدْرُونَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ
 نَفْعًا فَرِيضَةٌ مِنَ اللَّهِ^ط إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ١١

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ
وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ
الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ۝
الْيَتَامَىٰ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا الْحَبِيثَ بِالطَّيِّبِ ۚ وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ
إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ ۖ إِنَّهُ كَانَ حُوبًا كَبِيرًا ۝ وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ
فَأَنْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مِثْنِي وَثُلْثَ وَرُبَاعَ ۚ فَإِنْ خِفْتُمْ
أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ۚ ذَلِكَ أَدْنَىٰ ۖ أَلَّا تَعُولُوا ۝
وَآتُوا النِّسَاءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً ۚ فَإِنْ طِبْنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا
فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَرِيًا ۝ وَلَا تُوْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ
لَكُمْ قِيَامًا وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاكْسُوهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ۝
وَابْتَلُوا الْيَتَامَىٰ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَإِنْ آنَسْتُمْ مِنْهُمْ رُشْدًا
فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ ۚ وَلَا تَأْكُلُوهَا إِسْرَافًا وَبِدَارًا أَنْ يَكْبَرُوا ۚ
وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ ۚ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ ۚ
فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهَدُوا عَلَيْهِمْ وَكَفَىٰ بِاللهِ حَسِيبًا ۝

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ
 مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْتِ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ ۖ فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَأُخْرِجُوا
 مِنْ دِيَارِهِمْ وَأُودُوا فِي سَبِيلِي وَقَاتَلُوا وَقُتِلُوا لَأُكَفِّرَنَّ
 عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَأُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۖ
 ثَوَابًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ ۝١٩٥ لَا يَغْرَتُكَ
 تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ ۖ مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَاؤُهُمْ
 جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ۝١٩٦ لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ
 تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نُزُلًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ۖ
 وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِلْأَبْرَارِ ۝١٩٨ وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ
 يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ خَاشِعِينَ
 لِلَّهِ لَا يَشْتَرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا ۖ أُولَٰئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ
 عِنْدَ رَبِّهِمْ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝١٩٩ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
 اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝٢٠٠

سُورَةُ النَّسَاءِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ
 مِائَةٌ وَسِتُّ وَسَبْعُونَ آيَةً

وَإِذْ أَخَذَ **اللَّهُ** مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ
وَلَا تَكْتُمُونَهُ فَنَبَذُوهُ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ وَاشْتَرَوْا بِهِ ثَمَنًا
قَلِيلًا فَبُئِسَ مَا يَشْتَرُونَ **۱۸۷** لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ
بِمَا آتَوْا وَيُحِبُّونَ أَنْ يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ
بِمَفَازَةٍ مِنَ الْعَذَابِ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ **۱۸۸** وَ **اللَّهُ** مُلْكُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ **اللَّهُ** عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ **۱۸۹** إِنَّ فِي خَلْقِ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي
الْأَلْبَابِ **۱۹۰** الَّذِينَ يَذْكُرُونَ **اللَّهُ** قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَى
جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ **رَبَّنَا**
مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ **۱۹۱**
رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ
مِنْ أَنْصَارٍ **۱۹۲** **رَبَّنَا** إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ
أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا **رَبَّنَا** فَاعْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ
عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ **رَبَّنَا** وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا
عَلَى رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ **۱۹۴**

لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ
 أَغْنِيَاءُ سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا وَقَتْلَهُمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ
 وَنَقُولُ ذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿١٨١﴾ ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ
 أَيْدِيَكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ﴿١٨٢﴾ الَّذِينَ
 قَالُوا إِنَّ اللَّهَ عَهِدَ إِلَيْنَا أَلاَّ نُؤْمِنَ لِرَسُولٍ حَتَّى يَأْتِيَنَا
 بِقُرْبَانٍ تَأْكُلُهُ النَّارُ قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ قَبْلِي
 بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالَّذِي قُلْتُمْ فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ إِنْ كُنْتُمْ
 صَادِقِينَ ﴿١٨٣﴾ فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ رَسُولٌ مِنْ قَبْلِكَ
 جَاءُ بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿١٨٤﴾ كُلُّ
 نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّمَا تُوَفَّقُونَ أُجُورَكُمْ يَوْمَ
 الْقِيَمَةِ فَمَنْ زُحِرَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ
 فَازَ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴿١٨٥﴾ لَسْبُلُونَ
 فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ وَلَتَسْمَعَنَّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا
 الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَذَى كَثِيرًا
 وَإِنْ تَصَبَرُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿١٨٦﴾

فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَّمْ يَمَسَّسْهُمْ سُوءٌ وَاتَّبَعُوا
 رِضْوَانَ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ١٧٤ إِنَّمَا ذَلِكُمُ الشَّيْطَانُ
 يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُوا إِن كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ١٧٥
 وَلَا يَحْزُنكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَن يَضُرُّوا اللَّهَ
 شَيْئًا يُرِيدُ اللَّهُ أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حِزًّا فِي الْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ
 عَظِيمٌ ١٧٦ إِنَّ الَّذِينَ اشْتَرُوا الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ لَن يَضُرُّوا اللَّهَ
 شَيْئًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ١٧٧ وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا
 نُثَمِّلُ لَهُمْ خَيْرٌ لِّأَنفُسِهِمْ إِنَّمَا نُمَلِّي لَهُمْ لِيُزِدَادُوا إِثْمًا وَلَهُمْ
 عَذَابٌ مُّهِينٌ ١٧٨ مَا كَانَ لِلَّهِ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ
 حَتَّىٰ يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَمَا كَانَ لِلَّهِ لِيُطْلِعَكُمْ
 عَلَى الْغَيْبِ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِي مِنْ رُّسُلِهِ مَنْ يَشَاءُ فَآمِنُوا
 بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَإِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ ١٧٩
 وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا أَتَاهُمْ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرٌ
 لَّهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخُلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلِلَّهِ
 مِيرَاثُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ١٨٠

وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ التَّقَى الْجَمْعَانِ فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيَعْلَمَ
 الْمُؤْمِنِينَ ۝ ١٦٦ وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا
 فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوِادْفَعُوا قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا لَا تَتَّبِعْنَاكُمْ
 هُمْ لِلْكَفْرِ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ
 مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ ۝ ١٦٧ الَّذِينَ
 قَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ وَقَعَدُوا لَوْ أَطَاعُونَا مَا قُتِلُوا قُلْ فَادْرَأُوا
 عَنْ أَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝ ١٦٨ وَلَا تَحْسَبَنَّ
 الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ
 يُرْزَقُونَ ۝ ١٦٩ فَرِحِينَ بِمَا أُتِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ
 بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
 يَحْزَنُونَ ۝ ١٧٠ يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ وَأَنَّ اللَّهَ
 لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ ۝ ١٧١ الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ
 مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقُوا أَجْرٌ
 عَظِيمٌ ۝ ١٧٢ الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ
 فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيْمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ۝ ١٧٣

سُورَةُ آلِ عِمْرَانَ

٧٠

وَلَيْنِ مُتُّمْ أَوْ قُتِلْتُمْ لَإِلَى اللَّهِ تُحْشَرُونَ ﴿١٥٨﴾ فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ﴿١٥٩﴾ إِنَّ يَنْصُرْكُمْ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَإِنْ يَخْذُلْكُمْ فَمَنْ ذَا الَّذِي يَنْصُرْكُمْ مِنْ بَعْدِهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٦٠﴾ وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَغُلُّ وَمَنْ يَغُلُّ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيَمَةِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦١﴾ أَفَمَنْ اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللَّهِ كَمَنْ بَاءَ بِسَخَطٍ مِنَ اللَّهِ وَمَا وَیْهِ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٦٢﴾ هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ بِصِيرٍ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٣﴾ لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿١٦٤﴾ أَوَلَمَّْا أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلَيْهَا قُلْتُمْ أَتَى هَذَا قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٦٥﴾

وَمَا أَصَابَكُمْ

ثُمَّ أَنْزَلَ عَلَيْكُم مِّن بَعْدِ الْغَمِّ أَمَنَةً نُّعَاسًا يَغْشَى
 طَائِفَةً مِّنْكُمْ وَطَائِفَةٌ قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللَّهِ
 غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ هَل لَّنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ
 قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ كُلَّهُ لِلَّهِ يُخْفُونَ فِي أَنفُسِهِمْ مَا لَا يُبْدُونَ لَكَ
 يَقُولُونَ لَوْ كَان لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَا قُتِلْنَا هُنَا قُلْ لَوْ كُنْتُمْ
 فِي بُيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِلَى مَضَاجِعِهِمْ
 وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ وَلِيُمَحِّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ
 وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ١٥٤ إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ
 الْتَقَى الْجَمْعَانِ إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا
 وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ١٥٥ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا وَقَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ إِذَا
 ضَرَبُوا فِي الْأَرْضِ أَوْ كَانُوا غُرًى لَوْ كَانُوا عِنْدَنَا مَا مَاتُوا
 وَمَا قُتِلُوا لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذَٰلِكَ حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ يُحْيِي
 وَيُمِيتُ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ١٥٦ وَلَئِنْ قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ
 اللَّهِ أَوْ مُتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ١٥٧

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَطِيعُوا الَّذِينَ كَفَرُوا
يَرُدُّوكُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ ﴿١٤٩﴾
بَلِ اللَّهِ مَوْلِيكُمْ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ ﴿١٥٠﴾
سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَا
أَشْرَكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ سُلْطَانًا وَمَأْوِيهِمُ
النَّارُ وَبِئْسَ مَثْوَى الظَّالِمِينَ ﴿١٥١﴾ وَلَقَدْ
صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحُسُّونَهُم بِإِذْنِهِ حَتَّىٰ
إِذَا فَشِلْتُمْ وَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِنْ بَعْدِ
مَا أَرَاكُمْ مَا تُحِبُّونَ مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا
وَمِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ
لِيَبْتَلِيَكُمْ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٥٢﴾ إِذْ تَصْعِدُونَ وَلَا تُلُونَ عَلَىٰ أَحَدٍ
وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ فِي أُخْرَايَكُمْ فَأَتَابَكُمْ
غَمًّا بِغَمِّ لِكَيْلَا تَحْزَنُوا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا
مَا أَصَابَكُمْ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٥٣﴾

وَلِيَمَحِّصَ **اللَّهُ** الَّذِينَ آمَنُوا وَيَمْحَقَ الْكَافِرِينَ ۝١٤١ أَمْ
حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ **اللَّهُ** الَّذِينَ جَاهَدُوا
مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ ۝١٤٢ وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ
مِنْ قَبْلِ أَنْ تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ۝١٤٣
وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ
أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقْبَيْهِ
فَلَنْ يَضُرَّ **اللَّهُ** شَيْئًا وَسَيَجْزِي **اللَّهُ** الشَّاكِرِينَ ۝١٤٤ وَمَا كَانَ
لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ **اللَّهِ** كِتَابًا مُوَجَّلًا وَمَنْ يُرِدْ
ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا
وَسَنَجْزِي الشَّاكِرِينَ ۝١٤٥ وَكَأَيِّنْ مِنْ نَبِيِّ قَاتَلَ مَعَهُ رَبِّيُونَ
كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ **اللَّهِ** وَمَا ضَعُفُوا
وَمَا اسْتَكَانُوا **وَاللَّهُ** يُحِبُّ الصَّابِرِينَ ۝١٤٦ وَمَا كَانَ قَوْلُهُمْ
إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا وَثَبِّتْ
أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ۝١٤٧ فَآتَاهُمُ **اللَّهُ** ثَوَابَ
الدُّنْيَا وَحُسْنَ ثَوَابِ الْآخِرَةِ **وَاللَّهُ** يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ۝١٤٨

وَسَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَوَاتُ
وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ^{١٣٣} الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ
وَالضَّرَّاءِ وَالْكَاطِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ
وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ^{١٣٤} وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً
أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ
وَمَنْ يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَى مَا فَعَلُوا
وَهُمْ يَعْلَمُونَ ^{١٣٥} أُولَئِكَ جَزَاؤُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ
وَجَنَّاتٌ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَنِعَمَ
أَجْرُ الْعَامِلِينَ ^{١٣٦} قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ سُنَنٌ فَسِيرُوا
فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ^{١٣٧}
هَذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِلْمُتَّقِينَ ^{١٣٨} وَلَا تَهِنُوا
وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ^{١٣٩}
إِنْ يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِثْلُهُ وَتِلْكَ
الْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ أَمَنُوا
وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ^{١٤٠}

اذْهَمَّتْ طَائِفَتَانِ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلَا ^{١٢١} وَاللَّهُ وَلِيَهُمَا وَعَلَى اللَّهِ
 فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ^{١٢٢} وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ ^{١٢٣} بِبَدْرِ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ
 فَاتَّقُوا اللَّهَ ^{١٢٤} لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ^{١٢٥} إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ
 يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُمَدِّدَ كُمْ رَبُّكُمْ ^{١٢٦} بِثَلَاثَةِ آلَافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ
 مُنْزَلِينَ ^{١٢٧} بَلَى إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُمْ مِنْ فَوْرِهِمْ هَذَا
 يُمَدِّدْكُمْ رَبُّكُمْ ^{١٢٨} بِخَمْسَةِ آلَافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ ^{١٢٩}
 وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ ^{١٣٠} إِلَّا بُشْرَى لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ
 وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ^{١٣١} الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ^{١٣٢} لِيَقْطَعَ
 طَرَفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ يَكْبِتَهُمْ فَيَنْقَلِبُوا خَائِبِينَ ^{١٣٣}
 لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ
 فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ ^{١٣٤} وَلِلَّهِ ^{١٣٥} مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
 يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ ^{١٣٦} وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ^{١٣٧}
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا مُضَاعَفَةً
 وَاتَّقُوا اللَّهَ ^{١٣٨} لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ^{١٣٩} وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ
 لِلْكَافِرِينَ ^{١٤٠} وَأَطِيعُوا اللَّهَ ^{١٤١} وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ^{١٤٢}

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ
 مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١٦﴾
 مَثَلُ مَا يُنْفِقُونَ فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ
 أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَأَهْلَكَتْهُ وَمَا ظَلَمَهُمْ
 اللَّهُ وَلَكِنْ أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١٧﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
 لَا تَتَّخِذُوا بِطَانَةً مِنْ دُونِكُمْ لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا وَدُّوا
 مَا عَنِتُّمْ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ
 أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمْ الْآيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١١٨﴾ هَا أَنْتُمْ
 أَوْلَاءُ تُحِبُّونَهُمْ وَلَا يُحِبُّونَكُمْ وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهِ
 وَإِذَا لَقَوْكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا عَضُّوا عَلَيْكُمْ الْأَنَامِلَ
 مِنَ الْغَيْظِ قُلْ مُوتُوا بِغَيْظِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ
 الصُّدُورِ ﴿١١٩﴾ إِنْ تَمَسَسَكُمْ حَسَنَةٌ تَسُوهُمْ وَإِنْ تَصِيبَكُمْ
 سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا بِهَا وَإِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ
 شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿١٢٠﴾ وَإِذْ غَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ
 تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنِينَ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٢١﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
 الْأُمُورُ ﴿١٠٩﴾ كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ
 بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ آمَنَ
 أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِنْهُمْ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمُ
 الْفَاسِقُونَ ﴿١١٠﴾ لَنْ يَضُرَّوكُمْ إِلَّا أَذًى وَإِنْ يُقَاتِلُوكُمْ
 يُؤْلَوْكُمْ الْأَذْبَارُ ثُمَّ لَا يُنصَرُونَ ﴿١١١﴾ ضَرَبْتَ عَلَيْهِمُ
 الدِّلَّةَ آيْنَ مَا ثَقِفُوا إِلَّا بِحَبْلٍ مِنَ اللَّهِ وَحَبْلٍ مِنَ النَّاسِ
 وَبَآؤُ بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ وَضَرَبْتَ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةَ ط
 ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ
 الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ ط ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿١١٢﴾ قف
 لَيْسُوا سَوَاءً مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ قَائِمَةٌ يَتْلُونَ آيَاتِ
 اللَّهِ أَنَاءَ اللَّيْلِ وَهُمْ يَسْجُدُونَ ﴿١١٣﴾ قف يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
 الْآخِرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
 وَيُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَأُولَئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٤﴾ قفسر
 وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوهُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿١١٥﴾

وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنْتُمْ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ آيَاتُ اللَّهِ وَفِيكُمْ
رَسُولُهُ وَمَنْ يَعْصِمْ بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ١٠٤
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا
وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ١٠٥ وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا
وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ
قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ
مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ
لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ١٠٦ وَلَتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ
وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ ١٠٧ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ
مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ١٠٨ يَوْمَ تَبْيَضُّ
وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ فَأَمَّا الَّذِينَ اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ أَكَفَرْتُمْ بَعْدَ
إِيمَانِكُمْ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ١٠٩ وَأَمَّا الَّذِينَ
ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ فَفِي رَحْمَةِ اللَّهِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ١١٠ تِلْكَ
آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعَالَمِينَ ١١١

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ
فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ٩٢ كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حِلالًا لِبَنِي إِسْرَآئِيلَ
إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَآئِيلُ عَلَى نَفْسِهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُنَزَّلَ التَّوْرَةُ قُلْ
فَاتَّبِعُوا بِالتَّوْرَةِ فَاتْلُوهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ٩٣ فَمَنْ افْتَرَى
عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ٩٤
قُلْ صَدَقَ اللَّهُ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ
مِنَ الْمُشْرِكِينَ ٩٥ إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ
مُبَارَكًا وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ ٩٦ فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَقَامُ إِبْرَاهِيمَ
وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ
إِلَيْهِ سَبِيلًا ٩٧ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ ٩٨
قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ شَهِيدٌ
عَلَى مَا تَعْمَلُونَ ٩٩ قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ
اللَّهِ مَنْ آمَنَ تَبْغُونَهَا عِوَجًا وَأَنْتُمْ شُهَدَاءُ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ
عَمَّا تَعْمَلُونَ ١٠٠ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تُطِيعُوا فَرِيقًا
مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ يَرُدُّوكُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كَافِرِينَ ١٠١

قُلْ أَمَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ
وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ
وَعِيسَىٰ وَالنَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ
وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ٨٤ وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ
يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ٨٥ كَيْفَ يَهْدِي
اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَشَهِدُوا أَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ
وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ٨٦
أُولَٰئِكَ جَزَاؤُهُمْ أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ
أَجْمَعِينَ ٨٧ خَالِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ
يُنْظَرُونَ ٨٨ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا
فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ٨٩ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ
إِيمَانِهِمْ ثُمَّ ازدَادُوا كُفْرًا لَنْ تُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ وَأُولَٰئِكَ
هُمْ الصَّالُّونَ ٩٠ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ
فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِمْ مِلْءُ الْأَرْضِ ذَهَبًا وَلَوْ افْتَدَىٰ
بِهِ ٩١ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ٩٢

وَأَنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلُونِ السِّنْتَهُمْ بِالْكِتَابِ لِتَحْسَبُوهُ
 مِنَ الْكِتَابِ وَمَاهُوَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ
 اللَّهِ وَمَاهُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ
 وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٨﴾ مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ
 وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي
 مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ كُونُوا رَبَّانِيِّنَ بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ
 الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ ﴿٧٩﴾ وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا
 الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّنَ أَرْبَابًا أَيَأْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْتُمْ
 مُسْلِمُونَ ﴿٨٠﴾ وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّنَ لَمَا آتَيْتُكُمْ
 مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ
 لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ قَالَ أَأَقْرَرْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَى
 ذَلِكُمْ إِصْرِي قَالُوا أَقْرَرْنَا قَالَ فَاشْهَدُوا وَأَنَا مَعَكُمْ
 مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٨١﴾ فَمَنْ تَوَلَّى بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ
 الْفَاسِقُونَ ﴿٨٢﴾ أَفَغَيْرَ دِينِ اللَّهِ يَبْغُونَ وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ
 فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٨٣﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُونَ
 الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٧١﴾ وَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ
 آمِنُوا بِالَّذِي أُنْزِلَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَجْهَ النَّهَارِ وَاكْفُرُوا
 آخِرَهُ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٧٢﴾ وَلَا تَتُومِنُوا إِلَّا لِمَنْ تَبَعَ دِينَكُمْ
 قُلْ إِنْ الْهُدَى هُدَى اللَّهِ أَنْ يُؤْتَى أَحَدٌ مِثْلَ مَا أُوتِيتُمْ
 أَوْ يُحَاجُّوكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ قُلْ إِنْ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ
 يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٧٣﴾ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ
 ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٧٤﴾ وَمِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ
 بِقِنطَارٍ يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بدينارٍ لَا يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ
 إِلَّا مَا دُمْتَ عَلَيْهِ قَائِمًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِي
 الْأُمِّيْنِ سَبِيلٌ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾
 بَلَى مَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ وَاتَّقَى فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٧٦﴾ إِنْ
 الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ
 لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ
 إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٧﴾

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ
 الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦٣﴾ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٦٤﴾
 قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ
 أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا
 بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا
 مُسْلِمُونَ ﴿٦٥﴾ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تُحَاجُّونَ فِي إِبْرَاهِيمَ وَمَا
 أُنْزِلَتِ التَّوْرَةُ وَالْإِنْجِيلُ إِلَّا مِنْ بَعْدِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٦﴾
 هَا أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ حَاجَجْتُمْ فِيمَا لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ فَلِمَ
 تُحَاجُّونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ
 لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾ مَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَكِنْ
 كَانَ حَنِيفًا مُسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٦٨﴾ إِنَّ أَوَّلَى
 النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لِلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَهَذَا النَّبِيُّ وَالَّذِينَ آمَنُوا
 وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٩﴾ وَدَّتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ
 لَوْ يُضِلُّوكُمْ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٧٠﴾
 يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَأَنْتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٧١﴾

رَبَّنَا أَمَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ
 الشَّاهِدِينَ ٥٣ وَمَكْرُؤًا وَمَكْرَ **اللَّهُ** وَ**اللَّهُ** خَيْرُ الْمَاكِرِينَ ٥٤
 إِذْ قَالَ **اللَّهُ** يَا عِيسَى ابْنِي مَتَوْفِيكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ وَمُطَهِّرُكَ
 مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَجَاعِلُ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ
 كَفَرُوا إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ ٥٥ ثُمَّ إِلَى مَرْجِعِكُمْ فَأَحْكُمُ
 بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ٥٥ فَاَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا
 فَأَعْدِدْ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ
 نَاصِرِينَ ٥٦ وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ
 أَجُورَهُمْ **وَاللَّهُ** لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ٥٧ ذَلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ
 مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ ٥٨ إِنَّ مَثَلَ عِيسَى عِنْدَ **اللَّهُ**
 كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ٥٩
 الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ **فَلَا تَكُنْ مِنَ الْمُمْتَرِينَ** ٦٠ فَمَنْ حَاجَّكَ
 فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا
 وَأَبْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَكُمْ
 ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ لَعْنَتَ **اللَّهُ** عَلَى الْكَاذِبِينَ ٦١

وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٤٦﴾
 قَالَتْ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي وَلَدٌ وَلَمْ يَمَسِّنِي بَشَرٌ قَالَ
 كَذَلِكَ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ
 كُنْ فَيَكُونُ ﴿٤٧﴾ وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرِيَّةَ
 وَالْإِنْجِيلَ ﴿٤٨﴾ وَرَسُولًا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَءِيلَ أَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ
 بِبَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ أَنِّي أَخْلُقُ لَكُمْ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ
 الطَّيْرِ فَانْفُخْ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ وَأُبْرِئُ الْأَكْمَةَ
 وَالْأَبْرَصَ وَأُحْيِي الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِ اللَّهِ وَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ
 وَمَا تَدَّخِرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لَّكُمْ
 إِن كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٤٩﴾ وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ
 وَلِأَحْلَلْ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي حُرِّمَ عَلَيْكُمْ وَجِئْتُكُمْ بِآيَةٍ
 مِّن رَّبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ٥٠ إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ
 فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ ٥١ فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَىٰ
 مِنْهُمْ الْكُفْرَ قَالَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ
 نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ آمَنَّا بِاللَّهِ وَأَشْهَدُ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ٥٢

هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ ^ج قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً ^ج
 إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ ^{٣٨} فَنَادَتْهُ الْمَلَكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي
 فِي الْمِحْرَابِ ^ل أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ بِيحْيَى مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ
 مِنَ اللَّهِ وَسَيِّدًا وَحَصُورًا وَنَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ ^{٣٩} قَالَ رَبِّ
 أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَقَدْ بَلَغَنِيَ الْكِبَرُ وَامْرَأَتِي عَاقِرٌ قَالَ
 كَذَلِكَ اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ^{٤٠} قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ
 آيَتُكَ إِلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا رَمْزًا وَادْكُرْ رَبَّكَ
 كَثِيرًا وَسَبِّحْ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ^{٤١} وَادَّ قَالَتِ الْمَلَكَةُ
 يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَيْكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفَيْكِ عَلَى نِسَاءِ
 الْعَالَمِينَ ^{٤٢} يَا مَرْيَمُ اقْنُتِي لِرَبِّكِ وَاسْجُدِي وَارْكَعِي مَعَ
 الرَّاكِعِينَ ^{٤٣} ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ
 لَدَيْهِمْ إِذْ يُلْقُونَ أَقْلَامَهُمْ أَيُّهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ وَمَا كُنْتَ
 لَدَيْهِمْ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ^{٤٤} إِذْ قَالَتِ الْمَلَكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ
 اللَّهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِنْهُ ^ق اسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ
 مَرْيَمَ وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ^ل ^{٤٥}

يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُّحْضَرًا وَمَا عَمِلَتْ
مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ أَمَدًا بَعِيدًا وَيُحَذِّرُكُمُ
اللَّهُ نَفْسَهُ وَاللَّهُ رَؤُوفٌ بِالْعِبَادِ ٣٠ قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ
فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ٣١ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْكَافِرِينَ ٣٢ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ وَآلَ
عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ ٣٣ ذُرِّيَّةً بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ وَاللَّهُ سَمِيعٌ
عَلِيمٌ ٣٤ إِذْ قَالَتِ امْرَأَتُ عِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي
مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّي إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ٣٥ فَلَمَّا وَضَعَتْهَا
قَالَتْ رَبِّ إِنِّي وَضَعْتُهَا أُنْثَىٰ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا وَضَعْتَ وَلَيْسَ
الذَّكَرُ كَالْأُنْثَىٰ وَإِنِّي سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ وَإِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا
مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ٣٦ فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ
وَأَنْبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًا وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا
الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا قَالَ يَا مَرْيَمُ أَنَّىٰ لَكَ هَذَا قَالَتْ
هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ٣٧

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُدْعَوْنَ إِلَى
 كِتَابِ اللَّهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ يَتَوَلَّى فَرِيقٌ مِنْهُمْ وَهُمْ
 مُّعْرِضُونَ ﴿٢٣﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَن تَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا
 مَّعْدُودَاتٍ وَغَرَّهُمْ فِي دِينِهِمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٤﴾ فَكَيْفَ إِذَا
 جَمَعْنَاهُمْ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ
 وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٥﴾ قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكُ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ
 مَن تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّن تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَن تَشَاءُ وَتُذِلُّ
 مَن تَشَاءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٦﴾ تُوَلِّجُ اللَّيْلَ
 فِي النَّهَارِ وَتُوَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ
 وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرْزُقُ مَن تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢٧﴾
 لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ
 وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا
 مِنْهُمْ تُقْيَةً وَيُحَذِّرْكُمْ اللَّهُ نَفْسَهُ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿٢٨﴾
 قُلْ إِنْ تُخْشَوْنَ مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ تُبْدُوهُ يَعْلَمُهُ اللَّهُ وَيَعْلَمُ
 مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٩﴾

الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّنَا أَمْنَا فَأَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَقَنَا
 عَذَابَ النَّارِ ١٦ الصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَانِتِينَ
 وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ ١٧ شَهِدَ اللَّهُ
 أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۖ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ
 لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ١٨ إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ
 الْإِسْلَامُ ۚ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ
 مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ۚ وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ
 اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ١٩ فَإِنْ حَاجُّوكَ فَقُلْ
 أَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلَّهِ ۚ وَمَنِ اتَّبَعَنِ ۚ وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا
 الْكِتَابَ وَالْأُمِّيِّينَ ءَأَسْلَمْتُمْ فَإِنْ أَسْلَمُوا فَقَدِ اهْتَدَوْا
 وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ ۚ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ٢٠
 إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيَّاتِ بَغْيًا
 حَقًّا وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِ ۚ
 فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ٢١ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتْ
 أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۚ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ٢٢

سُورَةُ آلِ عِمْرَانَ

٥٠

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ
 مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَأُولَئِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارِ ۝ كَذَابِ آلِ
 فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَآخَذَهُمُ
 اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝ قُلْ لِلَّذِينَ
 كَفَرُوا سِتُّغْلَبُونَ وَتُحْشَرُونَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ
 الْمِهَادُ ۝ قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِئَتَيْنِ التَّحْتَانِ فِئَةٌ
 تُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأُخْرَىٰ كَافِرَةٌ يَرَوْنَهُمْ مِثْلِهِمْ
 رَأَى الْعَيْنِ وَاللَّهُ يُؤَيِّدُ بِنَصَرِهِ مَن يَشَاءُ إِنَّ فِي ذَلِكَ
 لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ ۝ زَيْنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ
 مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ
 وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرْثِ ذَلِكَ
 مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَاٰبِ ۝ قُلْ
 أُؤْتِيْتُكُمْ بِخَيْرٍ مِّنْ ذَلِكَ لِّلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ
 جَنَّاتٌ تَجْرَىٰ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَأَزْوَاجٌ
 مُّطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ۝

سُورَةُ آلِ عِمْرَانَ مَدَنِيَّةٌ
وَهِيَ مِائَتَا آيَةٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 ١ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ٢ نَزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابُ بِالْحَقِّ
 مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَأَنْزَلَ التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ٣ مِنْ قَبْلُ هُدًى
 لِلنَّاسِ وَأَنْزَلَ الْفُرْقَانَ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ
 شَدِيدٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ ٤ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْفِي عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ
 وَلَا فِي السَّمَاءِ ٥ هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ
 لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ٦ هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ
 مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ فَأَمَّا الَّذِينَ
 فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ
 وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ ٧ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ
 مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ٨ رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا
 بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ٩ رَبَّنَا
 إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ١٠

A

ahenk: Uygunluk, uyum, düzen.

ahiret: İnsanın öldükten sonra dirilip sonsuza dek kalacağı ve Allah'a (c.c) hesap vereceği yer, öbür dünya.

ashab: bk. "sahabi" maddesi.

aşir: Bir dinî tören sırasında veya cemaatle namaz kılınıp dua edildikten sonra okunan Kur'an ayetleri.

ayet: Kur'an surelerini oluşturan kısımlardan her biri

B

besmele: "Esirgeyen ve bağışlayan Allah'ın (c.c) adı ile" anlamına gelen ve bir işe başlarken söylenilen bismillahirrahmânirrahîm sözü, bismillah.

C-Ç

cebrail: Allah (c.c.) tarafından peygamberlere vahiy getirmekle görevlendirilen, dört büyük melekten biri.

cehennem: 1. Ateş, ateş çukuru, derin hendek. 2. Çok sıcak, çok sıkıntılı yer. 3. İnandırması gereken şeylere inanmayan ya da inandığı hâlde inanmayanların hayatını sürdüren ve günahı affedilmeyen insanların ahiret âleminde cezalandırılacakları yer.

cennet: 1. Bahçe, çok güzel ve ferahlık veren yer; meyvelik, ağaçların, suların ve gölgelerin bol olduğu yer; uçmak. 2. Günahsız, günahları affedilen ya da günahlarının cezasını cehennemde çekmiş olan müminlerin, içerisinde sonsuza dek kalacakları yer.

F

farz: İslam dininde, özür olmadıkça yapılması zorunlu, yapılmaması günah sayılan ibadet.

fecir: Tan.

H

hafız: Kur'an'ı bütünüyle ezbere bilen kimse.

hâlik: Yaratıcı.

hayır: İyilik, karşılık beklenmeden yapılan yardım. İyi, hayırlı, yararlı, faydalı.

hesap günü: Dinen yükümlü insanların inançlarından ve dünyada yaptıkları iyilik ve kötülüklerden dolayı Allah (c.c) tarafından ahirette hesaba çekilecekleri gün, ceza günü, din günü, ahiret günü, haşır günü.

hidayet: Doğru yol, hak yol, Müslümanlık yolu.

hüsran: Beklenen şeyin elde edilememesi yüzünden duyulan acı.

İ

ibadet: 1. Boyun eğme, itaat etme, saygı duyma. Kulluk etme, tapınma. 2. Tevhit inancına bağlı kalarak sadece Allah (c.c) emrettiği için ona sevgi, saygı ve tazim göstermek amacıyla Allah'ın (c.c) rızasını kazanmak için niyet ederek belirli zamanlarda ve şekillerde yapılan iş, amel.

ifa: Bir işi yapma, yerine getirme.

inanç: 1. İnanılan şey, itikat, iman, bir fikre olan bağımlılık. 2. Birine duyulan güven. 3. İslam dinini son din olarak kabul edip onun içerisinde bulunan her şeye gönülden bağlanıp Allah'ın (c.c) emirlerine teslim olma.

irade: 1. Allah'ın (c.c) dilemesi, arzu etmesi, tercih etmesi ve dilediğini yerine getirmesi anlamlarında Allah'ın (c.c) sıfatlarından biri.

2. İnsanın düşünüp karar vermesi, yapılması veya yapılmaması eşit olan çeşitli davranışlardan birini beğenip tercih etmesi.

K

kâri: 1. Kur'an tilavet eden, okuyan. 2. Kur'an lafızlarını özellikleri ve okunuş incelikleriyle bilen. Çoğulu kurrâ.

kıraat ilmi: Kur'an kelimelerinin farklı okunuşlarını inceleyen bilim dalı.

kıraat: 1. Okuma, telaffuz etme, tilavet. 2. Hz. Peygamber'in okuma biçimini örnek alarak Kur'an-ı Kerim'i harflerin çıkış yerlerine ve tecvit kurallarına uygun olarak okuma.

kıskançlık: Bir kimse bir üstünlük gösterdiğinde veya sevilen birisinin, başkası ile ilgilendiği kanısına varıldığında takınılan olumsuz tutum.

kıyamet: Dünyanın sonu ve bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacağı zaman, hesap günü, kıyamet günü, mahşer günü.

kurrâ: Kur'an-ı Kerim'i sahih rivayetlere göre okuyan uzman okuyucu.

L

lâzım: Lüzumlu olan, gerekli, gereken.

lîn: Yumuşak olmak.

M

mabet: Tapınak. Özel bir konuda sevgi ve saygı ile bağlanmanın ortaya konulduğu yer.

mahfaza: İçinde değerli eşyaların saklandığı kutu, kılıf.

mahzen: Yeraltı, bodrum.

materyal: Gereç. Yazılı, sözlü, görüntülü, kaydedilmiş her türlü belge.

meknun: Gizli, saklı.

mushaf: 1. Kur'an-ı Kerim'in adlarından biri. 2. Hz. Peygamber'e gelmiş olan vahiylerin tümünün iki kapak arasına konulmuş olan biçimi. 3. Fatıha suresinden Nas suresine kadar tüm Kur'an surelerinin iki kapak arasına girmiş biçimi.

münezzeh: Temiz, arı, pak. Eksik ve kusurdan uzak olmak.

mütevâtir: Arkası kesilmeden birbirini izleyen, birbiri ardına gelen, toplumdan topluma kesintisiz olarak aktarılan, nakledilen.

N

nâmahrem: 1. Mahrem olmayan, yasak olmayan, el, yabancı. 2. Evlenilmesi dinen yasak olmayan yani birinci dereceden akraba sayılmayan kişi.

nâmütenahi: Sonsuz, ucu bucağı olmayan.

nefer: Tek adam, kişi, şahıs.

noksan: Azlık, tam olmayış, eksiklik.

Ö

öğüt: Bir kimseye yapması veya yapmaması gereken şeyler için söylenen söz, nasihat.

R

Rahîm: Yaratmış olduğu bütün varlıklara karşılıksız rızık veren, yarattıklarını koruyan, esirgeyen, bağışlayan ve merhamet eden, ahirette ise sadece mümin kullarına şefkat eden.

Rahman: Dünyada, bütün canlılara şefkat gösteren, mümin-kâfir ayrımı yapmaksızın insanlara merhamet eden, her türlü nimeti sürekli veren, rahmeti sonsuz olan.

S-Ş

sahabi: Hz. Peygamber zamanında yaşamış, Müslüman olarak Hz. Peygamber'i çok kısa bir süre olsa da görmüş, onun sohbetinde bulunmuş ve yine müslüman olarak ölmüş kimse. Çoğuluna sahabe veya ashab denir.

salat-ı ümmiyye: Hz. Peygamber'e ve onun soyundan gelenlere saygı bildirmek için okunan dua.

salatüselam: 'Allah'ın rahmeti ve bereketi, Hz. Muhammed'in (s.a.v), ailesinin ve ona iman edenlerin üzerine olsun.' anlamında 'Allahümme salli ala Muhammedin ve ala âli Muhammed' biçimindeki dua cümlesi. Salatüselama, salavat-ı şerife veya salat-ı şerife de denir. Birçok şekli olmakla beraber en yaygın olanları: "Sallallahu aleyhi vesellem", "Allahümme salli ala Muhammedin ve ala âli Muhammed" "Allahümme salli ala seyyidina Muhammedin ve ala âlihi vesahbihi vesellim" ve "Salli-Barik" dualarıdır. Salatüselam, yazımda (s.a.v) kısaltmasıyla gösterilir.

sebat: Sözde durma, ahde vefa etme.

sevap: Hayırlı bir davranış karşısında Allah (c.c) tarafından verilecek ödül.

sinsi: Gizli, kurnazca, alttan alta iş gören.

sure: Kur'an'ın yüz on dört bölümünden her biri.

şer: Kötülük, fenalık, günah.

şeytan: Hz. Âdem'e secde etmediği için cennetten kovulan, insanları Allah'ın (c.c) emirlerine karşı kıskırtan, kötülüğe yönelten cin, iblis.

T

tabii: Doğal.

teorik: Kuramsal.

Ü

ümmet: Din ve inanç birliği temelinde biraraya gelen ve aynı peygambere bağlanan insanlar topluluğu, bir din üzerinde birleşen millet.

V-Y

vahiy: Gizli konuşmak, fısıldamak, seslenmek, ilham etmek, işaret etmek. Allah'ın (c.c) buyruk, yasak ve öğütlerini insanlara ulaştırmak üzere peygamberlerine özel bir yolla iletmesidir.

vasıl: Birleştirmek, yan yana getirmek, ulaştırmak, bağlamak.

vecd: Şiddetli dinî duygu ve heyecan hâli, coşma.

vesvese: Kuruntu. Yanlış ve yersiz düşünce, evham.

yermek: Birinin veya bir şeyin kusurlarını ortaya koymak.

KAYNAKÇA

KAYNAKÇA

- AHMED b. HANBEL, Ebu Abdullah Ahmed b. Muhammed eş-Şeybanî, *Müsned*, Beyrut: Âlemü'l-Kütüb, 1998.
- ALTUNTAŞ, Halil, Muzaffer ŞAHİN, *Kur'an-ı Kerim Meâli*, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2005.
- ATEŞ, Süleyman, *Kur'an-ı Kerim ve Yüce Meali*, Ankara: Yeni Ufuklar Neşriyat, 1980.
- AYDOĞAN, İlyas, Demirhan ÜNLÜ, *Tecvid Bilgisi ve Kur'an-ı Kerim'in Kıraatı*, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1985.
- BEYATLI, Yahya Kemal, *Kendi Gökkubbemiz*, İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti Yayınları, 2007.
- BİLMEN, Ömer Nasuhi, *Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali*, İstanbul: İpek Yayınları, 2001.
- BUHÂRÎ, Ebu Abdullah Muhammed b. İsmail, *Sahih-i Buhârî*, İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.
- CERRAHOĞLU, İsmail, *Tefsir Usulü*, Ankara: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, 1971.
- ÇAĞRICI, Mustafa, İbrahim Kâfi DÖNMEZ, Sadreddin GÜMÜŞ, Hayreddin KARAMAN, *Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsiri*, C 1, 2, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2016.
- ÇETİN, Abdurrahman, *Kur'an Okuma Esasları*, Bursa: Emin Yayınları, 2013.
- DOĞAN, D. Mehmet, *Büyük Türkçe Sözlük*, İstanbul: İz Yayınları, 1986.
- EBU DÂVÛD, Süleyman b. Eş'as es-Sicistânî, *Sünen-i Ebu Dâvûd*, İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.
- ERSOY, Mehmet Akif, *Safahat*, ed. Mehmet Ertuğrul Düzdağ, Türkiye Diyanet Vakfı, 2018.
- İBN MÂCE, Ebu Abdullah Muhammed b. Yezid, *Sünen*, çev. Haydar Hatiboğlu, İstanbul: Kahraman Yayınları, 1982.
- KARAÇAM, İsmail, *Kur'an-ı Kerim'in Okunma Kaideleri ve Faziletleri*, İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 1995.
- KISAKÜREK, Necip Fazıl, *Çile*, İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, 1996.
- Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali*, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2001.
- MEB, *Anadolu İmam Hatip Lisesi Kur'an-ı Kerim Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı*, Ankara, 2022.
- MÜSLİM, Ebu'l-Hüseyin el-Kuşeyri en-Nisâbü'rî Müslim b. el-Haccâc, *Sahih-i Müslim*, Beyrut, 1987.
- ARI, Mehmet Ali, *Kur'an-ı Kerim'i Güzel Okuma Tekniği ve Kuralları*, İstanbul: Nümune Matbaacılık, 1993.
- Türkçe Sözlük*, Ankara: Türk Dil Kurumu, 2005.
- ÜNLÜ, Demirhan, *Kur'an-ı Kerim'in Tecvidi*, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1976.
- Yazım Kılavuzu*, Türk Dil Kurumu, 2005.
- YAZIR, Muhammed Hamdi, *Hak Dini Kur'an Dili*, C 1-9, İstanbul: Eser Neşriyat, 1979.

GENEL AĞ KAYNAKLARI

www.tdk.gov.tr

www.kuran.diyanet.gov.tr

GÖRSEL KAYNAKÇA

Kitaba ait Görsel Kaynakça'ya yandaki karekoddan ulaşabilirsiniz.

1. ÜNİTE

A GRUBU

1. Y
2. D
3. D
4. Y
5. D

B GRUBU

6. 1. Çıkış

C GRUBU

7. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 12,
13,14, 15, 16
8. 7, 10, 11
9. 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 15
10. 2, 13, 14, 16
11. 1, 6, 7, 12
12. 4, 8, 11

Ç GRUBU

13. C
14. C
15. D
16. D
17. B
18. A
19. C
20. D

2. ÜNİTE

A GRUBU

- 1.
- h. Rabbicalnî
- a. Rabbena
- ç. Kunut
- g. Rabbi Yessir
- c. Sübhaneke
- j. Barik
- e. Salli
- b. Tahiyat

B GRUBU

2. a. 3, 4, 5, 6, 7
- b. 5, 3, 4, 7, 6
3. a. 1, 2, 5, 8, 9
- b. 8, 2, 1, 9, 5

C GRUBU

4. A
5. D
6. A
7. C
8. E
9. D
10. D
11. E

3. ÜNİTE

A GRUBU

1. Y
2. D
3. Y
4. D
5. D
6. D
7. Y
8. D
9. D
10. Y

B GRUBU

11. 1, 2, 3, 5, 6, 8, 9, 10, 12
12. 1, 4, 6
13. 1, 2, 9, 10, 11
14. 2, 10
15. 1, 7
16. 3, 4
17. 5, 11, 12
18. 3, 7, 8
19. 6, 8
20. 2, 12
21. 10, 12
22. 1, 3, 9, 10
23. 4, 10
24. 1, 2
25. 5, 11

C GRUBU

26. D
27. B
28. D
29. B
30. C
31. C
32. A
33. D
34. A
35. E

5. ÜNİTE

A GRUBU

- 1.
- g. "Allah'ın yardım ve zaferi geldiğinde"
- e. "Bu evin Rabb'ine kulluk etsin."
- k. "Karanlığı çöktüğü zaman gecenin kötülüğünden"
- d. "O, kendisinden başka ilah olmayan Allah'tır."
- h. "Öyleyse Rabb'in için namaz kıl ve kurban kes."
- ç. "Malı da kazandıkları da kendisine bir fayda vermedi."
- b. "O, mal yığar ve sayar durur."
- f. "Eğer kesin bilgiye sahip olsaydınız böyle yapmazdınız."

B GRUBU

2. D
3. C
4. B
5. C
6. A
7. C
8. C
9. D
10. E
11. A
12. B